

Täysistunto

Keskiviikko 12.3.2025 klo 14.00—19.29

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 19.29.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (14.00—16.00), ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (16.00—17.00) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (17.00—19.29).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomus 2024

Kertomus K 6/2025 vp

Pöytäkirjan liite Epäluottamusehdotus 7.3.2025 Liite 2A

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan. Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin 7.3.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Saara Hyrkkö on edustaja Inka Hopsun kannattamana tehnyt ehdotuksen epäluottamuslauseen antamisesta ministeri Mari Rantaselle. Ehdotus on monistettuna jaettu edustajille. (Pöytäkirjan liite 2A)

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Luottamuslause ministeri Mari Rantaselle ”jaa”, Saara Hyrkkön ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 94, ei 53, tyhjiä 15; poissa 37 (äänestys 1).

Eduskunta päätti, että ministeri Mari Rantanen nauttii eduskunnan luottamusta. Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan.

3. Kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteko

Valtioneuvoston selonteko VNS 4/2024 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 15/2024 vp

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt päätetään ulkoasiainvaliokunnan mietinnön UaVM 15/2024 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta. Keskustelu asiasta päättyi 11.3.2025 pidetyssä täysistunnossa. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Keskustelussa edustaja Pia Lohikoski on edustaja Timo Furuholmin kannattamana ehdottanut, että eduskunta hyväksyy vastalauseen mukaisen kannanoton.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Valiokunnan ehdotus ”jaa”, Pia Lohikosken ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 157, ei 8; poissa 34 (äänestys 2).

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi valtioneuvoston selonteon VNS 4/2024 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain 22 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 171/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 4/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 11.3.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Bella Forsgrén on edustaja Laura Meriluodon kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 111, ei 54; poissa 34 (äänestys 3).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 171/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

5. Puhemiesneuvoston ehdotus laiksi eduskunnan virkamiehistä annetun lain muuttamisesta ja eduskunnan päätökseksi eduskunnan kanslian ohjesäännön 12 §:n muuttamisesta

Puhemiesneuvoston ehdotus PNE 2/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 4/2025 vp

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

Osittain toinen, osittain ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Osittain toiseen, osittain ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä päätösehdotuksesta. Keskustelu asiasta päättyi 11.3.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Laura Meriluoto on edustaja Timo Furuholmin kannattamana ehdottanut, että päätösehdotus hylätään.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Päätösehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 147, ei 18; poissa 34 (äänestys 4).

Eduskunta hyväksyi puhemiesneuvoston ehdotukseen PNE 2/2024 vp sisältyvän päätösehdotuksen mietinnön mukaisena.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, puhemiesneuvoston ehdotukseen PNE 2/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Päätösehdotuksen ainoa ja lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

6. Pääministerin ilmoitus Euroopan turvallisuudesta sekä hallituksen EU-politiikasta

Pääministerin ilmoitus PI 2/2025 vp

Keskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 6. asiana on pääministerin ilmoitus Euroopan turvallisuudesta sekä hallituksen EU-politiikasta. Pääministeri Petteri Orpon puheenvuoron jälkeen myönnän harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. Vastauspuheenvuorot varataan täysistunnossa V-painikkeella. Keskustelulle varataan aikaa kaksi tuntia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.07 Pääministeri Petteri Orpo (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Presidentti Trumpin puhelu Putinille helmikuussa sysäsi liikkeelle prosessin, jonka lopputulema on vielä toistaiseksi meiltä sumun peitossa, prosessin, joka vaikuttaa meille eksistentiaalisin tavoin. Samaan aikaan kävi selväksi, että Yhdysvallat on muuttunut uuden johdon myötä. No, tämä ei sinänsä ollut yllätys. Olimme kuulleet, mitä presidentti Trump kampanjansa aikana sanoi. Kuitenkin näiden vaalilupausten ripeä toimeenpano teki selväksi, että myös meidän, Euroopan, on toimittava. Juhlapuheiden aika on ohi.

Ukrainan, Euroopan ja Suomen on nyt sinnikkäästi tehtävä töitä. Euroopan turvallisuus ja kilpailukyky ovat ennen kaikkea meidän tulevaisuuttamme. Siksi on tärkeää, että Suomen eduskunnassa puhutaan EU-politiikasta.

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

Suomi ja Euroopan unioni ovat panostaneet pitkään ja määrätietoisesti vahvaan suhteeseen Yhdysvaltoihin. Yhdysvallat on edelleen keskeisin kumppanimme, ja tätä suhdetta pyrimme vaalimaan nyt ja tulevaisuudessa.

Suomen ja Euroopan turvallisuus sekä Ukrainan tulevaisuus ovat asioita, joista meillä on myöskin pitkät perinteet hallitus—oppositio-rajat ylittävästä yhteistyöstä. Suomen vahvuus on, että etsimme näihin kysymyksiin ratkaisuja aina yhteisymmärryksessä. Siksi on niin tärkeää, että keskustelemme ajankohtaisista asioista parlamentaarisesti eduskunnassa.

Euroopalla on edessään valinta: annammeko muiden kirjoittaa tulevaisuuttamme vai osallistummeko sen kirjoittamiseen myös itse. Suomen tavoitteet ovat selvät. Tarve saada oikeudenmukainen ja kestävä rauha Ukrainaan, se ei ole kadonnut mihinkään. Tarve rakentaa vahvaa Eurooppaa, sen puolustusta ja pidäkettä ei ole kadonnut mihinkään. Euroopan on otettava enemmän vastuuta oman maanosansa puolustuksesta.

Puhemies! Euroopassa on kysytty liian usein, kuka on seuraava, kun todellisen tavoitteen pitäisi olla, ettei kukaan ole seuraava. Tähän päästäksemme on toimittava tässä ja nyt. Me tarvitsemme vision, jolla Eurooppa on 5—10 vuoden kuluessa vahvempi ja voimakkaampi Naton eurooppalainen pilari. Tässä onnistuminen takaa sekä riippumattomuutemme että meidän turvallisuutemme.

Konkreettisesti tämä tarkoittaa esimerkiksi omia vahvoja maavoimia, vahvaa eurooppalaista puolustusteollisuutta, yhteisesti koordinoituja hankintoja sekä Euroopan suorituskykypuutteiden paikkaamista ja puolustuskävykkyyksien vahvistamista. Keskeistä on myös kriittisen infrastruktuurin vahvistaminen, sotilaallinen liikkuvuus sekä varautuminen.

Komission odotetaan julkaisevan valkoisen kirjan Euroopan puolustuksen kehittämistä tasan viikon päästä. Odotamme, että tässä viitotetaan selkeä tie Euroopan puolustuksen kehittämiseksi.

Meidän täytyy pistää Euroopan ja Suomen puolustus nyt kuntoon. Tämä vaatii merkittäviä lisäpanostuksia kansallisesti. Jokaisen on lisäksi laitettava oma tonttinsa kuntoon — aivan jokaisen. Mutta tätä myös tapahtuu. Useissa jäsenmaissa, kuten Saksassa, Tanskassa ja Ruotsissa, on jo nähtävissä merkittävä linjanmuutos puolustusrahoituksen ylös ajamiseksi. Viimeksi tänään olemme kuulleet täällä vierailleen Espanjan pääministeri Sánchezin kertovan Espanjan nostavan puolustusmenonsa nyt sille Naton kahden prosentin tasolle, ja tähtäin on ylöspäin.

Mutta on myös asioita, joissa meidän on järkevämpi etsiä yhteisiä eurooppalaisia ratkaisuja. Nämä vaativat myös eurooppalaista rahoitusta. Meille on kuitenkin edelleen tärkeää, että eurooppalainenkin raha käytetään siellä, missä Eurooppaa puolustetaan, tai sellaisiin suorituskykyihin, joilla puolustetaan laajemmin Eurooppaa. Toisin sanoen on tärkeää varmistaa, että eurooppalaiset ratkaisut tuovat aitoa lisäarvoa Euroopan puolustukseen sekä hyödyttävät Suomea ja muita etulinjan maita, joissa tarve on ilmeisin.

Arvoisa puhemies! Viime viikolla Eurooppa teki ryhtiliikkeen. Me kokoonnuimme Euroopan johtajien kanssa ylimääräiseen huippukokoukseen, jota esitin helmikuussa. Kokouksen myötä Euroopan yllä vellonut savu hälveni. Annoimme ennen kaikkea poliittisen viestin siitä, että Ukraina on yksi meistä, yksi eurooppalaisista.

Huippukokous ei jäänyt sanahelinäksi: Komissio sai mandaatin valmistella esitystä eurooppalaisen puolustusteollisuuden ja puolustuksen vahvistamiseksi. Vahvistimme jäsenmaiden valmiuden osallistua Ukrainan turvatakuiden antamiseen.

Suomi toi myös itse aktiivisesti ratkaisuja pöytään. Meidän aloitteestamme komissiota pyydettiin nopeuttamaan Ukrainalle jo päätetyn tuen maksamista tänä vuonna. Meidän

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

aloitteemme Ukrainan tukivälineen monipuolisemmasta käytöstä Ukrainan tuen kasvattamiseksi hyväksyttiin. Linjasimme EU:n kynnyskysymyksistä koskien Ukrainan rauhan-neuvotteluita. Suomi piti kiinni siitä ajatuksesta, että itärajan erityinen asema tunnustetaan Euroopan puolustuksessa. Tämä kirjattiin onnistuneesti huippukokouksen päätelmiin. Näistä teemoista keskustelu jatkuu myös ensi viikolla uudessa huippukokouksessa.

Arvoisa puhemies! Turvallisuus ei ole vain sotilaallista varautumista. Turvallisuuden-tunto syntyy hyvinvoinnista ja tasa-arvoisesta yhteiskunnasta. Ilman kilpailukykyistä talo-utta emme voi pitää huolta hyvinvoinnistamme. Siten vahva ja kilpailukykyinen Eurooppa on myös turvallisempi Eurooppa. Siksi on olennaista, miten hallitus linjaa EU-politiikkansa kilpailukykyyn näkökulmasta. Vahva kilpailukyky tarkoittaa työpaikkoja, innovaatioita ja kestäväää kasvua Euroopassa. Tämä koskee niin teknologista kehitystä, pk-yritysten toi-mintaympäristöä kuin bio- ja kiertotalouden ja puolustusteollisuuden mahdollisuuksiakin.

Komission työohjelma heijastelee hyvin näitä Suomen strategisia tavoitteita.

Kilpailukykyyn osalta korostamme innovoinnin merkitystä EU:n globaalille kilpailuky-vylle. Kilpailukykyyn vahvistaminen vaatii toimialojen uudistamista ja teknologisen kehi-tyksen mahdollistamista.

EU:n digitaalinen johtajuus edellyttää panostuksia murrosteknologioihin, kuten tekoä-lyyn. Suomi on tällä saralla edelläkävijä. Me panostamme valtavasti uuteen digitaaliseen kasvuun. Tästä kertovat esimerkiksi valtavat datakeskushankkeet, Kajaanissa sijaitseva LUMI-supertietokone sekä juuri perustettu ELLIS-tekoälyinstituutti.

Puhtaassa siirtymässä painotamme markkinaehtoista ja kustannustehokasta lähestymis-tapaa.

Biotalous ja uusiutuvat luonnonvarat tarjoavat kestäviä ratkaisuja vähähiilisyyteen, hai-tallisista riippuvuuksista irtaantumiseen sekä EU-alueen huoltovarmuuteen ja ruokatur-vaan.

Näissä teemoissa meillä Suomessa riittää myös osaamista. Meillä on valtavasti potenti-aalia.

Arvoisa puhemies! Olemme tilanteessa, jossa Eurooppa sääntelee ja Yhdysvallat inves-toi. Tämä on keskeinen syy sille, miksi olemme jääneet takamatkalle. Kilpailukykyyn kehit-tämiseksi tarvitaan myös turhan sääntelyn purkua. Tämä nähdään myös komissiossa prio-riteettina.

Vahva ennakkovaikuttaminen on EU-politiikassa kaiken a ja o. Suomi on jo pitkään teh-nyt systemaattista vaikuttamista. Tätä työtä pitää jatkaa, ja meillä on siihen nyt erinomai-set lähtökohdat: Meillä on kenties Suomen historian vaikutusvaltaisin komissaarinsalkku. Meillä on ennätysmäärä suomalaisia komissaarien kabineteissa. Euroopan parlamentissa meillä on aktiivisia meppejä eri puolueista. Suomalaiset eri EU-tehtävissä tekevät erin-omaista työtä, ja myös järjestöt, yritykset, tutkijat, kaupungit ja media ovat vaikuttavia toi-mijoita paikan päällä.

Ärade talman! Finland har varit EU-medlem redan i trettio år. Man kunde säga att vi står i ett brytningsskede i vårt medlemskap. Vår uppgift är att säkerställa att Finland och Europa inte är passiva åskådare.

Meidän pitää pystyä nopeampaan toimintaan. Meidän pitää pystyä helpottamaan EU:n päätöksentekoa etenkin ulko- ja turvallisuuspoliittisissa asioissa. Viime kädessä me, päät-täjät, olemme vastuussa siitä, mihin suuntaan Suomi jatkaa omassa EU-politiikassaan.

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustajat voivat pyytää vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

14.16 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ukrainaa on tuettava, se on kohtalonkysymys Euroopalle. Euroopan on oltava tulevaisuudessa sotilaallisilta kyvyiltään vahvempi. Euroopan on myös oltava kilpailukykyinen. Suomen on tehtävä vahvaa ennakkovaikuttamista, ja tässä on Orpon hallitus onnistunut aivan erinomaisesti. Hallituksen tavoitteet ja toimet näkyvät monen ohjelman ja avauksen taustalla. Vahva talous on myös turvallisuuspolitiikkaa, ja EU:n on pystyttävä vahvistamaan jäsenmaidensa turvallisuutta ja turvaamaan myös niiden taloudelliset edut kansainvälisessä kilpailussa. Kun EU on kilpailukykyinen ja talous on kunnossa, pystymme huolehtimaan yhä paremmin kansalaisten turvallisuudesta ja hyvinvoinnista. Kaiken kaikkiaan hallituksen toiminta turvallisuutemme vahvistamiseksi ja vaikuttaminen EU:ssa on ollut erittäin vahvaa. Kiitos siitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

14.18 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun sanotaan, että jonkun yli ei voi puhua, niin se näyttää tarkoittavan sitä, että jonkun yli on jo, juuri äsken, puhuttu syystä, että sen ylitse voitiin puhua. Tämä Euroopan oma puolustus olisi pitänyt saada aikaan jo vuosikausia sitten. Nyt on korkea aika sen eteenpäinviemiseksi. Se ei vaadi yhteisvelkaa, vaan se vaatii sitä, että jokainen maa huolehtii omista velvoitteistaan, 2 prosentin bkt-osuudesta. Realismia on se, että kun puolustus on kerran ajettu alas, sen rakentaminen uudestaan pystyyn tulee viemään oman aikansa, vuosikausia.

Siitä on helppo olla samaa mieltä hallituksen linjan kanssa, että EU:n pitää päästä eroon tästä järjettömästä sääntelystä. Eli nyt tällaisessa tilanteessa ei ole aikaa pyöritellä niitä pulonkorkkeja, eikä ole varsinkaan aikaa valmistella mitään lyijyammuskieltoja keskellä turvallisuuspoliittista kriisiä. Me Suomea emme saa unohtaa yhteistyötä myöskään USA:n suuntaan kahdenvälisesti. Se tulee vastaisuudessaakin olemaan merkittävin yksittäinen turvallisuuspoliittinen liittolaisemme. On myös varauduttava tilanteisiin, joissa nämä pakotteet eivät tule toimimaan haluamallamme tavalla, vaan kaasua alkaa taas virrata itärajan yli Eurooppaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

14.19 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen etu on vahva ja toimintakykyinen Euroopan unioni. Nyt on Euroopan hetki. Meidän tulee nyt varustautua, meidän tulee pystyä määrätietoiseen yhteiseen päätöksentekoon, meidän täytyy tukea Ukrainaa, ja meidän täytyy huolehtia, että meillä on ne kyvykkyydet, jotta voimme ottaa kohtalomme omiin käsiimme. Tässä Suomen hallituksen linjaa voi kiittää. On erinomaista, että hallituksessa on oivallettu Euroopan idea: meidän tulee toimia nyt yhdessä.

Samaan aikaan täytyy pitää kansalaiset mukana. On ehdottoman tärkeitä, että me huolehdimme siitä, että kansalaisilta tulee luja mandaatti Euroopan varustautumiselle. Siksi me tarvitsemme Eurooppaan uuden yhteiskuntasopimuksen, jossa kansalaisille luvataan pitää huolta paitsi puolustuksesta ja turvallisuudesta myös kansalaisten hyvinvoinnista, arjen turvallisuudesta. Näitä asioita ei voi laittaa vastakkain, koska muutoin me saamme vas-

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

taamme opposition, me saamme vastaamme kansalaiset keltaliiveissä marssimaan Euroopan kaduilla niin sanotusti rauhan puolesta. Tähän meillä ei ole varaa. Pääministeri, oletko te valmis puolustamaan myös sosiaalista Eurooppaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

14.20 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lähivuosina täytyy merkittävästi parantaa Euroopan puolustusta, mutta myös kotimaamme Suomen puolustus edellyttää lisäinvestointeja. Viime vuosina on tehty isot päätökset ilmavoimiin ja merivoimiin investoimiseksi. Seuraavaksi on varmasti maavoimien vuoro, ja mittaluokka tulee olemaan epäilemättä aika iso — tarpeita on.

On myös nähtävissä, että Nato on nostamassa bkt-tavoitettaan ensi kesän huippukokouksessa kolmeen prosenttiin, kenties ylemmäskin. Arvoisa pääministeri, hyvä hallitus, eikö teidän kannattaisi nyt jo tulevassa kehysriihessä iskeä sinne pohjiin tuo kolme prosenttia, niin se helpottaisi puolustussuunnittelua, joka usein on vuosien työtä, ja hankintoja, jotka usein vaativat niin ikään vuosia? Uskon, että tämä olisi järkevä siirto ja ennakkomista tulevaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

14.21 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Kiitos, pääministeri, selvästä puheesta. Epävakaassa maailmantilanteessa kansalaiset eivät kaipaa sitä, että tilanteen vakavuutta silotellaan tai peitellään, vaan on tarpeen, että kerrotaan suomalaisille suoraan, missä mennään ja mitkä haasteet ovat. Toivon, että tähän Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittinen johto pystyy kaikissa tilanteissa.

Ukrainan tukemiseksi tarvitaan nyt merkittävästi lisää voimavaroja, ja valtiovarainministeri Purra on muun muassa pitänyt esillä Venäjän jäädytettyjen varojen ohjaamista tähän käyttöön. Se on ratkaisu, joka ei ole vailla riskejä, mutta sen ratkaisun riskiä pitää suhteuttaa siihen, että Venäjän annetaan voittaa Ukrainassa. Sen skenaarion riskit ovat kerta- luokkaa suuremmat.

Jos jossain EU on perinteisesti ollut hyvä, niin luovien ratkaisujen löytämisessä kriisien keskellä, ja sen takia toivon, että Suomi jatkaa työtä sen eteen, että löydetään luovia, juridisesti kestäviä ratkaisuja ohjata Venäjän jäädytetyt varat kokonaisuudessaan Ukrainan tueksi. [Ben Zyskowitz: Hyvä puheenvuoro!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

14.22 Johannes Yrttiaho vas (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Haluan esittää pääministerille suoran kysymyksen: onko Suomi valmistautunut siihen, että Trumpin hallinto saat- taan vaatia Suomea maksamaan ne kustannukset, joita Yhdysvalloille on aiheutunut viimeisen kolmen vuoden aikana amerikkalaisjoukkojen läsnäolosta Suomessa? Suomi päätti toukokuussa 22 hakea Nato-jäsenyyttä. Yhdysvallat siirsi Suomeen asevoimiaan. Joudum- meko me nyt maksamaan joukkojen läsnäolosta?

Suomi on luovuttanut Yhdysvaltain käyttöön 15 tukikohta- aluetta, joista osaan on sijoit- tettu USA:n asejärjestelmiä. Yhdysvallat on aloittanut tiedustelulennot Suomessa, ja sen raskaat B-52-pommikoneet ovat sotaharjoituksissa pommittaneet Suomen maaperää. Jou-

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

tuuko Suomi nyt maksamaan tästä kaikesta? Jos joutuu, kuinka suurista rahoista on kyse? Onko kyse miljardiluokan korvauksista kenties? Ovatko hallituksen ministerit ylipäänsä pohtineet koko asiaa, ja jos ovat, miksi eduskunnalle ei ole kerrottu mitään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Löfström, varsågod.

14.23 **Mats Löfström r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman, arvoisa puhemies! Kiitos pääministerille ilmoituksesta ja tekemästään suuresta työstä. — Suomi on aktiivinen Naton jäsen, mutta Naton rinnalla Suomi on myös vahvistanut kahdenvälistä yhteistyötä Ruotsin ja Norjan kanssa sekä Pohjoismaiden NB8-ryhmän, JEFin ja EU:n kautta tapahtuvaa yhteistyötä. Viime viikon ylimääräinen EU-huippukokous oli erittäin tärkeä.

On tärkeää korostaa, että nämä eri yhteistyön muodot eivät ole toisiltaan pois vaan vahvistavat toisiaan ja Suomen turvallisuutta. Ne luovat myös eräänlaista turvallisuuspoliittista redundanssia. Samalla on tärkeää Euroopan omavaraisuuden ja puolustuskyvyn vahvistamisen kannalta, ettei heikennetä transatlanttista yhteyttä tai mitään muutakaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack, kiitos. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

14.24 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eurooppa on pitkään nojannut Yhdysvaltojen tukeen, mutta nyt on aika astua ulos mukavuusalueelta ja kasvaa geopoliittisesti ja taloudellisesti vahvemaksi toimijaksi.

Meillä on aggressiivinen itänaapuri sekä erittäin strateginen suurvalta vielä kauempana idässä. Meidän on siksi kommunikoidava ja neuvoteltava Yhdysvaltojen kanssa, jotta se löytäisi paremman suunnan ulkopoliitikassaan. USA tarvitsee Eurooppaa, ja Eurooppa tarvitsee USA:ta.

Euroopan on nopeasti laadittava suunnitelma, jolla Ukraina saa konkreettisesti enemmän tukea muulta Euroopalta. Viime viikolla pidetty EU-huippukokous näyttikin Ukrainan tuelle kauan toivottua vihreää valoa.

Joskus asioita on kerrottava ja selitettävä kärsivällisesti niille, jotka eivät hahmota tilannetta. Tässä suhteessa ovat sekä Suomen presidentti Stubb että pääministeri Orpo osoittaneet omaavansa kansainvälisen diplomatian vaatimaa kokemusta. Sitä tarvitaan nyt.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

14.26 **Harry Harkimo liik** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos pääministerille hyvästä puheesta.

Ukraina on tänään ilmoittanut hyväksyvänsä tulitaukoehdotuksen, ja USA neuvottelee Ukrainan ja Venäjän kanssa. Kysyisin pääministeriltä: miten EU pääsee mukaan näihin pöytiin, ja mitä tiedämme näistä neuvotteluista ylipäänsä, mitä siellä sovitaan? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

14.26 **Heikki Autto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos pääministerille erittäin tärkeästä ja ajankohtaisesta ilmoituksesta.

Eurooppa on todella vedenjakajalla, ja on aivan välttämätöntä, että onnistumme rakentamaan Euroopasta Natolle vahvan eurooppalaisen pilarin. Suomen hallituksen määrätie-

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

toinen työskentely on viime aikoina edistänyt erinomaisesti tämän tavoitteen saavuttamista, ja huippukokouksessa saavutettu eurooppalainen ryhtiliike on nyt todella tärkeä maanosamme tulevaisuuden kannalta.

Suomen hallituksen EU-vaikuttaminen on muutenkin ollut vaikuttavaa. Komissio on nyt toiminut 100 ensimmäistä päivää, eilen taisi tulla päivälleen täyteen tämä tavoite, ja kun komission ehdotuksia katsoo, niin välillä menee sekaisin, luetaanko Suomen edunvalvontapaperia vai sitä komission valmista esitystä, koska Suomen tavoitteet ovat menneet niin hyvin eteenpäin. Vaikkapa maatalousvisiota voi käyttää tästä esimerkkinä.

Arvoisa puhemies! Kysyisin vielä pääministeriltä tarkemmin näistä Espanjan pääministeri Sánchezin kanssa käydyistä keskusteluista. Ne vaikuttavat erittäin lupaavilta Suomen kannalta, jos Välimerelläkin ajatellaan näin vahvasti [Puhemies koputtaa] Euroopan turvallisuuden rakentamisesta, mitä keskustelut antavat ymmärtää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

14.27 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Turbulenssi maailmanpolitiikassa on nyt voimakkaampaa kuin mihin ollaan ikinä ehkä totuttukaan. Se, mikä on totta ja oikein tänään, saattaakin huomenna olla aivan päinvastoin. No se, mikä on totta ja oikein, on, että nyt kaikki Euroopan maat satsaavat tähän sotilaallisen puolustuksen vahvistamiseen. Pelkästään USA:n varaan ei enää kukaan voi yksin laskea.

No yhtä mahdollista kuitenkin on, niin kuin ehkä näyttääkin, että Ukrainan ja Venäjän välille saadaan tulitauko ja ehkä sitä myöten rauha. Sen jälkeen alkaa sitten Ukrainan jälleenrakentaminen, ja suhteet Venäjän ja lännen välillä saattavatkin, jos nyt ei normalisoi-tua, niin jollain lailla palata entistä kohti yllättävänkin nopeasti. Kysynkin, että kuinka val-mis Suomi on tähän, ennen kaikkea henkisesti, jos itänaapurin kanssa kohta pitääkin alkaa jos nyt ei kaveeraamaan, niin ainakin jossain määrin käymään kauppaa taas.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

14.29 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy ensin antaa kiitokset pääministerille, että tartuitte ajatukseen tämän ilmoituksen antamisesta, kuten myös tähän ajatukseen ylimääräisen huippukokouksen koolle vaatimisesta ja kutsumises-ta. Se todella tiesi paikkansa, koska Eurooppa on nyt todella herännyt uuteen todellisuu-teen, jossa Yhdysvaltain uusi hallinto on ottanut etäisyyttä aikaisempiin sitoumuksiinsa ja myöskin muuttanut Ukraina-politiikkaansa.

No, eilen saatiin ensimmäisiä positiivisia uutisia vähään aikaan Yhdysvaltojen ja Ukrai-nan neuvotteluista. Näyttää siltä, että Yhdysvallat ja Ukraina löysivät yhteisiä askelmerk-kejä. Nyt on tärkeää, että jatkovaiheessa, kuten Ukraina on vaatinut, Euroopan on saatava tasavertainen paikka näissä neuvottelupöydissä. Ukrainan tukea on jatkettava. Nämä jää-dytetyt varat pitää saada käyttöön. Euroopan investointipankin toimivaltuutta pitää laajen-taa. Ja mikä tärkeintä, sanktioita Venäjälle pitää jatkaa, koska missä tahansa muodossa rau-hanneuvottelut ovatkaan, mahdollisesti, edessä, [Puhemies koputtaa] on tärkeää, että vah-vistamme Ukrainan asemaa näiden neuvottelujen edellä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

14.30 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia pääministerille rakentavasta yhteistyöstä turvallisuus- ja puolustuspolitiikassa. Kuvasitte hyvin tätä eurooppalaista pilaria Natossa, sitä, kuinka täällä pitää pystyä vahvistamaan puolustusta. Euroopassa on laiminlyöty se pitkään. Suomi on tehnyt oman osansa ja tuottaa turvallisuutta. Mutta nyt kun puhutaan Euroopan turvallisuudesta ja puolustuksen vahvistamisesta, niin monenlaisia rahoitusinstrumentteja on pöydällä. Puhutaan tietenkin jäsenmaitten omasta puolustusmäärärahaston nostosta. Siihen on Nato laittanut omat tavoitteensa: 2 prosenttia bruttokansantuotteesta ensi kesänä. Haagin huippukokouksessa tuo tulee nousemaan 3 prosenttiin tai jopa sen yli. Puhutaan EU:n rahoitusmekanismeista, vaaka- ja kasvusopimuksesta joustamisesta, yhteisvelastakin on väläytetty, Euroopan investointipankin mahdollisuuksista rahoittaa ja näistä Venäjän jäädytetyistä varoista.

Kysynkin nyt teiltä, pääministeri: Mitkä ovat ne rahoituslähteet, joita te EU-pöydissä ensisijaisesti ajatte? Millä rahoitusinstrumenteilla Euroopassa tätä turvallisuutta pitää kasvattaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Haavisto, olkaa hyvä.

14.31 **Pekka Haavisto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ensin pääministerille ilmoituksesta. Olemme todistaneet tällaista USA-vetoista rauhanprosessia nyt Saudi-Arabiassa — hyvä, jos tulitaukoa kohti mennään — mutta se herättää kysymyksen eurooppalaisista kokouksista, sekä ylimääräisestä Eurooppa-neuvostosta että pääministeri Starmerin ja presidentti Macronin aktiivisuudesta tämän coalition of the willingin perustamisessa ja tässä rauhan takaamisessa. Millä tavalla ja missä vaiheessa nämä prosessit ovat yhdistymässä, tämä eurooppalainen panos tähän Ukrainan rauhaan ja se, mitä Yhdysvallat tekee? Ja miten, pääministeri, näette Suomen roolin tässä coalition of the willingissä? Tuntuu jollain tavalla oudolta, jos emme olisi tukemassa tällaista rakennetta jollakin tavalla. Miten näette meidän roolimme tämän Ukrainan oikeudenmukaisen rauhan tukemisessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä

14.32 **Pia Lohikoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! USA on muuttanut ulkopolitiikkaansa rajusti, ja on selvää, että Euroopan on aika huolehtia omasta turvallisuudestaan sekä vähentää riippuvuuttaan suhteessa USA:han niin puolustuksen kuin digitaloudenkin osalta. Nykyisessä ulko- ja turvallisuuspoliittisessa tilanteessa Euroopalta tarvitaan entistä vahvempaa yhtenäisyyttä, ja Suomen täytyy olla mukana sitä aktiivisesti rakentamassa. Euroopan on tehtävä selväksi, että rauhaa ei voi neuvotella suurvaltojen ehdoilla ilman Ukrainaa, ja kysymyshän on Ukrainan ja koko Euroopan turvallisuudesta.

Euroopan puolustukseen panostaminen ei saa tarkoittaa sitä, että jäsenmaiden kansalliset panostukset rahoitetaan sosiaaliturvasta, sote-palveluista tai koulutuksesta leikkaamalla. Myös ihmisten hyvinvoinnista on pidettävä huolta. EU:n taloussääntöjä tulisikin muuttaa niin, että mahdollistetaan puolustuspanostusten lisäksi myös muut välttämättömät investoinnit, kuten investoinnit vihreään siirtymään ja koulutukseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kopra, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

14.33 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Se, että kautta opposition näin mahtavasti kehutaan hallitusta tässä asiassa, osoittaa sen, että toden totta hallitus on tehnyt tässä hyvää työtä, ja näihin kiitoksiin voi varauksetta yhtyä. Erityiskiitos pääministerille siitä määrätietoisuudesta, jolla olette ajanut ylimääräistä Eurooppa-neuvoston kokousta, ja myös niistä ratkaisuksista, joita siellä syntyi.

Ihan käytännön kysymyksenä sekä pääministerille että mahdollisesti myös puolustusministerille: nyt kun näitä rahoitusinstrumentteja on kehitetty ja luotu, niin mitä käytännön hankintoja, minkälaisia käytännön toimia näillä nyt ollaan aikeissa tehdä siten, että parannetaan Euroopan puolustusta, tuetaan paremmin Ukrainaa, ja miten mahdollisesti myöskin parannetaan Suomen puolustusta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

14.34 Juha Mäenpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puolustusliitto Naton painotetaan energiaomavaraisuuden merkitystä. Nato-johdon hiljattain antama viesti Ukrainan sodan opeista eduskunnan puolustusvaliokunnalle oli selkeä: sotilasmateriaalin lisäksi on yhtä tärkeää huolehtia energiansaannista. Mahdollisen kriisin kohdatessa energiariippuvuutemme aiheuttaisi ongelmia. Suomi on käytännössä saari Venäjän kainalossa. Kotimaaisessa turpeessa olisi vielä hetken ongelmaan valmis ratkaisu. Moni tässäkin salissa pitää sitä valitettavasti edelleen ensisijaisesti pahiksena eikä huoltovarmuutemme turvaajana. Nyt jos koskaan olisi päättäjien puoluekannasta riippumatta korkea aika totutella uuteen, järkipohjaiseen ajattelutapaan. Turvetta käytetään jatkossakin ruuantuotannon ja energiahuoltovarmuuden varmistamiseksi. Arvoisa pääministeri, onko valtioneuvosto jo tunnistanut ja tunnustanut turpeen myös energiahuollon turvaksemme?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

14.35 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erinomaisen tärkeää, ja on kiitettävä pääministeriä siitä, että tämä keskustelu täällä parhaillaan käydään. Kyllä on erittäin tärkeää, mikä teidän puheenvuorossa myöskin tuotiin esille, että Euroopan tulee kantaa enemmän vastuuta itsestään. Tämä on selkeästi se suuri viesti, mikä tässä nyt tulee meitä vastaan. Suurvallat eivät voi sopia tämän maanosan ylitse meidän turvallisuudestamme. Se on se pitkäjänteinen linja, mikä tässä tulee vastaan.

Toinen kulma, joka on tässä hyvin tärkeä ja on tuotu esille, on se Ukrainan tilanne. Ilman muuta on tärkeätä, että me saataisiin aseet vaikenemaan. Aselepo sinänsä on hyvä, mutta jotta on edellytykset rauhanneuvottelut käydä, ne täytyy käydä myöskin Ukrainan ehdoilla. Ukrainan täytyy olla niissä vakavasti mukana, ja lähtökohtana täytyy tunnistaa se, että kun on puhuttu, onko Ukraina voittanut tätä sotaa vai ei, niin se on jo sen voittanut siitä lähtökohdasta, että se on kansakunta kansakuntien joukossa. Minimissään tässä tulee talvisodan ratkaisu mieleen: me säilyimme kansakuntana. Tässä suhteessa Ukraina on tämän sodan jo voittanut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

14.37 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä nousivat jo keskusteluun puolustusinvestoinnit. Nyt on puhuttu jopa 800 miljardista eurosta.

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

Onko hallituksella antaa jo lisätietoa, miten tällainen paketti koottaisiin? Nythän on ollut myöskin esillä tämä, että se olisi yhteistä velkaa. Hollannin parlamenttihan eilen ilmoitti enemmistöllään, että he eivät ole valmiita yhteiseen lainanottoon. Eli haetaanko nyt ratkaisuja sitten halukkaiden maiden kesken?

Oikeastaan toinen kysymys vielä pääministerille: mihin ne rahat sitten käytetään? On ollut keskustelua siitä, että halutaan vahvistaa Euroopan puolustusteollisuutta, ja se varmasti on myöskin Suomen lähtökohta, mutta jotkut ovat nostaneet esiin, että pitää ottaa yhteistä velkaa, jolla sitten ostetaan Yhdysvalloista sitä materiaalia. No, se ei silloin varmaan vahvista välttämättä sitä meidän omaa teollisuutta, mutta tuo meille kuitenkin sitä materiaalia. Mikä on hallituksen kanta tähän pakettiin, ja mihin nämä rahat aiotaan sitten käyttää?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

14.38 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää teitä, pääministeri Orpo, hyvästä, analyttisesta ja luottamusta herättävästä puheenvuorosta. Arvostan hallituksen toimia taata se, että rauha meillä on pysyvä. Se on keskeisintä näissä toimissa, ja myös se visiointi, mitä tässä esille nostitte. On tärkeää, että ulkopoliittikka on aina hyvin hoidettua — ja myös puolustus- ja turvallisuuspolitiikkamme. Näin onneksi meillä on aina se tehty.

Arvoisa puhemies! ”Me emme ole yksin” on toisteltu monet kerrat. Meidän pitää entistä määrätietoisemmin toimia niin, että me pärjäämme myös erilaisissa tilanteissa. Meihin voi luottaa, ja meidän pitää voida luottaa kumppaneihimme tulevaisuudessa, ja tästä olen itse hyvin vakuuttunut.

Arvoisa pääministeri Orpo, mikä on teidän viestinne niille suomalaisille, joita tämä tilanne huolettaa — meillä on paljon ihmisiä, jotka ovat huolissaan siitä, mitä Suomessa ja mitä maailmassa tapahtuu ja myös siitä puheesta, mitä mediassa paljon näemme sodasta, kärsimyksestä ja muusta — ja myös meidän nuorillemme, jotka miettivät tulevaisuutta tässä maassa ja tässä maailmassa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Huhtasaari, olkaa hyvä.

14.39 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos pääministerille ilmoituksesta.

Jo Obama aikoinaan sanoi, että Euroopan pitää huolehtia omasta puolustuksestaan, koska Yhdysvallat ei sitä enää tee. Eurooppa ei uskonut, mutta nyt pakon edessä on pakko uskoa. Osa maista tosiaan Euroopassa on ajatellut, että annetaan Yhdysvaltojen huolehtia puolustuksesta ja he voivat keskittyä teollisuuteen — Suomi ei kuulu tähän — ja nyt sitten rakennamme yhdessä vahvaa puolustusta. Hienoa, että pääministeri Orpo sanoi, että kirjataan ylös nyt ja kirjataan myös jatkossa, että aina kun puhutaan Euroopan puolustuksesta, niin itärajaa korostetaan, ettei se jää kenellekään epäselväksi.

Mutta me emme jatkossa voi olla sotilasmahti, jos emme ole myöskin talousmahti. Miten me pidämme huolta, että Eurooppa pysyy talousmahtina? Tämä innovaatiokuilu on aivan valtava verrattuna Kiinaan ja Yhdysvaltoihin. Miten tämä tullaan kuroma umpeen? Miten me saamme pääomamarkkinat toimimaan jatkossa, jotta myös Suomeen tulee investointeja enemmän?

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

14.41 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä geopolitisessa myllerryksessä on tärkeää, että Suomen eduskunnasta lähes kauttaaltaan löytyy tuki pääministerin ilmoittamille linjoille Euroopan puolustuksen, turvallisuuden ja puolustustehollisuuden vahvistamiseksi ja tietyksi Ukrainan tukemiseksi, mutta kun tehdään todella isoja ratkaisuja Euroopan unionin ja Euroopan maiden tulevaisuudesta, niin tässä yhteydessä pitäisi palata myös siihen Euroopan unionin päätöksentekokykyyn. Osaksi näitä isoja ratkaisuja olisi kovin luontevaa ja välttämätöntäkin käyttää niitä mahdollisuuksia määränemistöpäätöksentekoon keskeisissä ulko- ja turvallisuuspolitiikan ratkaisuissa, mihinkä perussopimuksen passerellet antavat mahdollisuuden. Onko ollut esillä tai viekö Suomen hallitus tätä asiaa eteenpäin, että tosiaan siihen päätöksentekoon saadaan nopeutta, ripeyttä ja varmuutta?

Toisena osana on tietysti se, mitä Suomi edellisellä hallituskaudella ajoi voimakkaasti, oikeusvaltiokehityksen turvaaminen [Puhemies koputtaa] Euroopan tulevissa ratkaisuissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskiewicz, olkaa hyvä.

14.42 **Ben Zyskiewicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Juuri nyt odotamme, mitä Venäjä vastaa Yhdysvaltojen ja Ukrainan yhteisymmärrykseen väliaikaisesta tulitauosta. Itse olen pessimisti ja luulen, että presidentti Putin asettaa omia ehtojaan tähän tulitaukoon suostumiselle. Pessimismini näkyy siinä, että uskon presidentti Trumpin sen jälkeen taas painostavan Ukrainaa — eikä painostavan Venäjää, josta ainakaan tähän saakka ei ole näkynyt minkäänlaisia merkkejä, joitakin kevyitä puheenvuoroja lukuun ottamatta. Euroopan puolustuksen vahvistaminen on tietysti tärkeää, mutta tällä hetkellä ei ole tärkeämpää asiaa kuin Ukrainan tuen vahvistaminen. Nimittäin jos Ukraina pakotetaan epäoikeudenmukaiseen pakkorauhaan, eli Venäjä voittaa Ukrainassa, se on pahin uhka Euroopan turvallisuudelle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

14.43 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan kiittää pääministeriä hienosti linjatuista Suomen edun mukaisista toimista ja lausunnoista. Tarvittiin epävakaita ja arvaamattomia johtajia sekä itä- että länsipuolella Eurooppaa, jotta Eurooppa alkaa pikkuhiljaa heräämään ruususenunestaan. Nyt kun unilta on herätty ja koko Euroopan on otettava enemmän vastuuta omasta turvallisuudestaan, on tärkeää varmistaa, että EU:n 800 miljardin puolustusinvestointisuunnitelma tulee hyödyttämään etulinjan maita, kuten Suomea.

Von der Leyenin suunnitelman mukaan esimerkiksi koheesiorahoitusta voitaisiin käyttää puolustusmenoihin. Tämä olisi erinomainen uutinen meille Suomessa. Muistutan koheesiorahoituksen kriteereistä, eli harvasta asutuksesta ja pitkistä etäisyyksistä. Näitä ei tule unohtaa. Meillä Lapissa on esimerkiksi pisin Venäjän vastainen raja kaikista Suomen maakunnista. [Puhemies koputtaa] Komissio korosti etenkin rajat ylittäviä yhteistyöhankkeita. Eikö niin, kunnioitettu pääministeri Orpo, [Puhemies koputtaa] että nyt täytyy priorisoida esimerkiksi näitä tie- ja raidehankkeita, jotta varmistetaan huoltovarmuus ja sotilaallinen liikkuvuus?

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

14.44 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan myös itse antaa kiitoksen pääministerille, en ainoastaan tästä ilmoituksesta vaan myös siitä, että tunnistitte opposition roolin ulko- ja turvallisuuspolitiikassa ettekä laskeneet siitä leikkiä.

Maailma muuttuu kovaa vauhtia, ja Yhdysvaltain suhteessa on ollut omaa värinää, mutta on tietenkin tärkeää todeta, niin kuin pääministerikin totesi, että Yhdysvaltain suhde on meille tärkeä. Se on suhde, joka kehittyy tulevaisuudessa, ja aiomme pitää tästä transatlanttisesta linkistä hyvää huolta myös jatkossa. Osa tätä Yhdysvaltain suhdetta on se, että me huolehdimme oman puolustuksemme rahoituksesta ja pitkäjänteisyydestä määrätietoisella tavalla, joka nauttii myös Yhdysvaltain arvostusta.

Mutta paljon meillä on vielä tehtävää. 11 vuotta sitten meillä oli niin sanottu Kanervan työryhmä, jolla pyrittiin varmistamaan ylivaalikautinen puolustuksen suunnittelu rahoituksesta aina toimeenpanoon. Haluaisin kysyä, arvoisa herra pääministeri: miten suhtautuisitte vastaavaan ajatukseen vuonna 2025?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen. Edustaja Honkonen on tainnut poistua. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

14.46 **Olga Oinas-Panuma kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että turvallisuus on tässä salissa yhdessä jaettu asia.

Arktisen alueen merkitys kasvaa, ja maantiede on siinä suhteessa käännetty ympäri. Pääministerin kymmeneen minuuttiin ei valitettavasti mahtunut sanaakaan arktisesta politiikasta, eikä arktista aluetta ole sivuttu myöskään muissa puheenvuoroissa, vaikka arktinen alue kiinnostaa nyt enemmän kuin koskaan ja Suomen täytyy sen suhteen olla myös eurooppapolitiikassa suunnannäyttäjänä. Eurooppa ei voi tippua arktisessa politiikassa mitten jalkoihin, suurten maitten jalkoihin. Se on myös turvallisuuskysymys. Pääministeri, mikä on Suomen asento liittyen arktiseen alueeseen ja sen asioitten edistämiseen Euroopan unionin tasolla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

14.47 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euroopan puolustusta on toden totta vahvistettava, mutta se ei itse asiassa riitä, Euroopan turvallisuus kun ei nojaa vain aseisiin ja ammuksiin. Kyse on myös riippumattomuudesta niin energian kuin vaikkapa diplomatian suhteen. Kyse on huoltovarmuudesta, kriisinkestävydestä. Sotilaalliset kriisit eivät ole ainoita — pääministeriä lainatakseni — eksistentiaalisia uhkia, joita ympärillämme on. Myös alati etenevät ympäristökatastrofit uhkaavat meitä eurooppalaisia. Vihreä siirtymä ei siis ole turvallisuusagendasta irrallinen asia. Me käytämme edelleen aivan liikaa rahaa venäläiseen energiaan ja lihotamme siten Putinin sotakassaa täällä Euroopassa. On myös riski, että kilpailukyvyssä jäämme jalkoihin, jos vihreän siirtymän miljardipotentiaali valuu Euroopan ulkopuolelle. Ei siis riitä, että finanssipoliittisia sääntöjä tarkastellaan vain puolustuksen osalta, vaan myös välttämättömien ilmastoinvestointien osalta pitäisi saada niin sanotusti kaasu pohjaan. Pääministeriltä kysyisin: kävittekö tästä pääministeri Sánchezin kanssa keskusteluita?

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

14.48 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eurooppa tarvitsee yhtenäisyyttä, ja Ukrainan tukemisen täytyy olla prioriteetti jatkossakin. Samaan aikaan Euroopan pitää vähentää riippuvuutta epäluotettavaksi muuttuneesta Yhdysvalloista, mutta Euroopan puolustusteollisuuteen panostaminen ei kuitenkaan saa tarkoittaa sitä, että sosiaaliset kysymykset tai ympäristökysymykset unohdetaan. Samaan aikaan hallitus on kuitenkin vesittänyt ilmasto- ja ympäristötyötä sekä kansallisella tasolla että osin myös EU:n yhteistä ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaa. EU-maiden hiilinielujen heikko kehitys ja biodiversiteetin huono tila osoittavat, että EU ei ole tehnyt liikaa ympäristötoimia vaan tähänastiset toimet ovat olleet riittämättömiä. Sääntelyn purkaminen ei voi tarkoittaa ympäristötyön vesittämistä.

Pääministeri, miten aiotte pitää huolta, ettei teidän linjanne EU-politiikassa tarkoita sitä, että sosiaaliset kysymykset jäävät jalkoihin, ja sitä, että juuri ne toimijat, jotka ovat jo panostaneet [Puhemies koputtaa] ilmasto- ja muihin vastuullisuuskysymyksiin, joutuvat karsimään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivärinta, olkaa hyvä.

14.49 **Susanne Päivärinta kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos pääministerille ilmoituksesta ja kiitos myös vahvasta ja aktiivisesta EU-vaikuttamisesta Suomen ja Euroopan hyväksi.

Hallituksen linja on selkeä: kohti turvallisempaa, kohti omavaraisempaa ja kohti kilpailukykyisempää Eurooppaa. Mutta on aivan selvä, niin kuin tässä olemme jo yhteen ääneen moneen kertaan todenneet, että Euroopan tulee nyt ottaa vastuu omasta puolustuksestaan. Me Suomessa tiedämme, millainen uhka on Venäjä, mutta se ei riitä. Kaikkien jäsenmaiden on nyt ryhdistäydyttävä ja vahvistettava puolustuskapasiteettiaan. Ukrainaa on tuettava niin sotilaallisesti kuin taloudellisesti, jotta Ukrainaan saadaan kestävä ja oikeudenmukainen rauha, sillä Ukrainan kohtalo määrittää meidän kaikkien kohtaloa, koko Euroopan kohtaloa. On siis selvä, että meidän on kasvatettava puolustusmenoja ja yhteishankintoja ja investointeja. Puheista on nyt siirryttävä tekoihin — sillä mitä meillä on ilman rauhaa ja turvallisuutta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

14.50 **Mira Nieminen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa pääministeri, kiitos tästä ilmoituksesta. Suomi on jo pitkään panostanut uskottavaan puolustukseen, ja meillä on osaamista, joka hyödyttää koko Eurooppaa. Siksi EU:n puolustusrahoituksen tulee kohdistua niihin maihin, jotka ovat etulinjassa huolehtineet puolustuskyvystään pitkäjänteisesti. Suomi ja muut etulinjan maat kantavat vastuuta koko Euroopan turvallisuudesta, ja tämän on näyttävä myös resurssien jaossa. Meidän on varmistettava, että yhteiset investoinnit tukevat jäsenmaiden puolustuskykyä aidosti eivätkä pelkästään rakenna rinnakkaisia rakenteita tai hallinnollisia mekanismeja.

Puolustusteollisuuden kehittäminen, huoltovarmuus ja sotilaallinen liikkuvuus ovat keskeisiä painopisteitä, joissa EU-rahoituksen tulee tuottaa konkreettisia tuloksia. Suomi on valmis tekemään yhteistyötä kumppaniensa kanssa ja varmistamaan, että EU:n puolustus-

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

päätökset vahvistavat koko Euroopan turvallisuutta, eivät vain poliittisena tavoitteena vaan käytännön toimina, jotka lisäävät kykyämme vastata todellisiin uhkiin.

Mutta kysynkin: Miten hyödynnämme osaamistamme myös toisella tavalla edistääksemme Ukrainan rauhanpyrkimyksiä? Mikä on Suomen rooli näissä? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kumpula-Natri, olkaa hyvä.

14.52 Miapetra Kumpula-Natri sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on ehkä paras EU-keskustelu pitkään aikaan: ei puhetta Suomen EU-erosta, vaan halutaan vahventaa EU:n toimintakykyä. Ja se on tässä ajassa erittäin arvokasta. Olen nähnyt niin monenlaista erilaista maata, jossa edelleen epäillään EU:n toimintakyvyn tarpeellisuutta tai yhteistä mahdollisuutta rakentaa turvallisempaa Eurooppaa. Suomen linja on erinomainen, ja tuen hallitusta ja pääministerin linjauksia äskeisessä puheessaan, että me nostamme turvallisuuden ja puolustuksen vahvistamisen niin kotimaassa kuin EU:ssakin korkealle.

Mutta EU on paljon muutakin. EU:ssa täytyy voida tehdä työtä, työllistyä ja voida hyvin. Kasvua ja työllisyyttä tulee vahvistaa, ja EU on myös siinä hakenut kunnianhimoa, ja niin me tarvitsemme kasvua Suomessakin. Mitä, pääministeri, ajattelette: toimiiko hallitus EU:n suuntaan niin, että suomalaisen elinkeinoelämän suunnitelmat vihreästä siirtymästä ja investoinneista tulevat toteutumaan? Osa EU-maista olisi valmis näistä [Puhemies koputtaa] vähän peruuttamaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lintilä, olkaa hyvä.

14.53 Mika Lintilä kesk (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Olen useamman kerran Euroopassa viime aikoina törmännyt tilaisuuksiin, joissa kehutaan hyvin vuolaasti presidentti Niinistön raporttia EU:n siviili- ja puolustusvalmiuden vahvistamisesta. Sehän jäi pikkasen ehkä Draghin raportin alle silloin julkistamisen aikana, mutta nyt sitä korostetaan monissa tilanteissa, ja oikeastaan sen erinomaisuutta, kuinka se on vastannut tähän tilanteeseen. Siellä oli oikeastaan kaksi keskeistä kohtaa: se, että EU:lla ei ole selkeää suunnitelmaa, miten se suhtautuu, jos hyökätään EU-valtioon, ja toinen oli se, kuinka koordinoitusti resursseja voidaan hyödyntää tällaisissa erilaisissa kriisitilanteissa. On selvää, että tämä on raportti, jonka tulisi johtaa toimenpiteisiin EU-alueella. Itselleni on jäänyt vähän hämäräksi se tilanne, että onko tämä raportti aiheuttanut jatkokeskusteluja huippukokoustasolla, [Puhemies koputtaa] ulkoministereitten tai puolustusministereitten puolella.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

14.54 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Koskelle hyvästä puheenvuorosta liittyen EU:n päätöksenteon sujuvoittamiseen.

On hyvä, että Eurooppa on lopulta herännyt vahvistamaan eurooppalaista turvallisuutta ja puolustusta. On hyvä, että uusi ääni kellossa on myös tässä salissa siitä, mitä me yhdessä EU:ssa ja EU:na voimme tehdä. Vasta nyt eurooppalaisten esitysten mittakaavat alkavat olla varteenotettavia, ja on hyvä, että Suomen hallitus on sitoutunut niitä esityksiä edistämään.

Koko ajan merkittävämpi turvallisuusriski on myös ulkovaltojen vaikuttaminen meidän demokratiaan. Disinformaation levittämiseen pitäisi pystyä tarttumaan paljon paremmin

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

kuin tällä hetkellä. Alustojen suitsiminen on odottanut jo liian pitkään. Miten, hallitus, ajattelette tähän tarttua? Suomalaisilta nuorilta tulee jo huolenilmauksia siitä, että kaverit, ystävät, jotka seuraavat TikTokia, muuttuvat radikaaleiksi ja ajatukset irtautuvat siitä tositiidosta, [Puhemies koputtaa] jota meillä on.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, olkaa hyvä, Pauli Kiuru.

14.55 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kansalaisten rauhoittaminen tässä epävakaassa tilanteessa on tärkeää, ja niin pääministeri teki puheis-
saan, ja mielestäni koko sali on tällä linjalla tässä ollut.

USA on edelleen keskeinen kumppanimme, kuten pääministeri alussa sanoi. On erotettava puheet ja on erotettava teot. Suomen osalta ei ole mitään merkittävää muutosta, vaikka meno USA:ssa on, varovaisesti sanottuna, hieman pomppuista. Meillä on Nato-yhteistyö, EU:n turvatakuut, CEF, Nordefco, kahdenvälisiä sopimuksia, F-35-hanke etenee suunnitellusti. Miten, pääministeri, näette: onko Suomella historiansa aikana ollut koskaan sellaista tilannetta, että turvallisuutemme perustuisi ja olisi rakennettu näin monelle jalalle yhtä aikaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom, olkaa hyvä.

14.56 Miko Bergbom ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On tietysti surullista, että tarvittiin lopulta Donald Trump presidentiksi toteamaan Euroopalle sen, että Euroopan täytyy tosiaan kantaa isompi vastuu itsestään, etenkin kun meillä on Euroopassa riehunut sota jo useamman vuoden ja Ukraina on koko sen ajan taistellut omasta itsenäisyydestään. Mutta on tietysti hienoa, että nyt panostetaan Eurooppaan, ja meillä on tietysti maita, kuten Suomi, jotka ovat panostaneet jo pitkän aikaa omaan puolustukseensa. Esimerkiksi nyt uusimpana ovat nämä panostukset kotimaiselle puolustusteollisuudelle, useita satoja miljoonia, yli 600 miljoonaa euroa, jotka sitten ohjataan, sieltä saatavat materiaalit, osaksi Ukrainan puolustustaistelua. Haluaisin kysyä puolustusministeriltä: miten tämä puolustusteollisuudelle kohdistettava rahoitus auttaa Ukrainaa heidän omassa puolustustaistelussaan, mahdollisesti kestäväen rauhan rakentamisessa, ja minkälaisia mahdollisuuksia kotimaisella puolustusteollisuudella on tässä kauheassa ajassa viedä omia loistavia tuotteitaan myöskin maailmalle, ulos Suomesta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

14.57 Jani Kokko sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun Venäjän suurhyökkäyksen ja Donald Trumpin toisen presidenttikauden johdosta Eurooppa on vihdoinkin herännyt todellisuuteen siinä turvallisuuskehyksessä, jossa elämme, niin on hyvä, että Euroopalta löytyisi nyt myös itseluottamusta siihen tekemiseen, niin että emme ole pelkästään huutolaislapsi idän ja lännen suurvaltojen välissä vaan oikeasti toimintakykyinen poliittinen unioni, jolla on myös kapasiteettia toimia. Unionin jäsenmaiden yhteenlasketut puolustusbudjetit ovat yli 300 miljardia euroa. Tätä vahvistavat vielä EU:n ulkopuoliset Britannia ja Norja. Puolasta on tullut merkittävä sotilasmahti Euroopassa yli 4 prosentin bkt-osuudella. Pohjoismailla on yhdet maailman suurimmista ilmavoimista. Ranska ja Britannia ovat globaaleja ydinasevaltoja. Eli potentiaalia riittää.

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

Mutta nyt on kysymys ehkä siitä — myös ihan näin eurooppalaisten veronmaksajien näkökulmasta — miten näitä olemassa olevia resursseja käytetään entistä tehokkaammin. Siksi kysyisin teiltä, arvoisa pääministeri: miten te näette nyt EU:n koordinoituvastuun siinä, että jos amerikkalaiset pärjäävät yhdellä taistelupanssarivaunutyypillä, [Puhemies koputtaa] niin miksei Eurooppakin tulevaisuudessa voisi laittaa rahoja tehokkaimpiin asejärjestelmiin [Puhemies koputtaa] ja rakentaa sitä kautta omaa turvallisuutta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.59 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia pääministerille hyvästä puheenvuorosta. On aivan oikein, että Eurooppa havahtuu tähän vakavaan tilanteeseen ja alkaa varustautua, mutta siitä, otetaanko yhteisvelkaa, olen rankasti eri mieltä. Meillä on edellinenkin sotku selvittämättä. Parhaillaan tutkitaan niiden väärinkäytösten määrää. Kukaan ei tunnu tietävän sitä. Ja nyt ollaan taas esittelemässä mahdollisuutta lyödä suomalaisille uusi kuitti käteen, että maksakaapa, pojat, saksalaisten tai ranskalaisten aseistus. Jos haluatte tutustua asiaan, niin käykää katsomassa vaikka bruttokansantuotetta, sitä, mitä eri kansat ovat panneet rahaa siitä, mitä he tuottavat vuosittain. Prosentti lisää verotusta niihin maihin, niin homma on hoidettu. Ei yhdessä vuodessa tehdä sitä, mitä 10 tai 20 vuotta on laiminlyöty. Suomen pitää tukea Ukrainaa, se on selvä asia, siitä ei tässä salissa ole varmaan kukaan eri mieltä. Mutta tällaisen kuvan luominen, että nyt ollaan yhteistä eurooppalaista puolustusta rakentamassa... Mehän olemme Naton jäseniä. Jonkun ulkoisen puolustushaaran rakentaminen jonnekin... Sen me tiedämme, mikä on Euroopan nopean toiminnan joukkojen kyky toimia nopeasti. Muistamme niitä monia esimerkkejä, en rupea niitä luettelemaan. Totean vain, että sellaisen nahjustelun varaan Euroopalla ei nyt ole varaa. [Puhemies koputtaa] Suomi rakentakoon puolustusta itse ja näytäköön esimerkkiä muille. Tulkoot perässä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Limnell, olkaa hyvä. Edustaja Limnell on poistunut. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

15.00 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, pääministerille suuri kiitos siitä työstä, mitä tällä hetkellä teette Euroopassa.

Toisekseen, täällä on itse asiassa jo muutaman kerran otettu esille tämä yhteisvelka. Olenko ymmärtänyt tämän nyt oikein, että tämä 150 miljardia, mikä tällä hetkellä siitä paketista tulee, tulee nykyisistä varoista, sitten jäsenmaa voi ottaa lainaa nykyistä EU:n budjettia vastaan, mahdollisista EIB-lainoista, koheesiovaroista ja sitten ehkä RRF-rahoista? Eli ei elpymispakettia tai ei yhteistä velkaa? Tämä 160 miljardia tulee nyt sitten siitä, että jokainen jäsenmaa pumppaisi puolustusmenoja sen verran ylöspäin, että siitä tulisi noin puolitoista prosenttia bkt:stä, ja tämä sen takia, että sen jälkeen mikään näistä maista ei menisi sitten alijäämämenettelyyn. Olenko ymmärtänyt tämän nyt oikein, että kyseessä ei ole elpymispaketti eikä mikään yhteisvelka?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

15.01 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Olen mielenkiinnolla katsonut sitä, miten Yhdysvallat tekee ilmoituksia näistä lisätulleista ja sitten

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

muuttaa näitä päätöksiään. Nämähän ovat kohdistuneet lähinnä Meksikoon ja Kanadaan. Viime kaudella totta kai Kiina oli kohteena, mutta nyt myöskin EU on tässä metallien osalta ollut kohteena. Tänä aamuna julkistettiin sitten tieto näistä EU:n vastatulleista. Tämähän on sinänsä positiivinen asia, että EU saa lisätuloja, joista yhden viidesosan saa se kantomaa pitää ja loput pitää EU. Tietenkin tällä on negatiivinen vaikutus sitten kansantalouksien kasvuun ja tuotteitten hintoihin. Kuluttajathan nämä lopulta maksavat. Mutta näitä tulitulojahan, mitä EU saa kannettua, voitaisiin käyttää sitten puolustuksen ylösajoon, omien kyvykkyyksien nostamiseen, siviilipuolustukseen ja muuhun valmistautumiseen ja innovaatiokuilun paikkaamiseen muun muassa kaksikäyttöteknologioitten osalta. Onko tällaista ehdotusta ajateltu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Anna-Kristiina Mikkonen, olkaa hyvä.

15.02 Anna-Kristiina Mikkonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen itäraja, tuo 1 300 kilometriä, ei ole vain Suomen raja, vaan se on koko EU:n ja Naton itäraja tällä hetkellä, raja, joka on nykyään myöskin käytännössä demokratian, vapauden ja sivistyksen raja. Maailman turvallisuustilanne on olennaisesti muuttunut ja mannerlaatat ovat muutoksessa, totutuista toimintatavoista liikutaan ennätyksellisellä vauhdilla eteenpäin. Suomalainen turvallisuusajattelu on aina perustunut kokonaisturvallisuuden timanttiseen toimintamalliin. Suomella on oma, vahva ja uskottava puolustus, joka perustuu yleiseen asevelvollisuuteen, laajaan reserviin, Nato-jäsenyyteen, kahdenväliseen ja monenväliseen puolustusyhteistyöhön sekä korkeaan maanpuolustustahtoon. EU on rauhan unioni, ja esimerkiksi Euroopan neuvostolla on ollut kaikkineen merkittävä rooli rauhan ylläpitämisessä Euroopassa. [Puhemies koputtaa] Tarvitaan jatkossakin tiivistä yhteistyötä niin Euroopassa kuin pohjoismaisessa yhteisössämme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Annan nyt puheenvuoron sellaista pyytäneille ministereille, ja sen jälkeen jatkamme keskustelua. — Pääministeri Orpo, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

15.04 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies, hyvät kansanedustajat! Kiitos tästä erinomaisesta keskustelusta ja kiitos hyvästä palautteesta. Täytyy myöskin sanoa, että koko valtioneuvosto on tehnyt kukin tahollaan tässä aivan erinomaista työtä eri neuvostojen kokouksissa suoralla vaikuttamisella, ja toki eduskunnan valiokuntien työllä, puhenjohtajien aktiivisuudella ja niin edelleen on ollut erittäin merkittävä vaikutus siihen, että me onnistutaan Suomea. Ja minä kehotan edelleenkin eduskuntaa, valiokuntia jatkamaan aktiivista työtä ja viemään meidän viestiä ja meidän sanomaa muun muassa tästä kysymyksestä Venäjän pysyvästä uhasta, itäisen Euroopan alueen turvallisuuden ensisijaisuudesta Euroopan turvaamisessa. On todella tärkeätä, että nämä viestit menevät laajasti. Haluan myöskin kiittää näin toiseen suuntaan eduskuntaa hyvästä yhteistyöstä.

Sitten ottaisinkin edustaja Heinosen kysymyksen, että mikä on meidän viestimme nuorille ja suomalaisille. Kun itsellänikin on ollut mahdollisuus, kun on kansanvallan juhlat taas tulossa, kiertää paljon eri puolilla Suomea ja tavata ihmisiä, niin kyllä suomalaiset ovat aidosti huolissaan, ja minä ymmärrän sen. On suuri huoli siitä, kysytään, joudummeko sotaan, mihin tässä pitäisi varautua. Kyllä minä uskon, että me kaikki voidaan lähettää täältä se viesti suomalaisille nyt, että ei ole mitään hätää, ei Suomeen ole nyt kukaan hyök-

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

käämässä. Meillä on asiat hyvin, perusasiat ovat kunnossa. Meillä on erittäin vahva oma puolustus. Viisaat suomalaiset päättäjät jo ennen meitä, meitä viisaammat, ovat pitäneet kiinni siitä, että puolustuksesta huolehditaan. Sen lisäksi me olemme liittyneet yhdessä suurella äänten enemmistöllä sotilasliitto Natoon, joka ei ole mihinkään häviämässä. Se 5 artikla on mukana. Sen lisäksi meillä on Euroopan unioni, joka on nyt lisä tähän, ja me käytämme Euroopan unionia, meidän unioniamme, ja sen välineitä tuomaan vielä lisäarvoa meidän yhteisen puolustuksen vahvistamiseen niillä alueilla, joilla Eurooppa tuo lisäarvoa liikkuvuudessa, joissain hankinnoissa, puolustusteollisuuden nostossa, kokonaisturvallisuusajattelussa. Meillä tämä kokonaisuus on erittäin hyvin hallinnassa. Meillä on hyvät naapurit, ainakin lännessä ja etelässä, ja meillä on perusasiat hyvässä kunnossa. Eli rauhoittava viesti: ei mitään ole akuutisti tapahtumassa.

Ja nyt on kyse siitä, että Euroopassa ei saa olla sitä seuraavaa. Siksi meidän yhteisen puolustuksen Euroopassa pitää olla niin vahva, ettei tulisi mieleenkään lähteä yrittämään, [Jukka Kopra: Hyvä!] mutta se tarkoittaa sitä, että me käytämme satoja miljardeja euroja Euroopassa tulevana vuosina meidän yhteisen puolustuksen ja turvallisuutemme vahvistamiseen, ja tämä on aivan uudenlainen tapa ajatella. Tässä ei ole kyse nyt jostain elpymisvälineestä, vaan tässä on kyse Euroopan turvallisuudesta, ja me tarvitsemme sitä eurooppalaista, yhteistäkin rahoitusta ja yhteisiä toimia, ja me katsomme hyvin avoimesti, mitä komissio tulee esittämään. Tämä von der Leyenin 150 miljardia oli ensimmäinen askel, joka oli ikään kuin helppo tehdä, koska se raha voidaan ottaa EU:n omaa budjettia vastaan lainaksi, takauksina, lainata edelleen jäsenmaille. Mutta ne ovat vasta tulossa valkoisen kirjan myötä, ne isot, jyrkät toimet. Mutta me tarvitaan niitä, koska jokainen ase, jokainen puolustusta vahvistava elementti, joka eurooppalaisillakin rahoilla hankitaan, tulee EU-maihin, ja se on meidän käytössä olevaa kapasiteettia. Me emme, edustaja Hoskonen, rakenna mitään eurooppalaista armeijaa tässä vaan Naton eurooppalaista pilaria, ja me hyödynnämme siinä meidän Euroopan unioniamme.

No, sitten seuraavaksi tähän Ukrainan rauhanprosessiin — siitä oli useampia. Sitä neuvottelua ei voi aidosti käydä ilman, että Eurooppa on siinä pöydässä mukana. Ei voi sopia Ukrainan rauhanturvaamisesta ilman Eurooppaa — ei voi. Ei voida sopia Ukrainan jälleensuorittamisesta, ei Ukrainan Eurooppa-polusta — ei voi sopia. Siis ennemmin tai myöhemmin Euroopan on oltava siellä mukana, ja on hienoa nyt, että isot Euroopan maat ovat ottaneet tässä aktiivista roolia, ja Suomi on hyvin aktiivisesti mukana tässä. Coalition of the willing, me olemme siellä aktiivinen jäsen. Me ollaan tuotu pöytään muun muassa askelmerkkejä rauhanprosessiin. Meidän presidentti on toiminut erittäin aktiivisesti tällä saralla. Me ollaan valmiita ottamaan osaa jollakin meille sopivalla tavalla, mutta me emme tule lähettämään sotilaita Ukrainaan. Se on rajamaalle... Me emme voi antaa heitä täältä pois, ja toisaalta se on riskialtista, jos suomalaiset sotilaat olisivat riskissä joutua konfliktiin naapurimaan sotilaiden kanssa. Eli tässä meidän hallituksen linja on selkeä.

No sitten ehkä vielä viimeisenä poimisin täältä edustaja Karin kysymyksen Kanervan ryhmästä. Kanervan ryhmä oli aikansa tuote. Me emme olleet Naton jäseniä, ja me jouduimme miettimään ihan täällä keskenämme porukalla, miten tästä selvitään. Nyt me ollaan Natossa, ja meidän täytyy ajatella tämä eri tavalla. Me mietimme Natossa, miten me vahvistamme meidän yhteistä turvallisuutta. Ja parlamentaarisesti — jota tapaa tässä vahvistetaan — etsitään ratkaisuja, miten me katsomme tässä talouspuolella ja tässä kokonaisuudessa eteenpäin.

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

Parlamentarisuus, yhteistyö on äärettömän tärkeää, ja siksi kiitän lopuksi myöskin siitä parlamentarisesta työstä, jota tässä on tehty eduskuntapuolueiden puheenjohtajien ja ryhmäpuheenjohtajien kanssa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Purra, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

15.10 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia eduskunnalle tästä keskustelusta. Kommentoin muutamaa omalle sektorilleni tullutta kysymystä. Ensinnä komission ja von der Leyenin alkuperäiset ehdotukset, joihin sisältyy tämä 150 miljardin esitys, sitten EIB:n lainanantokriteerien muuttaminen ja sitten näiden finanssipoliittisten sääntöjen löysentäminen puolustusmenojen osalta. Myös näihin muihin, mutta tähän viimeiseen liittyen yksityiskohdat ovat vielä varsin auki, eikä niistä ole tällä hetkellä vielä konsensusta. Esimerkiksi neuvoteltavana ovat sellaiset kysymykset, kuten mitkä varsinaisesti ovat puolustusmenoja, mitä lasketaan varsinaisiin puolustusmenoihin tässä maailmanajassa, kun turvallisuusuhatkin ovat aika moninaisia myös Venäjään liittyen, toisaalta esimerkiksi se, mikä on vertailuvuosi, josta arvioidaan näiden puolustusmenojen kasvua.

Toisaalta näiden uusien finanssipoliittisten sääntöjen löysentämistä ei varmaankaan kukaan vastusta yhtenä ratkaisuna siihen, että puolustukseen saadaan tehtyä nopeasti lisää panostuksia, mutta on hyvä ymmärtää, että tämä on lyhyen aikavälin ratkaisu. Puolustusmenojen pysyvästi korkeampi taso tulee jatkumaan, ja se ei käytännössä ole mahdollista, mikäli eurooppalaiset maat eivät samaan aikaan kansallisissa budjeteissaan ole valmiita tekemään uudelleen arviointia siitä, mihin satsataan, ja toisaalta siitä, mistä säästetään. Tämä on hyvin tarkasti myös komission kanta. Presidentti Donald Trump on ulostuloissaan jälleen kerran selittänyt tätä kulmaa, että Euroopan on otettava vastuuta enemmän omasta puolustuksestaan. Suomi ei ole ollut vapaamatkustaja, me tiedämme sen kaikki, mutta on eurooppalaisia Nato-maita, joilla on ollut mahdollisuus omissa kansallisissa budjeteissaan keskittyä aivan muihin asioihin, koska joku muu on hoitanut tämän puolustuksen takuun.

Mitä tulee jäädytettyihin varoihin, niin aivan kuten täältä esitettiin, tätä on erittäin tärkeää saada edistettyä. Siihen liittyy voimakkaita juridisia haasteita, mutta en usko, että ne ovat ylitsepääsemättömiä. Komission pitää omalta osaltaan edistää asiaa, ja toisaalta maissa, joissa näitä rahoja erityisesti on, kuten Belgia, Euroclear, vaaditaan tietenkin asian edistämistä, mutta tämä on hyvin tarpeellista.

Vastaavasti Euroopan investointipankin lainanantokriteerien löysentäminen, mikä on ollut Suomen vahva linja hallituksen edistämänä kolmatta vuotta, on erittäin tärkeää. Toisaalta sitten Pohjoismaiden investointipankki on myös ottanut uusia kantoja siinä, että voitaisiin esimerkiksi alihankintaketjujen kautta rahoittaa puolustusteollisuuteen liittyviä aloja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Valtonen, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

15.13 Ulkoministeri Elina Valtonen: Arvoisa puhemies! Kiitos erinomaisesta keskustelusta eduskunnalle.

Tästä tulitauosta ensin: Nyt on tosiaan niin, että pallo on Venäjällä. Se viesti, joka meiltä on lähtenyt Yhdysvaltoihin ja toisaalta muualle Eurooppaan meidän kumppaneiden kesken, on se, että Venäjä, joka toisaalta on tietenkin vastuussa koko hyökkäyssodasta, on

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

myös vastuussa siitä, että se voi toisaalta lopettaa tuon sodan. Mutta joka tapauksessa tämän tulitauon aikana, mikäli se sen hyväksyy, on tärkeää, että Venäjä ryhtyy luottamusta lisääviin toimiin, joista mielestäni eilen tuli aika hyvä yhteisymmärrys, eli esimerkiksi siviilivankien vapauttamiseen ja erityisesti kaapattujen lasten palauttamiseen perheisiinsä, joissa olisi nyt vihdoinkin ja viimein nähtävä jonkinlainen valonpilkahdus. Sen eteen Suomiakin on tehnyt vahvasti töitä.

Ukrainan tilanne on kaikkea muuta kuin toivoton. Ei ole mikään kiire hyväksyä sellaista rauhaa, joka ei ole lopulta pysyvä ja joka ei ole oikeudenmukainen. Toisaalta rintamatilanne on ollut kohtuullisen vakaa. Toki meidän tuki Ukrainalle jatkuu, ja myös Yhdysvallat onneksi tukea jatkaa. Ja toisaalta, niin kuin useassa puheenvuorossa tuli esille, on erittäin tärkeää ylläpitää jatkuvaa pakotepainetta Venäjälle. Venäjän talous kärsii, ja sen tulee huomata, että sen omilla toimilla on merkitys sille, minkälainen rooli Venäjällä on toisaalta kansainvälisessä kaupassa ja kansainvälisessä politiikassa.

Edustaja Eerola kysyi Suomen Venäjä-suhteesta. No, Suomi ei ole normalisoimassa eikä palauttamassa suhdetta Venäjään ennen kuin Venäjä palaa noudattamaan kansainvälistä oikeutta ja lopettaa myös hyökkäyssotansa Ukrainassa. Pikemminkin haluamme avata mahdollisuuksia tulevaisuuden kanssakäymiselle ja erityisesti kansalaisyhteiskunnan vapaammille toimintamahdollisuuksille myös Venäjällä. Hekin ansaitsevat demokratiaa, hekin ansaitsevat vapauden. Mutta samalla meidän pitää ehdottomasti pitää huolta omasta vahvasta puolustuskyvystämme ja pelotteesta. Mutta toden totta, normalisoinnin aika ei ole nyt.

Edustaja Koskinen kysyi määräenemmistöpäätöksistä Euroopan unionissa. Hallituksella on hallitusohjelmasta lähtien kirjaus sen osalta, että haluamme sujuvoittaa Euroopan unionin päätöksentekoa ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeissä kysymyksissä, kuten esimerkiksi pakotepolitiikassa, ja tämäkin tosiaan olisi nyt erittäin tervetullut uudistus.

Ja viimeisenä edustaja Lintilän kysymykseen Niinistön raportista: Se tosiaan on otettu aika hyvin vastaan, ja se edelleen nousee keskusteluissa esille. Monet delegaatiot tulevat kernaasti Suomeen tutustumaan meidän kokonaisturvallisuusmalliin, ja minä uskon, että tämänkin osalta saadaan Euroopassa valtavia edistysaskeleita aikaiseksi lähiaikoina.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Häkkänen, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

15.16 Puolustusministeri Antti Häkkänen: Arvoisa puhemies! Kysymyksiä tuli paljon, ja käyn tässä vain muutamia kokonaisuuksia läpi ajanpuutteen vuoksi. — Ensinnäkin tästä Ukrainan tilanteesta: On ihan selvää, että voimatasapaino määrittää neuvotteluasetelman ja sen, mihin joutuu suostumaan tai olemaan suostumatta, ja se näkyi eilisessä toki. Sen jokainen voi sitten tulkita, missä se näkyi ja miten se näkyi, mutta jos kelaat tästä taaksepäin vaikka viikon tai pari tai vaikka puoli vuotta, niin sen yhtälön näkee selvästi, missä asennossa se on, mikä on Euroopan asento ja rooli tässä, mikä on Ukrainan asento, mikä on USA:n asento, ja sen jälkeen tietysti tiedetään, mitkä ovat sitten ne keinot, joilla Venäjää joko houkutellaan tai painostetaan, toivottavasti jälkimmäistä enemmän kuin ensimmäistä. Se on tietysti nyt tämän suursäätilan kannalta ihan olennainen kysymys. Juuri Ukrainasta palasin, ja sen näkee, että Venäjä on siellä hyvin vahvassa asemassa ja teollinen kompleksi on hyvin tuottoisa ja tukijajoukot ovat vahvassa asennossa. Lännellä on suurempi potentiaali tässä tuessa, mutta se, säilyykö se asento tässä, on se ydinkysymys juuri

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

tässä tilanteessa. Euroopan unionilla tässä voi olla iso rooli. Se, miten se konkretisoituu, jää nähtäväksi, mutta on ihan selvää, että jo nyt ukrainalaiset käyvät hyvin pitkälti amerikkalaisten kanssa tätä keskustelua tällä hetkellä, eivät niinkään ehkä tavallaan luottaen siihen, että Euroopan mailta tällä hetkellä syntyy joku ratkaisu tähän neuvottelutilanteeseen. Mutta voi olla, että tilanne tässä kehittyy ja muuttuu.

Euroopan puolustuksen osalta: Nyt korostuu entistä tärkeämpänä eduskunnalle, ja tietysti hallituksen toimesta ymmärretään, mistä puolustuksen rakentaminen koostuu. Ne ovat erottamattomia pilareita kaikki: Kansallinen puolustus on kaiken perusta, eivätkä ole muuttuneet perussopimukset siitä mihinkään, eli kansalliset puolustusbudjetit ja kansallisen puolustuksen kehittäminen on kaiken perusta. Sen päälle liittokunta ohjaa yhteistä puolustuksen rakentamista ja suorituskykyjen kehittämistä. Sen jälkeen tulevat puolustusyhteistyökumppanuudet kolmoskorissa, joiden kautta kehitetään joko puolustusteollisuutta, materiaaliyhteistyötä tai operatiivista yhteistyötä, ja siinä tulee vaikka EU meille erittäin tärkeänä puolustusyhteistyökumppanina, joka vivuttaa tätä rahaa näihin kansallisiin budjetteihin tai Naton suorituskykytavoitteisiin. Eli Euroopan unioni ei kehitä omaa puolustusta, vaan kehittää eurooppalaista puolustusta ja Naton puolustusta, ja kaikki lähtee kansallisesta puolustuksesta. Sen rinnalla on vielä tämä kokonaisuuden puolustus ja kokonaisturvallisuus, joissa EU:ssa on käynnissä paljon. Niinistön raportin osalta on paljon keskustelua käynnissä, mutta se, miten se konkretisoituu, on hirmu olennaista. Se liittyy myös tähän huoltovarmuuteen sitten vielä laajemmin.

USA-suhteen osalta meillä ei ole mitään merkkejä heikkenemisestä. Päinvastoin viime viikkojen aikana olemme saaneet hyvin konkretisoitua meidän suunnitelmia esimerkiksi USA:n harjoitusyhteistyön syventämisestä, siis päinvastoin syventämisestä eikä heikkenemisestä. Esimerkiksi raskaiden pommikoneiden osalta ollaan menty vielä pidemmälle viime viikkojen osalta, [Puhemies koputtaa] kansalliskaartiyhteistyössä toissa viikolla, Karjalan prikaatissa merkittävää yhteistyötä, nyt vielä syvemmälle yhteistyötä myös Itämeren turvallisuuden osalta. [Puhemies koputtaa] Eli askeleita on menty jopa eteenpäin.

Menotasojen osalta tullaan käymään parlamentaarinen keskustelu, samoin sisältömuutosten osalta, [Puhemies koputtaa] jotka kaikki todennäköisesti tämän vaalikauden aikana tulevat kehittymään, ja puolustusteollisuuden osalta: juuri palasin Ukrainasta, missä käytiin keskustelua siitä, miten suomalainen yritys kenttä pystyy auttamaan Ukrainaa puolustustaistelussa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Annan vielä minuutin mittaiset vastauspuheen vuorot ministereille Strand, Multala ja Essayah. — Ministeri Strand, olkaa hyvä.

15.20 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Joakim Strand: Kiitos, arvoisa puhemies, hyvästä keskustelusta. Tässä muun muassa edustaja Seppänen kysyi koheesion yhdistämisestä puolustusteollisuuteen ja teollisuuspolitiikkaan. On totta, että nyt kun koheesiorahoituksen välitarkastusta tehdään EU:ssa, niin pohditaan, että pitäisikö ja voisiko näitä varoja käyttää joustavammin myös puolustuksellisiin hankkeisiin. Tähän asti me ei ole haluttu tätä tehdä, ja on hyvä muistaa, että koheesiorahoitusta jo nyt voidaan käyttää, totta kai, sellaisiin innovaatioihin ja kaksikäyttötutotteiden kehittämiseen, jotka tukevat sekä siviili- että puolustussektoria. Mutta voi ja tulee, totta kai, tätä pohtia, että EU:n on huomioitava puolustusteollisuuden ja strategisten investointien rooli myös koheesiopolitiikassa.

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

Lintilä nosti Niinistön raportin. Tämä Suomen aloite kokonaisturvallisuuteen perustuvasta varautumisunionista etenee hyvin.

Edustaja Hopsu puhui muun muassa hybridivaikuttamisesta. Muun muassa näitten uusien EU-hakijamaiden kanssa käydään tosi paljon keskustelua. Tiedetään, mitä Moldovassa ja muualla on tapahtunut ja tapahtuu.

Edustaja Huhtasaari muistutti hyvin siitä, että kuitenkin kilpailukyky on se, mikä on loppupeleissä keskeinen, vahva talous ja talouden perusta, ja ehkä se ihmisten mandaatti, mistä edustaja Tuppurainen puhui, tulee siitä, että on työtä ja toimeentuloa. Siinä myös se, että pidetään kiinni ilmastotavoitteista ja saadaan Suomeen lisää myös cleantech-investointeja. Viime viikolla viimeksi muurattiin peruskiveä Hitachi Energylle tuolla länsirannikolla. [Puhemies koputtaa] Että ehkä se on se, mikä myös luottamusta tuo.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Multala, olkaa hyvä.

15.21 Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala: Arvoisa puhemies! Lyhyesti vain: Niin kuin tässä jo edellä ministeri Strand totesi, niin todellakin Euroopan kilpailukyky ja myös Suomen kilpailukyky — ja se, että olemme myös houkutteleva investointikohde — pitkälti perustuu siihen, että meillä on täällä puhdasta, toimitusvarmaa, edullista energiaa saatavilla, ja uskon kyllä, että tähän on myös komissio sitoutunut. Suomihan oli ensimmäisiä maita, jotka ilmoittivat kannattavansa tätä heidän suunnittelemaansa uutta päästövähennystavoitetta, 90 prosenttia vuoteen 2040 mennessä.

Tämä todellakin, uskoisin, on siinä mielessä nyt tärkeä kysymys, että meillä on Euroopassa myös suuria maita, jotka pohtivat niitä tulevaisuuden ratkaisuja. Kun ne ovat juuri päässeet irrottautumaan esimerkiksi venäläisestä fossiilienergiasta, niin ne pohtivat, mikä se tulevaisuus on. Joten kyllä uskon, että Euroopassa laajasti ymmärretään se, että se on puhdas, omavarainen energiantuotanto eikä perustu taas sitten johonkin toiseen valtioon riipustautumiseen. Ja tätä linjaa me tietysti edustamme Euroopassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Essayah, olkaa hyvä.

15.23 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Täällä edustaja Autto, suuren valiokunnan puheenjohtaja, antoi tunnustusta hallitukselle nimenomaan tästä EU-ennakkovaikuttamisesta ja mainitsi erityisesti tämän maatalouden tulevaisuuden vision. Toden totta, siellä näkyy vahvasti Suomen kädenjälki. Ruuantuotanto on nostettu keskiöön, ja voi sanoa, että muutenkin tuo visio noudattelee hyvin pitkälti meidän hallitusohjelmamme sävyä ja Suomen vaikuttamistyö näkyy todellakin vahvasti.

Kun täällä edustaja Lintilä nosti kysymyksen siitä, millä tavalla tuo presidentti Niinistön raportti tällä hetkellä näkyy, niin muun muassa tässä ruuantuotannon visiossa, muistaakseni peräti kolme kertaa siihen viitataan, nimenomaan kokonaisturvallisuuden, varautumisen ja huoltovarmuuden näkökulmasta. Totta kai on sitten tärkeää jatkossakin odottaa EU:n puolelta yksinkertaistamispakettia liittyen tähän maatalouteen, ja se on tulossa varmasti ihan muutamien viikkojen sisällä, ja tämä omalta osaltaan juurikin osoittaa sen, miten komissiossa on uuteen asentoon asettauduttu: ei haluta lisää sääntelyä sääntelyn tähden, parempaa sääntelyä kylläkin.

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vielä työministeri Satonen, minuutti, olkaa hyvä.

15.24 Työministeri Arto Satonen: Arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti vielä näistä taloudellisen puolen asioista: Nythän tässä ollaan siinä tilanteessa, että Yhdysvallat on asettanut tullee myöskin Euroopan unionin tuotteita kohtaan. Euroopan unionihan pyrkii neuvottelemalla sellaiseen ratkaisuun, että näistä päästäisiin eroon, mutta nyt näyttää siltä, että tässä ilmeisesti vastatullejakin tarvitaan. Se, miten se liittyy omaan portfolioon, liittyy siltä osin, että tämä sisämarkkinoiden kehittäminen on ihan keskeinen asia. Suomihan on perinteisesti halunnut viedä eteenpäin esimerkiksi palveluiden osalta sisämarkkinoita, ja nyt se tarve on vieläkin suurempi, kun entistä enemmän meidän kaupastamme, jos tämä tulliskenaario toteutuu, kohdistuu sitten nimenomaan Euroopan unionin sisälle.

Toisena asiana: samalla tavalla kuin täällä kotimaassa hallitus purkaa normeja, niin myöskin Euroopan unionin tasolla nyt puretaan voimakkaasti näitä normeja ja erityisesti niitä normeja, jotka kohdistuvat pk-yrityksiin, eli täällä myös haetaan sitä kilpailukykyä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

15.25 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Elämme tilanteessa, mikä kyllä hämmentää meitä kaikkia hyvin kovasti ja kaikilla tasoilla. On paljon kysymyksiä mutta hyvin vähän vastauksia. Niin kuin on todettu, geopolitiittiset mannerlaatat täällä ovat jatkuvassa liikkeessä ja sitten vielä kallistele massa hyvin rajusti laidalta toiselle. Ja niin kuin tuossa pääministeri jo hyvin ansiokkaasti puheessaan toi esille, Trump on käynnistänyt prosessin, joka vaikuttaa Suomeen eksistentiaalisella tavalla. Puhutaan siis todella valtavan isoista asioista.

Kysyisinkin nyt sitä, puhutaanko me nyt riittävästi siitä, miksi näin tapahtuu. Haluaisinkin nyt kysyä pääministeriltä ja oikeastaan meiltä ihan kaikilta tässä eduskunnassa: olemmeko analysoineet ja selvittäneet ja ymmärtäneet riittävästi tätä tilannetta ja niitä voimia, niitä vaikuttimia, mitä siellä taustalla on, motiivia ja juurisyitä, miksi näin tapahtuu? [Puhemies: Kiitoksia!] Voisimme päättäjinä sitä kautta ymmärtää tilannetta ja muutosta paremmin ja voisimme reagoida myös tuleviin muutoksiin [Puhemies koputtaa] parhaalla mahdollisella tavalla. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

15.26 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuohon keskusteluun pakotteista ja Venäjän asemasta sanoisin, että vaikka nyt ehkä sanommekin, että tähän ei ole nopeasti tulossa muutosta, niin olisi kuitenkin viisautta omata jonkinlainen B-suunnitelma sen varalta, jos Euroopan maat eivät olisikaan hankkiutuneet kuitenkaan eroon itäisen kaasun riippuvuudesta ja alkaisivat käyttämään sitä kaasua varsin pian uudestaan rauhan tai tulitauon tultua.

Ehkä laajemmin tästä EU-politiikasta kaksi asiaa, jotka olisi syytä muistaa: Strategisen riippuvuuden vähentäminen Kiinasta ja Venäjästä ei saa unohtua nyt tässä tilanteessa, kun USA:n hallinto toimii niin kuin toimii. Eli se perusfundamentti ei ole muuttunut mihinkään, että meidän täytyy päästä eroon Kiinan ja Venäjän riippuvuudesta. Se tulee käytännössä tarkoittamaan sitä, että meidän täytyy ottaa hieman takapakkia ilmastopolitiikassa

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

niin Suomen tasolla kuin EU:n tasolla ja keskittyä siihen, että saamme näitä kriittisiä mineraaleja muualtakin kuin Kiinasta tai Kiinan välittömästi hallitsemista resursseista. Tämä on sellainen asia, joka täytyy pystyä huomioimaan — myös se, että kehitysapu sidotaan geopolitiikkaan ja vastikkeellisuuteen, ja se, että muuttoliikkeeseen pystytään vastaamaan. Nämä toimet, mitkä EU:ssa nyt ovat käynnistyneet siinä, [Puhemies koputtaa] että tämä länsimaaisia yhteiskuntia rapauttava muuttoliike saadaan hallintaan, ovat hyviä, mutta Suomen täytyy tukea niitä entisestäänkin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

15.28 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettavasti tilanne on se, että on vielä ennenaikaista riemuita rauhasta Ukrainassa. Sota jatkuu, se jatkuu raakana Kurskissa, muuallakin Ukrainassa. Tilanne on se, että hyökkäyksen uhri — uhri — on kiristetty suostumaan tähän aseleposopimukseen, emmekä me tiedä vielä hyökkääjän ehtoja. Venäjä ei ole itse artikuloinut, mitä ehtoja se asettaa tälle aselevolle, mutta olemme kuulleet, että Yhdysvaltain ulkoministeri kertoi, että Venäjä edellyttää, että Eurooppa luopuisi sanktioista Venäjää vastaan. Tässä, pääministeri, ollaan jo hyvin vaarallisella tiellä.

On ehdottoman tärkeää, että Eurooppa jatkaa ja lisää kovia pakotteita Venäjää kohtaan, kunnes Ukrainan kannalta oikeudenmukainen rauha on saavutettu. Kaikki muu kasvattaisi vain Venäjän rahoitusta sen varusteluohjelmalle. Pääministeri Orpo, miten te tulette toimimaan, jotta Eurooppa pitää sen oman päättäväisyytensä ja oman linjansa tässä kysymyksessä, jossa selvästi meitä painostetaan Yhdysvaltojen suunnalta? Meidän tulee jatkaa pakotteita Venäjää kohtaan. Onko, pääministeri, mielestänne asia näin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

15.29 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eilen Pariisissa tapasin useita muun muassa Välimeren maiden kansanedustajia, ja näistä keskusteluista kävi hyvin ilmi se, että muun muassa Italian, Kreikan ja Espanjan prioriteetit eivät kyllä ole tässä sotilaallisessa varustautumisessa vaan esimerkiksi Välimeren alueen siirtolaisvirtojen hallinnassa, ja se on mielestäni aivan ymmärrettävää heidän näkökulmastaan katsoen. Tähän liittyen, kuten huomasimme joulunpyhinä Suomessa, näissä erilaisissa hybridiuhkissa, joita myös Suomi kohtaa, ensimmäisinä viranomaisina, jotka näitä torjuvat ja näihin vastaavat, meillä ovat Rajavartiolaitos ja poliisi.

Eli nyt, kun EU:ssa ja Euroopassa näistä uusista resursseista päätetään ja kun, arvoisa pääministeri ja hallitus, näihin vaikutatte, pyydän, ettei siinä jätettäisi huomiotta myöskään sitä, että Euroopan maissa muutkin viranomaiset kuin puolustusvoimat ja niiden sotilaalliset suorituskyvyt huomioidaan ja mahdollistetaan myös rahoituksen käyttäminen niihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

15.30 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos pääministerille ilmoituksesta. — Vahva EU on Suomen etu, ja EU:n tulee olla nyt vahva niin Ukrainan tukemisessa kuin omasta turvallisuudestaan huolehtimisessa. Sota Ukrainassa on

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

tuonut nyt pintaan sotilaalliset turvallisuusuhkat, mutta ne muutkaan uhkat eivät ole kadonneet minnekään — päinvastoin, ilmaston kuumeneminen ja luontokato: luontokadon vaikutukset näkyvät yhä enemmän ja vaarantavat yhteiskuntiemme toimivuutta ja turvallisuutta.

Pääministeri, nostitte esille EU:n ryhtiliikkeen liittyen Ukrainan tukemiseen. Se on erittäin tärkeää. Samaa ryhtiliikettä tarvitaan myös ilmasto- ja luontotoimissa. Siellä tarvitaan sitä regulaatiota. Päästökauppa on osoittanut sen, kuinka tehokas se on, ja sinne niin luontokadon kuin päästöjen suitsimiseksi me tarvitsemme lisää regulaatiota EU-tasolla, sillä se luo myös sitä kilpailukykyä — niitä innovaatioita, teknologista kehitystä, kiertotaloutta — mikä auttaa myös Suomen kilpailukykyyn vahvistamisessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

15.31 **Johannes Yrttiaho vas** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Pääministeri Orpo on kiitellyt presidentti Macronin ehdotusta tarjota Ranskan ydinasetta myös Euroopan unionin yhteiseksi ydinpelotteeksi. Pääministerin mielestä ehdotusta on syytä käsitellä. Eräät muut suomalaispolitiikot ovat tervehtineet ehdotusta ilolla, ikään kuin se merkitsisi uutta käännettä Ranskan politiikassa. Sellaisesta ei kuitenkaan ole kyse. Jokainen Ranskan presidentti on jo vuosikymmenten ajan tehnyt saman ehdotuksen — sitä vain eivät näytä huonosti historiaa tuntevat poliitikot tietävän.

Kaikkein vaarallisinta olisi, että Suomi hyväksyisi Ranskan ehdotuksen. Ranskan sallitaisiin silloin päättää ydinaseen käytöstä Suomen alueella. Omasta päätösvallastaan Ranska ei ole luopumassa eikä antamassa sitä millekään muulle maalle. Suomi ei ole aikaisemmin kiitellyt tai tervehtinyt ilolla Ranskan samasta asiasta tekemiä ehdotuksia. Vaikuttaa siltä, että tässäkin kysymyksessä Suomi on muuttanut kantaansa, ja huonompaan suuntaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.33 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän pääministeriä tästä ilmoituksesta. — Pohjoisen Suomen rooli Euroopan puolustuksessa on merkittävä. Laaja maa-alueemme, strateginen sijaintimme ja arktisen alueen merkitys tekevät Suomesta keskeisen toimijan Euroopan turvallisuudessa. On tärkeää, että puolustushankinnat huomioivat myös pohjoisen liikenneyhteyksien ja muiden keskeisten rakenteiden kehittämisen ja sotilaallisen huoltovarmuuden parantamisen. Rajaturvallisuus ja kyky liikkua nopeasti alueella on avainasemassa puolustuksen uskottavuuden kannalta. Ja kysymys: onhan pohjoisen logistiikkahankkeet huomioitu?

Mutta jatkan: Ukrainan tukeminen on edelleen Euroopan turvallisuuden kulmakiviä. Meidän on varmistettava, että Ukraina saa tarvitsemansa aseavun ja taloudellisen tuen, jotta se voi puolustaa itseään ja neuvotella rauhasta vahvemmista asemista. EU:n yhtenäisyys on tässä keskeisessä asemassa. [Puhemies koputtaa] Venäjä pysähtyy vain, kun se kohtaa Euroopan, joka on määrätietoinen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

15.34 **Sara Seppänen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eurooppa on tehnyt suuria virheitä luottaessaan ja rakentaessaan energiapolitiikkaansa venäläisen maa-

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

kaasun ja öljyn varaan. Meillä Suomessa on ollut myös kaukaa viisaita poliitikkoja, kuten perussuomalaisen Jussi Halla-aho, joka on useita vuosia sitten varoittanut Suomea ja Eurooppaa venäläisten kaasuputkien vaaroista ja riippuvuussuhteen rakentamisesta. Varoituksia ei silloin haluttu kuulla.

Euroopan turvallisuus ja kilpailukyky kulkevat käsi kädessä. Ilman kilpailukykyistä taloutta ei ole kestävää hyvinvointia ja vahvaa puolustusta. EU:n on lopetettava ylisääntely ja keskityttävä investointeihin, jotta se pystyy kilpailemaan globaalisti Yhdysvaltojen ja Kiinan kanssa. Arvoisa pääministeri, miten Suomi voi konkreettisesti edistää ja vaatia EU:n sääntelyn vähentämistä ja siten kilpailuvyyn vahvistamista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

15.35 Saku Nikkanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan myös osaltani kiittää pääministeriä ja hallitusta tiedonannosta ja tästä mahdollisuudesta arvokkaaseen ja tärkeään keskusteluun. Tosiaan nyt on Euroopan korkea aika astua esiin. Nyt on Euroopan hetki toimia.

EU:n ja Euroopan tulee olla yhtenäinen turvallisuuspolitiikassa. EU:n tulee olla yhtenäinen ja yksituumainen myös talouspolitiikassa. Suomen tulee olla eurooppalaisessa turvallisuuspolitiikassa kokoaan suurempi aktiivinen toimija. Olemme hoitaneet itsenäisen puolustuksemme hyvin, ja voimme olla siinä jatkossakin Euroopalle esimerkki, asiantuntija ja suunnannäyttäjä.

Nyt on kuitenkin mentävä puheita pidemmälle ja varauduttava Euroopan laajuisesti uskottaviin puolustusratkaisuihin. Euroopan maiden on kasvatettava armeijoidensa kokoa. Suomi on jo pitkään ylläpitänyt omaa puolustuskykyään yleisen asevelvollisuusjärjestelmän kautta. Suomessa toivomme, että eurooppalaisia puolustushankintoja tehdään jatkossa merkittävästi juuri suomalaiselta aseteollisuudelta. [Puhemies koputtaa] Kysynkin: miten hallitus varmistaa, että näin varmasti käy? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Riipi, olkaa hyvä.

15.36 Mika Riipi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelu Euroopassa varmasti lähiaikoina tulee tiivistymään paitsi rahoituksen myös sen tahtotilan ympärille, ja ottaen huomioon lähtötilanne, niin varmaan keskustelut siitä hankalasta yhteisvelastakin meillä ovat edessä. Mutta samaan aikaan meidän ei pitäisi unohtaa sitä, että hyvin tärkeässä roolissa meillä on kuitenkin nykyinen rahoituskehys ja erityisesti tämä ensi kesänä sovittava uusi monivuotinen rahoituskehys. Siellä on paljon sisällä meille tärkeitä intressejä niin koheesiopolitiikan kuin innovaatiopolitiikan, maaseutupolitiikan ja liikennepolitiikan osalta. Ja tietysti nyt tämä kysymys siitä, ovatko Suomen tavoitteiden näkökulmasta tämän puolustuksen tarpeet vaarantamassa muun muassa meidän kilpailukykyyn liittyviä laajoja tavoitteita rahoituskehysten sisällä, on olennainen, ja tähän haluaisin pääministeriltä pienen kommentin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

15.37 Janne Jukkola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vakaa talous ja turvallisuus kulkevat käsi kädessä. Vahva talous ei ole vain hyvinvoinnin tae, se on myös tur-

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

vallisuuskysymys. Jos Eurooppa haluaa olla globaali toimija, joka pystyy puolustamaan omia arvojaan, kansalaisiaan ja tukemaan Ukrainaa, sen on kyettävä rahoittamaan puolustuskäytöstä ja parantamaan kriisinkestävyyttään.

Myös omaan huoltovarmuuteen on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota, kuten edustaja Mäenpää puheessaan otti esille. Ilman talouskasvua nämä toimet käyvät vaikeammiksi, eikä turvallisuus voi olla se kohde, josta tingitään. Siksi EU:n tulisi olla iso isoissa asioissa ja pieni pienissä. EU:n kilpailukyky on nostettava etusijalle. Emme voi kilpailla maailmanmarkkinoilla, jos me itse rakennamme esteitä omalle kasvullemme. Sisämarkkinoiden esteet on purettava, [Puhemies koputtaa] lupaprosesseja nopeutettava ja sääntelytaakkaa reilusti kevennettävä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

15.39 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jotta voisimme vastata näihin puolustuksen haasteisiin, niin Euroopan tarvitsee saada taloudellista kyvykkyyttä ja kasvua aikaiseksi, jotta voisimme vastata siihen bkt-osuuden nostamiseen kahdesta kolmeen prosenttiin, mutta ennen kaikkea, että voisimme vastata myös siihen hyvinvoinnin ja inhimillisen pääoman ylläpitoon. Me tarvitsemme kasvua. Näitä molempia pitää tehdä yhtä aikaa.

Siksi kysynkin, kuinka paljon nämä alueet ovat esillä, kun kasvua luodaan. Vihreän siirtymän jatko, painopiste: Täällä puhutaan siitä, että siitä pitäisi luopua. Mielestäni sitä pitäisi viedä eteenpäin. Teknologiset innovaatiot pitäisi saada liikkeelle Euroopassa vahvemmin. Energiaratkaisujen pitäisi olla yhdensuuntaisia. Logistisista yhteyksistä täällä ei ole vielä paljon puhuttu. Sekin on osa tätä Euroopan pärjäämistä. Ja ennen kaikkea, miten varmistamme inhimilliset resurssit ja osaamisen Euroopassa? [Puhemies koputtaa] Miten, pääministeri, näitä asioita nostetaan yhtä aikaa tämän puolustuksen kanssa esiin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savola, olkaa hyvä.

15.40 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Honkonen kuvasi sitä keskustelua, mitä he olivat Euroopan neuvoston kokouksessa käyneet eteläisen ja läntisen Euroopan maiden suhtautumisesta siihen, kuinka puolustusmäärärahoja nostetaan. Itselläni on vähän vastaavia kokemuksia, kun esimerkiksi Naton parlamentaarisen valtuuskunnan kansainvälisissä kokouksissa kollegoiden kanssa keskustellaan.

Pääministeri, viittasitte siihen, että Espanjan pääministeri oli antanut nyt lupauksia siitä, että siellä tullaan panostamaan puolustukseen, mutta olen kyllä näistä maista hieman huolissani: Espanja, Portugali ja Italia esimerkiksi, edustaja Honkonen mainitsi tuon Kreikan. Onko teillä nyt sellainen kuva, että nämä maat tulevat päämiestasolla sitoutumaan siihen, että puolustukseen aidosti satsataan ja määrärahoja tullaan nostamaan? Sehän on aivan äärimmäisen keskeinen kysymys, että koko Eurooppa on tässä mukana. Täällä on yhteisymmärrys siitä. Me Suomessa ja Euroopan täällä itäisellä laidalla etulinjassa panostamme, mutta että koko Eurooppa sen tekee — toivon, että siihen vaikutatte.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

15.41 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Tuppurainen jo viittasi tähän ulkoministeri Marco Rubion hiukan oudoksuttavaan lausuntoon, että Eurooppa otettaisiin mukaan vasta siinä vaiheessa, kun tarvitaan lisää myönnytyksiä Venäjälle. Kun sen meidän lähtökohtamme pitää olla, että ollaan tietysti heti alusta alkaen ja on mietittynä se neuvottelurakenne, rauhantunnustelurakenne, missä sitten Ukraina saa Euroopasta vahvaa tukea. Tätä juuri kysyisinkin, että kun nyt mietitään esimerkiksi tässä halukkaiden koalition lauantaissa kokouksessa, miten mahdollisia turvajärjestelyjä, turvallisuustukia, -takuita organisoidaan, niin kyllähän samaan aikaan pitäisi miettiä myös sitä, mikä on se rakenne, jolla näissä rauhantunnusteluissa sitten eurooppalaisen ääni menee sille, kuka siellä sitten neuvottelemassa onkaan, tapahtuuko se ulkoasiainneuvoston kautta vai Eurooppa-neuvoston kautta. Siinähan tarvitaan neuvotteluvaiheessa suorastaan tunteittain yhteyttä. [Puhemies koputtaa] Mikä olisi se tapa, millä Suomen kaltaiset pienet maat, joilla on kuitenkin vitaali intressi, [Puhemies koputtaa] voivat siihen täyden painon antaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

15.42 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilen kävimme täällä keskustelua kehityspolitiikasta, joka osana muuta ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa on näiden Yhdysvaltain muuttuneiden linjojen myötä suurissa vaikeuksissa. Yhdysvaltain vetäytyminen kehitysrahoituksesta on tietenkin musertava uutinen miljoonille ihmisille, jotka nyt menettävät tarvitsemansa avun esimerkiksi aliravitsemukseen, lääkkeet tappaviin tauteihin tai mahdollisuuden koulunkäyntiin, mutta vaikutukset myös näihin ulkopolitiikan asetelmiin ovat tietenkin merkittäviä. Kehityspolitiikka kun ei ole vain ikään kuin apua yhdestä suunnasta toiseen, vaan se on kumppanuutta, läsnäoloa, diplomatiaa paljon laajemminkin. Kun Yhdysvallat vetäytyy monesta paikasta maailmassa, niin sinne syntyy mitä ilmeisimmin tyhjiö, ja sitten olennainen kysymys kuuluu, kuka sen täyttää. Täyttämekö me EU:na sitä tyhjiötä, vai täyttääkö sen joku muu? Pitäisin erittäin tärkeänä, että Euroopan unionin ulkosuhderahoituksen osuutta seuraavalla rahoituskaudella viimeistään kasvatettaisiin niin, että Euroopan unioni pystyisi ottamaan paikkansa suurvaltana [Puhemies koputtaa] muiden suurvaltojen joukossa entistä vahvemmin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

15.44 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että pääministeri teki selväksi, että tämä Euroopan unionin osuus tässä hommassa on tietenkin jokaisen jäsenmaan oman puolustuksen vahvistaminen, se on selvä asia. Näinhän sen pitää olla, ja jokainen tekee sen omalla budjetillaan tietenkin. Se, että rahoitusvälineitä voidaan monipuolistaa, okei, se on vallan hyvä asia, mutta kyllä jokaisen maan pitää ymmärtää vihdoin ja viimein, että ei kymmeniä vuosia jälkeen jäänyt oman puolustuksen hoitaminen jokaisessa maassa voi olla naapurimaan syy. Aivan yhtä paljon kuin te, pääministeri, olette ansiokkaasti todennut, Yhdysvallat on oikeassa siinä, että ei yhdysvaltalaisen rahojen tarvitse olla Eurooppaa puolustamassa, kyllä Euroopan on tehtävä se itse. Siinä te olette olleet selkeä, johdonmukainen. Se on hyvä asia.

Meidän pitää itse pitää huoli siitä, että oma kansantaloutemme saadaan kuntoon. Edustaja Mikkonen puhui näistä päästökaupan luvuista ja kaikesta tästä hömpästä, joka tämän

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

ympärille on rakennettu. Kyllähän nämä väärät luvut, arvoisa edustajakollega, pitää oikaista. Miljardien laskut lähetetään suomalaisille. Katsokaa vaikka tämän hetken energian hintaa tai kaukolämmön hintaa, mitä asiakkaat joutuvat maksamaan. Kyllä tämä asia pitää saada kuntoon, muuten meidän kansantalous rapautuu, ja silloin emme pysty puolustamaan edes itseämme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkinen, olkaa hyvä.

15.45 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Myös minun puolestani kiitokset sekä pääministerille että kollegoille erittäin hyvästä keskustelusta. — Ajankuva on todella niin raaka, että tällä hetkellä Eurooppa aseistautuu, ja se toki välttämätöntä on. Me kaikki varmasti ymmärrämme, että mikäli me emme Suomessa tai unioni kokonaisuutena pidä huolta kansalaisista myös hyvinvointiyhteiskunnan lähtökohtien mukaisesti, on olemassa iso riski siitä, että kansakuntien kriisinkestävyys vaarantuu. Tätä me emme voi päästää yksinkertaisesti tapahtumaan, koska me ymmärrämme varmasti myös sen, että yhteiskuntien, kansakuntien vakauden merkitys kriisien keskellä korostuu entisestään. Olisin kysynyt pääministeriltä: oletteko te tästä asiasta samaa mieltä, ja jos olette, niin oletteko tätä näkemystä painottaneet myös Euroopassa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

15.46 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yritysvastuudirektiivin tarkoitus on varmistaa, että kaupasta ei voi esimerkiksi ostaa lapsityöllä ostettua suklaata. Onko tämä liikaa vaadittu teidän mielestänne?

Ilmastokriisi ei myöskään ole muuttunut vähemmän vakavaksi uhaksi kuin pari vuotta sitten, valitettavasti. Samaan aikaan EU:ssa on nyt oikeiston toimesta lähdetty purkamaan jo tehtyä vastuullisuussäätelyä, kuten esimerkiksi tätä yritysvastuudirektiiviä, ja tämä on törkeää. Juuri hetki sitten tapasin erään yrityksen johtoa, ja he kertoivat, että he ovat jämmässä nyt kokonaan tämän uuden kestävyysraportoinnin ulkopuolelle, vaikka he ovat sen työn jo aloittaneet ja he ovat pitäneet sitä työtä erittäin hyödyllisenä. EU:ssa ei pitäisi heikentää vastuullisuustyötä ja tätä reilua siirtymää, vaan päinvastoin investointeja pitäisi mahdollistaa, jotta tämä siirtymä toteutuu paremmin. Pääministeri, näettekö te, [Puhemies koputtaa] että myös ekologinen kriisi on akuutti haaste ja asia, johon myös tarvitaan investointeja?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

15.47 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos pääministerille tästä keskustelusta, hyvää keskustelua, ja kiitos tässä yhteydessä myös presidentti Stubbille, joka on pitänyt erinomaisella tavalla yhteyttä valiokuntiin. Esimerkiksi eilen puolustusvaliokunta oli hänen vieraanaan muistaakseni jo viidettä kertaa. Tämä on erinomainen asia, että yli puoluerajojen kaikki ovat mukana ja tiedämme, missä mennään ja mitä toiset instituutiot asioista ajattelevat ja tieto kulkee kasvoista kasvoihin saman pöydän ääressä.

Tämä turvallisuustilanne tietysti aiheuttaa huolta meissä kaikissa. Erityisesti olen huolissani nuorista, joiden saattaa olla vaikeaa hahmottaa aikaperspektiiviä, tilannetta ja sitä,

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

mitä kaikkea tästä voi seurata. Pelko, ahdistus ja huoli on oikeutettua. Sota on lähellä Euroopassa. Mikä on, pääministeri, teidän viestinne suomalaisille nuorille tässä tilanteessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

15.48 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa pääministeri, olen kanssanne eri mieltä siitä, että Nato-jäsenyys olisi ajanut ohi Kanerva-tyyppisten työryhmien tarpeen. Arvoisa pääministeri, tämä aika korostaa parlamentaarisen yksimielisyyden ja ennen kaikkea yli vaalikausien menevän puolustuksen suunnittelun, niin rahoituksen tai asevelvollisuuden kehittämisen kuin monien muiden isojen ja vaalikausien yli menevien asioiden varmistamisen mahdollisimman järkevällä ja kestäväällä tavalla. Puolustus on kansallinen oikeutemme, ja niin kuin tänään täällä joka puolelta olemme yhdessä todenneet, se on myös kansallinen velvollisuus. Sitä ei pidä unohtaa, ei kerta kaikkiaan, vaan huolehditaan edelleenkin yhdessä. Minusta tämmöisen parlamentaarisen työryhmän perustaminen on pikemminkin tahdosta kiinni. Tätä alleviivaa tietenkin myös se, että tällä vaalikaudella ulko- ja turvallisuuspoliittinen valta on keskittynyt hyvin vahvasti yhdelle puolueelle, ja niin kuin, arvoisa pääministeri, mainitsitte viimeksi, myös EU-komissaarimme, varapuheenjohtaja Virkkunen on valittu samasta viitekehyksestä. [Puhemies koputtaa] Levennetään tätä joukkoa, herra pääministeri.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

15.50 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En tiedä, onko kyse kielimuurista, kun kansainvälisessä lehdistössä puhutaan yhteisvelasta mutta täällä ei puhuta välttämättä sillä termillä. Mutta olipa termi mikä tahansa, niin mielestäni valtiovarainministeri hyvin tuossa totesi, että on niin paljon asioita vielä auki: mitä ne puolustusmenot ovat ja mitkä ovat vertailuvuodet, mitä tähän lasketaan. Eli tämä on todella iso paketti, josta käytännössä me emme vielä tiedä mitään. Sen takia on hyvä, että me nyt käymme keskustelua siitä, mitä tähän sisältyy tai pitäisi sisältyä.

Me puhumme, että tämä raha pitäisi käyttää puolustukseen. No, sitten Euroopassa on valtioita ja poliitikkoja, jotka sanovat, että tämä pitäisi käyttää vihreään siirtymään tai tutkimukseen ja innovaatioon tai muuhun lainoitukseen, eli niitä tarpeita alkaa tulla vaikka kuinka paljon, ja sitten on valtioita, jotka sanovat, että tällaista yhteistä velkaa ei pitäisi ollenkaan käyttää. Onko nyt niin, että lähdetään hakemaan jotain rahoitusmallia, johon vain ne halukkaat EU-maat sitoutuvat, ja siitä sitten voi jäädä ulkopuolelle näin halutessaan? [Puhemies koputtaa] Ja onko se laina niin edullista nyt niille Portugalille ja Espanjalle, että heidän kannattaa vaikka tällaista rahoitusmekanismia käyttää?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

15.51 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Edustaja Eerola jo kotva sitten pohdiskeli ääneen vienosti sitä, onko pian edessä suhteiden liennyttäminen Venäjän suuntaan. Pidän tätä kysymystä todella reilusti ennenaikaisena, ennen kaikkea siitä syystä, mihin edustaja Zyskowicz viittasi edellä, että on aika heikot perusteet nähdä, että tässä olisi rauha ihan nurkan takana, vaikka parhaansa varmasti osapuolet, ainakin osa näistä osapuolista, yrittävät, mutta toiseksi sen takia, että tapahtuu rauhanneuvotteluissa

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

mitä tahansa, mikään ei muuta sitä perusasiaa, että Venäjä on syyllistynyt kansainvälisen oikeuden rikkomuksiin, on käynnistänyt laittoman hyökkäyssodan, on siis syyllistynyt kansanmurhaan Ukrainassa ja on vastuussa niistä satojen miljardien eurojen vahingoista ja tuhoista, joita Ukrainan alueella on tapahtunut. On meillä edessä minkälaiset rauhanneuvottelut tahansa, niin tämä tosiasia ei miksiäkään muutu ja Venäjä pitää enemmän tai myöhemmin saada vastuuseen näistä rikoksistaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivärinta, olkaa hyvä.

15.52 Susanne Päivärinta kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Itse palaisin myöskin tähän komission puheenjohtajan ehdottamaan 150 miljardin rahoitusvälineeseen. Kuten on todettu, siitä on vielä paljon auki, emme tiedä kaikkea. Mutta kyseessä ei ole mikään elpymispaketti, sehän on ihan väärä käsitys. Sehän on laina, jonka komissio ottaisi pääomamarkkinoilta käyttämällä sitten EU-budjettia vakuutena, ja jäsenmaat sitten hakisivat tätä lainaa komissiolta. Jäsenmaat itse ovat sitten vastuussa lainasta ja myöskin lainan koroista. Toki siinä on yhteys takaisin sitten.

Mutta itse kysyisin toisinpäin. Kun meidän nyt todella on vahvistettava puolustusta, niin, ministeri Purra, onko mitään käsitystä siitä, että jos maat eivät innostukaan ottamaan tätä lainaa? Me tiedämme hyvin, että meillä on Välimeren maita, jotka mielellään ottavat tukia mutta eivät halua ottaa lainaa. Ja sitä kauttahan ajateltuna tämä satojen miljardien generointi näihin investointeihin osoittautuisi sitten ihan torsoksi.

Toinen kysymys koskee näitä korkoja. Olen ymmärtänyt, että osalle jäsenmaista olisi edullisempaa ottaa lainaa muualta kuin komissiolta. [Puhemies koputtaa] Mutta toki nämä lievennetyt fipo-säännöt sitten taas innostaisivat ottamaan lainaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

15.53 Jani Kokko sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansainvälinen rikostuomioistuin on etsintäkuuluttanut Vladimir Putinin rikoksista ihmisyyttä vastaan, joten on vaikea nähdä tilannetta, jossa yksikään itseään kunnioittava valtionpäämies voisi tavata Venäjän nykyjohtoa tällaisessa tilanteessa. Siitä täytyy Euroopan pitää kiinni, että vaikka Yhdysvallat ryhtyisi muuttamaan merkittävästi politiikkaansa Venäjän suhteen, lähinnä koskien pakotteita, niin Euroopan ei tule sitä tehdä, vaan kyllä meidän täytyy seisoa niiden perusarvojen puolesta, joita Yhdysvallat sanoi johtavansa ainakin vielä ennen tammikuun 20:tä päivää. Se on erittäin tärkeätä, ja kyllä tähän kysymykseen kytkeytyy ennen kaikkea se Euroopan yhtenäisyys. Jos Euroopan turvallisuutta halutaan vahvistaa, niin kyllä se kysyy sitä, että Eurooppa saa myös oman talonsa järjestykseen ja että ennen kaikkea ne maat, jotka avoimesti haastavat Euroopan yhteisiä arvoja, kyetään laittamaan hyvin vahvasti kuriin sen suhteen, että ei voi olla niin, että Brysselistä otetaan avomielin rahat vastaan mutta samalla sitten toimitaan niitä yhteisiä arvoja vastaan ja sitä kautta myös koko Euroopan turvallisuutta vastaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelun päätteeksi annan vastauspuheenvuorot valtiovarainministerille ja pääministerille, viisi minuuttia kumpikin. — Olkaa hyvä, ministeri Purra.

15.55 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa puhemies! Kommentoin sääntelyn purkamista, pakotteita ja tätä lainainstrumenttia.

Tosiaan tästä omnibuspaketista, jonka komissio on esitellyt ja joka pyrkii tämän liiallisen sääntelyn purkamiseen, yksityiskohtia ei vielä ole, mutta tällä hetkellä näyttää siltä, että se on nimenomaan sellainen, mitä Suomi hyvin voi kannattaa. Eli siellä keskitytään kestävyysraportointidirektiiviin, yritysvastuudirektiiviin, hiilirajamekanismiasetukseen ja sitten näihin InvestEU-kokonaisuuksiin. Valitettavasti viime vuosina Euroopan unionin liiallinen sääntely, joka on kohdistunut erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille, on paitsi voimakkaasti heikentänyt tuottavuuden kasvua myös mitä ilmeisimmin on yksi syy euroalueen ja Euroopan heikolle talouskasvulle. Näissä vanhoissa sananlaskuissa, joissa todetaan Euroopan unionin sääntelevän ja Yhdysvaltain innovoivan ja investoivan, kyllä perää on. Käytännössä kaikissa vertailuissa myös Aasiaan nähdään se, että Eurooppa tulee valtavalta takamatkalta ja sääntely on siinä ehdottomasti yksi tekijä.

Toinen seikka on vielä se, että myös kansallisesti Suomella on ollut taipumus tehdä vielä lisäsääntelyä tämän EU-sääntelyn päälle. Tämä hallitus nyt on pyrkinyt tästä pääsemään irti niin, että me kykenisimme menemään sillä Euroopan unionin minimillä ja siihen ei tarvitsisi tehdä enää mitään kansallisia leimoja päälle.

No, sen lisäksi, että tämä on yritys kentälle suuri taakka, se on pienten maiden hallinnoille suuri taakka. Se aika ja energia, joka suomalaisilla ministeriöillä menee Euroopan unionin lainsäädännön ja hyvin pikkutarkan sääntelyn edistämiseen Suomen lainsäädännössä, on erittäin merkittävä, ja uskon, että jokainen hallitus vuorollaan huomaa sen, kuinka hallitusohjelman omien tavoitteiden edistäminen samaan aikaan, kun Brysselistä tulee valtavasti muuta materiaalia, on aika työlästä. Mutta todellakin tämä omnibuskokonaisuus ja sen eri osat vaikuttavat ainakin tällä hetkellä erittäin kannatettavilta.

Pakotteisiin: Kyllä, Suomen kanta on se, että niitä pitää edelleen voida tiukentaa. Erityisesti kiinnitämme huomiota tähän varjolaivastoon, joka paitsi kiertää pakotteita myös on merkittävä ympäristöriski Itämerellä. Suomen tulli on ollut hyvin tehokas. Se on tehnyt 3 700 kohdennettua tarkistusta ja pakotteiden pohjalta aloittanut 900 esitutkintaa. Suomen tulli sekä tekee alueellista yhteistyötä Baltian maiden, Puolan ja Kroatian kanssa että ajaa tällaista yleistä kiristystä tähän yhtenäiseen tullivalvontaan.

Arvoisa puhemies! Tähän 150 miljardin puolustusrahoitusesitykseen: Kuten täältä edustajat kuvasivat, niin todellakin tästä instrumentista on arvioitu, että esimerkiksi Suomelle siitä nostettava laina olisi kalliimpaa kuin se, mitä me jo tällä hetkellä markkinoilta saamme. Toisaalta sen etu liittyisi sitten näiden finanssipoliittisten sääntöjen löysäämiseen niin, että niitä ei arvioitaisi suhteessa tähän meidän nettomenopolkuumme, mistä syntyisi sitten tämä etu. Mutta tosiaan sekä tässä instrumentissa että mahdollisissa muissa ehdotuksissa, joita ainakin epävirallisesti EU:ssa ja EU-maiden ja muiden eurooppalaisten maiden osalta on nostettu esille, kyse on tietenkin siitä, mitä osallistuvat maat ovat. Tällä on vaikutuksensa sitten tähän luottoluokitukseen, mikä sitten vaikuttaa siihen, millä hinnalla sieltä lainaa voitaisiin saada. Ja tietenkin Suomen edun mukaista ovat sellaiset kokoonpanot, sellaiset instrumentit, jotka aidosti hyödyttävät meitä ja joista nostettava laina on meille edullisempaa kuin se, mitä jo muutenkin saamme.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja, pääministeri Orpo, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

15.59 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Ensin vielä edustaja Karille: En halua siis tyrmätä millään tavalla ajatusta tästä erillisestä ryhmästä, mutta haluan todeta sen, että kun me ollaan Natossa, niin tämä on ikään kuin normaalimpaa toimintaa ja me haemme yhdessä sotilasliiton kanssa suuntaviivoja kyvykkyyksistä ja sitten yhdistämme sen omaan puolustus suunnitteluun, ja minulle ikään kuin parlamentaarisen työn ydin on puolustusvaliokunta yhdessä ulkoasiainvaliokunnan kanssa, jossa on viisaita edustajia pohtimassa näitä asioita. Mutta en malta olla lainaamatta edustaja Kanervaa näinä vaikeina aikoina. Hänellä oli tapana sanoa joskus, kun oli oikein myrskyisää, että ”hyvät ystävät, näissä turbulensseissa ei pysy pystyssä edes köliin nojaamalla”. En ole ihan varma, mitä hän tarkoitti, [Naurua] mutta hän jaksoi kuitenkin aina olla optimistinen, että ratkaisut kuitenkin löytyvät vaikeissakin tilanteissa. No, ne terveiset menivät sinne.

Mutta sitten jos taas vakavoidutaan, niin tämä kysymys eurooppalaisesta solidaarisuudesta puolustuksen vahvistamisessa: Minä haluan eduskunnalle nyt vain kertoa sen, että se tunnelma, mikä oli huippukokouksessa ja mikä kirjattiin päätöslauselmiin, oli se, että Venäjä on se varsinainen uhka, miksi oltiin koolla ja miksi kirjattiin, miksi tarvitaan puolustuksen vahvistamista, ja itäinen Eurooppa on se painopiste, mihin silloin pitää vahvistaa tätä puolustusta. Nämä on kirjattu sinne. Komission esitysten pitää perustua tämän päätöslauselman lähtökohtiin. Espanjan pääministerin, joka varta vasten tuli tänään Suomeen, viesti oli, että Suomen raja on Espanjan raja, [Tytti Tuppurainen: Hienoa! — Vasemmalta: Hyvä!] ja hän sanoi, että jos EU jakaa avustuksina rahaa, niin senhän kuuluu tulla tänne Suomeen, koska täällä sitä Espanjan rajaa puolustetaan. Tämä on merkittävää puhetta.

Sitten sanoisin sen, että Kreikka käyttää muistaakseni yli neljä prosenttia bkt:stään puolustukseen. Varta vasten kutsuttiin Italian ja Kreikan pääministerit joulun alla Saariselälle, ja oli erittäin hyvä keskustelu nimenomaan puolustuksesta, turvallisuustilanteesta, jotta he ymmärtävät Etelä-Euroopassa meidän turvallisuustarpeet. Ollaan me vastavuoroisia ja ymmärretään heidän huolensa: Afrikan lukemattomat haasteet, maahanmuuttokysymykset, ilmastonmuutoksen jopa ihan järkyttävät vaikutukset tänäänkin Espanjassa. Ymmärretään heidän turvallisuusmurheitaan — Syyria, Lähi-itä — Kreikan murheet, niin edelleen. Se on eurooppalaisuutta, mutta myöskin luotetaan siihen, että he tukevat nyt meitä näissä ratkaisuissa. Mutta meidän pitää joka päivä taistella sen eteen, että ne kirjaukset ovat oikein, ja kun komissio tekee esityksen, niin pidämme Suomen puolia myös. Me tarvitaan sitä eurooppalaista lisäarvoa tähän pöytään tässä asiassa.

Pakotteista kysyivät muun muassa edustaja Tuppurainen ja muutamat muut. Me olemme tiukkoina. Se tuli päätelmiin. Vahvistimme sitä kautta eurooppalaista näkemystä. Niistä ei pidä tinkiä, vaan me painostamme Venäjää rauhaan, lopettamaan sodan ja vahvistamme Ukrainan asemaa. Tästä pitää pitää kiinni. Nyt kun pakotteita joudutaan uusimaan josain vaiheessa ja on epäilyksiä siitä, että joku maa voi ne blokata, niin kyllä se voi niinkin olla, että ne 26 maata eivät suostu purkamaan pakotteita. Eli kyllä siis luovuutta löytyy myöskin suuntaan jos toiseenkin. Mutta pakotteet ovat aivan oleellinen osa, ja Yhdysvallat ei voi määrätä, mitä me teemme pakotteillemme.

Sitten vielä useassa puheenvuorossa puhuttiin, miten tämä rahoitetaan, miten huolehditaan sosiaalisesta Euroopasta, hyvinvoinnista, miten pidetään ihmiset mukana. Kyllä se vaan on se, että samaan aikaan kun me rakennetaan meidän puolustuskykyä ja turvallisuutta, niin meidän pitää jatkaa määrätietoista työtä Euroopan kilpailukykyyn vahvistamiseksi ja eurooppalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Siihen me tarvitaan kaikkia niitä, mistä me puhumme. Me tarvitaan panostuksia tutkimukseen, innovaatioihin, kehitystyöhön. Me tar-

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

vitaan fiksua, viisasta, puhdasta siirtymää. Me tarvitaan parempia sisämarkkinoita, pääomamarkkinaunionia. Tarpeet uudistuksiin eivät ole hävinneet minnekään. Ne ovat vielä suurempia, koska meidän rahantarpeet ovat vielä suurempia tässä maanosassa. Ja kun Eurooppa reguloi ja Yhdysvallat investoi, niin meidän täytyy saada tätä gäppiä kiinni.

Sitten vielä Yrttiaholle totean sen, että me ollaan tässä tilanteessa, että näin on tehty — Suomi on liittynyt Natoon, Euroopan puolustusta vahvistetaan, joudutaan miettimään jopa eurooppalaista ydinpelotetta — siksi, että Venäjä hyökkää Ukrainassa. Tämä on se perimmäinen syy, ja siihen me joudumme reagoimaan ja vastaamaan tavalla, jolla me huolehdimme suomalaisten turvallisuudesta. Tähän ydinasekysymykseen on ainoastaan todettu — se on tullut allekirjoittaneen suulla — että asiasta on syytä keskustella.

Puhemies! Aivan lopuksi kiitos vielä tästä keskustelusta. Valtioneuvoston puolesta arvostamme suuresti tätä yhteisymmärrystä, ja katsotaan näitä asioita tästä eteenpäinkin yhdessä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asian käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden suurten ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävien investointien verohyvityksestä sekä laiksi Innovaatiorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 207/2024 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 1/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 1/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelua. Edustaja Strandman.

Keskustelu

16.05 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan suurten ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävien investointien verohyvitystä. Kyseessä on viime kevään budjettiriihessä sovittu merkittävä kasvutoimi, jolla houkutellaan maahamme suuria puhtaan teknologian investointeja, jotka tuovat Suomeen työtä. Tämä on hallitusohjelman keskeinen toimenpide ja tahtotila.

Verohyvityksen tavoitteena on siis lisätä puhtaan siirtymän teollisia investointeja maahamme. Hyvitys on suunnattu yli 50 miljoonan euron investointeihin. Hyvitys kattaa 20 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista enintään 150 miljoonaan euroon per yhtiö. Konserneille on asetettu konsernikohtainen enimmäisraja. Verotuottojen ennakoitavuuden ohella kansallisten investointihyvitysten rajausten taustalla on pyrkimys yksinkertaistaa ja virtaviivaistaa kansallista hakumenettelyä.

Tämän on tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian riippuen EU-komission hyväksynnästä.

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

Investointihyvityksen kohteena on uusiutuvan energian tuotanto ja varastointi, teollisuusprosessien vähähiilistämiseen ja energiatehokkuuden parantamiseen tähtäävät investoinnit sekä strategiset alat, kuten akkuteollisuus, kriittiset raaka-aineet ja hiilidioksidin talteenotto. Investointihyvityksen ehdoissa on määritelty, että hyvitystä voi hakea vain uusiin hankkeisiin, joiden työt eivät ole alkaneet ennen hakemuksen jättämistä.

Business Finland vastaa hyvitysten myöntämisestä ja valvonnasta, ja hyvitystä saa vähentää yhteisöverosta vuosina 2028—2048. Vuotuinen vähennysoikeus on enintään kymmenen prosenttia kokonaismäärästä. Investointien tai hankkeiden ei tule aiheuttaa merkittävää haittaa ympäristölle tai kestäväälle kehitykselle. Sähköntuotantoinvestoinnit on rajattu pois, samoin verkkosähköllä tuotettua vetyä käyttävät hankkeet.

Arvoisa rouva puhemies! Investointien verohyvityksen taloudellisista vaikutuksista on arvioitu, että tästä voi hyötyä 15—30 suurta investointihanketta. Hyvityksen kannustavan vaikutuksen onnistumisen kannalta on perusteltua, että hyvitystä voi saada vain uusille eikä jo aloitetuille hankkeille.

Suomen kilpailuasetelmaa teollisista investoinneista on kohennettava, ja nyt siihen pyritään tällä toimella. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Seppänen.

16.08 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä valtioiden välinen tukikilpailu näissä teollisissa hankkeissa on merkittävästi kiristynyt, ja Suomenkin on vastattava tähän kilpailuun. Huolimatta erittäin tiukasta taloudellisesta tilanteesta Suomi on nyt rohkeasti lähtenyt luomaan tämän verohyvityksen, jonka tavoitteena on lisätä nimenomaan puhtaan siirtymän teollisia investointeja Suomessa näihin yli 50 miljoonaa euroa oleviin hankkeisiin. Hyvitys kattaisi 20 prosenttia tukikelpoisista kustannuksista ja enintään 150 miljoonaa euroa per yhtiö.

Tämä on erinomainen asia koko meidän taloudelle, ja koska meillä on näitä puhtaan siirtymän hankkeita, potentiaalia niihin ja vireillä useita sellaisia, niin toivotaan, että tämä verohyvitys nyt lähtee poikimaan sitten niitä varsinaisia käynnistyneitä hankkeita Suomeen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

16.09 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on käsillä periaatteessa erittäin hyvä hanke, mutta se on rajoitettu vain hyvin pienelle joukolle yrityksiä, jotka tähän voisivat päästä. Siinä mielessä tässä hankkeessa, jota pitäisi nyt viedä eteenpäin ja viedään eteenpäin, pitäisi kahta asiaa muuttaa. Tämä 50 miljoonan raja on todella iso, ja sitä pitäisi pudottaa vähintään 25 miljoonaan. Ja sitten toinen ulottuvuus, joka tässä on ongelmana, on se, että tämä koskee nyt vuotta 2025, eli nyt pitäisi nopeasti käydä läpi, miten pystyisimme pidentämään tätä aikaa, jolla saataisiin tätä toteutettua pitemmälle ajalle, eli saisimme näitä yrityksiä oikeasti tähän mukaan.

Me jaamme yhteisen huolen hallituksen kanssa siitä, että investointien merkitys Suomen talouden kehitykselle on iso. Toinen asia, joka tässä on tärkeä, on se, että tämä vihreän siirtymän toteutuminen vaatii merkittäviä investointeja Suomessa ja EU:ssa noin yleisemminkin, jotta voidaan korvata fossiilisia polttoaineita hyödyttäviä prosesseja ja päästään kestävämmälle tasolle ja kestävämmille energialähteille. Siksi sosiaalidemokraatit

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

esittävät, että käsittelyn pohjaksi otettaisiin vastalause 1 ja päästäisiin sillä tavalla paremmin eteenpäin ja saataisiin lisää hankkeita mukaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen.

16.11 Timo Suhonen sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksellä eduskunnalle laiksi eräiden suurten ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävien investointien verohyvityksestä on tavoitteena edistää Suomeen suunniteltavien merkittävien vihreän siirtymän teollisten hankkeiden investointipäätöksiä tarjoamalla merkittävä verotuki, mikäli investointipäätökset tehdään vuoden 2025 loppuun mennessä. Investoinnin menoille asetettu 50 miljoonan euron alaraja rajaa varsin runsasta verotukea pieneen määrään hankkeita, joiden määrän arvioidaan olevan 15 ja 30 hankkeen välillä. Korkea alaraja jättää tuen ulkopuolelle keskisuuret yritykset ja monet hankkeet sekä vähentää kannusteen vaikutusta talouden kasvuun. Suomen verojärjestelmän soveltuvuus tarkkarajaisen harkinnanvaraisten yritystukien jakamiseen on kyseenalaista.

Yrityssektorin laajasti esittämä vaatimus investointirajan alentamisesta 25 miljoonaan euroon laajentaisi tuen laajemmalle piirille investointeja ja hyvityksen logiikan mukaisesti edistäisi vihreän siirtymän investointihankkeita hallituksen esitystä laajemmin. 50 miljoonaan euroon asetettu kynnys rajaa pois puhdasta siirtymää edistäviä investointihankkeita muun muassa sähkön ja lämmön varastoinnissa.

Arvoisa puhemies! Edellä kuvatun perusteella vastalauseen muutosehdotukset ja vastalauseen lausumaehdotus ovat kannatettavia.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Lylyn tekemää vastalause-esitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

16.13 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Tarvitsemme pitkän teollisuuspoliittisen katseen vuosien päähän — voisi jopa sanoa, että vuosikymmenten päähän. Tämä esitys on yksi hyvä askel siihen suuntaan, ja ilolla sitä tervehdin. Mutta kuten edellisissä puheenvuoroissa on tuotu esiin, olisi muutama pieni muutos, joita olisi hyvä kannattaa tähän esitykseen.

Hallituksen esityksen investointihyvityksestä ilmastoneutraaliin talouteen tähtääville hankkeille tavoitteena on tuoda merkittäviä vihreän siirtymän investointeja Suomeen. Tavoite on todellakin tärkeä ja kannatettava, sillä siirtymä kestäväan energiantuotantoon ja teollisuusprosesseihin edellyttää mittavia panostuksia. Jaan huolen Suomen talouden kehityksestä ja investointien tarpeesta talouskasvun tukemiseksi. On selvää, että Suomi tarvitsee kilpailukykyisiä keinoja houkutella investointeja Suomeen. Mutta tämä hallituksen esitys vaatisi viilauksia, niin kuin tuossa totesin, tämän tavoitteen varmistamiseksi. Tässä edellä mainitut 50 miljoonan euron investointirajat olisi ehkä hyvä miettiä vähän alemmiksi. Tämä kynnys tarkoittaa käytännössä sitä, että keskisuuret yritykset ja monet tärkeät vihreän siirtymän hankkeet, esimerkiksi sähkön ja lämmön varastointiratkaisut, jäävät monesti tämän tuen ulkopuolelle. Yrityskentältä onkin laajasti esitetty, että investointirajaa tulisi laskea esimerkiksi 25 miljoonaan euroon, jotta hyvitys hyödyttäisi laajempaa joukkoa investointeja ja tukisi paremmin vihreää siirtymää.

Lisäksi hyvityksen myöntämiseen varattu aikaraja on erittäin lyhyt. Investointikannustin olisi käytössä ainoastaan vuoden 25 loppuun, ja hakemukset tulisi jättää jo syksyllä.

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

Koska hankkeitten suunnittelu ja valmistelu ovat aikaa vievää puuhaa, niin tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että hallituksen malli ei kannusta käynnistämään uusia hankkeita vaan toimii lähinnä tukena jo ennestään suunnitelluille investointihankkeille.

Lisäksi kannustin on rajattu vain kapealle joukolle vihreää siirtymää edistäviä hankkeita ja kattaisi esityksen mukaan enimmillään noin 15—30 hanketta kuluvan vuoden aikana. Tämän vuoksi investointitukivälineen voimassaoloaikaa olisi hyvä jatkaa. Koska tähän vaikuttavat myös EU:n säännöt, olisi hallituksen aktiivisesti vaikutettava myös EU:n tuleviin valtiontukisääntöjen poikkeuksiin varmistaakseen, että ne palvelevat mahdollisimman hyvin myös Suomen teollisuuden tarpeita lähitulevaisuudessa.

On myös huolestuttavaa, että hallitus tekee tässä esityksessä sitoumuksia, jotka sitovat julkista taloutta useille tuleville vaalikausille. Vaikka tuossa peräsin sitä pitkää teollisuuspoliittista katsetta, niin pieni sudenkuoppa siinä on. Hyvityksen kustannusten arvioidaan olevan vuosittain 90—230 miljoonaa euroa, ja suurin osa menoista ajoittuu ensimmäiselle vuosikymmenelle vuodesta 28 alkaen. Talouspoliittisesti ei ole kestävää tehdä näin pitkäkestoisia sitoumuksia ilman laajempaa keskustelua niiden vaikutuksista tulevien hallitusten päätöksentekoihin.

Vihreän siirtymän tukeminen verotuksen keinoin on perusteltua, mutta se ei saa kuitenkaan johtaa hallitsemattomaan yritystukien kasvuun. On välttämätöntä tarkastella kriittisesti fossiilisia polttoaineita suosivia tukia ja kohdistaa resurssit tehokkaasti tulevaisuuden kestäväan talouskasvuun, ja tämä on kyllä hyvä askel siihen suuntaan. Uuden yritystuen käyttöönoton yhteydessä onkin perusteltua arvioida, miten nykyisiä, talouden uudistumista tukemattomia yritystukia voitaisiin tarkastella uudella tavalla ja kohdentaa esimerkiksi nimenomaan tulevaisuuden vihreään teollisuuteen.

Arvoisa puhemies! Investointihyvityksen vaikutuksia tulisi laajentaa tukemaan myös keskisuuria yrityksiä ja muita vihreän siirtymän kannalta kriittisiä hankkeita. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen.

16.17 Ville Valkonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Ympäristövastuu ja talouskasvu ovat yhdistettävissä. Tämä investointihyvitys on hyvä esimerkki siitä, että samalla houkuttellaan Suomeen työllisyyttä ja talouskasvua lisääviä investointeja ja kannetaan omalta osaltamme ilmastovastuuta.

Tämän hyvityksen käsittelyn aikana pääkriteikki on kohdistunut kokoluokkaan, ja se on hieman kummallista argumentointia siitä syystä, että tämän koko investointihyvityksen tarkoituskin on nimenomaan houkuttaa Suomeen suuria puhtaan teollisuuden siirtymän investointeja, ei olla kaikenkattava yhteisöveroalennus jollekin tietylle toimialalle tai jonkinlaiseen tiettyyn toimintaan. Sekin tietysti saattaisi olla joissain olosuhteissa järkevää, mutta mitä kattavampi hyvitys tehtäisiin, mitä pienemmille hankkeille, sitä enemmän luonnollisesti myöskin verotuottovaikutus kasvaisi. Tällä investointihyvityksellä on tähdätty juuri senkaltaisten investointien houkutteluun, jotka saattavat mennä myöskin meidän kilpailijamaihimme. Eli puhutaan siinä tapauksessa hyvin suurista kansainvälisen luokan teollisista investoinneista. Ja kun hallitus on valinnut perustellusti 50 miljoonaa kokorajaksi, niin voidaan varmistua, että vaikutukset valtiontalouteen jäävät kuitenkin hallittaviksi ja kuitenkin saadaan aikaan myöskin selvää vaikutusta puhtaaseen teolliseen siirtymään, jota kipeästi Suomessa tarvitaan.

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

Tämä koko investointikannustin perustuu EU:n kriisi- ja siirtymäpuutteisiin, eli täysin vapaata kansallista harkintaa ei ole voitu tehdä, ja komissio on tämän myöskin hyväksynyt notifiikaatiossa. On oikein paikallaan harkita tämänkaltaisen tai mahdollisesti jopa ihan suoraan tämän hyvityksen jatkoa, mikäli EU mahdollistaa sen, mutta tällä hetkellä vielä ei ole tiedossa, tuleeko EU:lta jatkoaikaa näille siirtymä- ja kriisipuitteille. Mutta ehdottomasti siinä vaiheessa kannattaa asiaa harkita, ja se nousi myös jaoston käsittelyssä esille.

Kaiken kaikkiaan on hienoa, että tällainen kohtuullisen luovakin työkalu on meidän verojärjestelmään nyt otettu käyttöön. Tätä kannattaa varmaan jatkossakin käyttää viitekehystenä erilaisille kannustinmalleille. Verohyvityksessähän on se hyvä puoli, että se kohdistuu silloin ainoastaan voitolliseen toimintaan. Toisin kuin suorat tuet, jotka saattavat valua myöskin kilpailukyvyttömille hankkeille, yhteisöveroalennukset varmistavat sen, että hanke on taloudellisesti järkevä ja kannattava, koska se realisoituu vasta sitten pitkän ajan kuluessa, kun hanke tuottaa jo voittoa.

Olen oikein tyytyväinen, että saimme tämän verojaostossa ja valtiovarainvaliokunnassa ripeästi käsiteltä. Tässä jää nyt aika lyhyt aika hankkeiden käsittelylle ja tuen myöntämiselle, mutta toimiala on ollut etupainotteisesti liikkeellä, ja varmasti saamme tämän kannustimen kautta potkua sekä talouskasvuun että sitten puhtaaseen teolliseen siirtymään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Jukkola.

16.21 **Janne Jukkola kok:** Arvoisa rouva puhemies! Maailmalla käydään tällä hetkellä kovaa kilpailua teollisista investoinneista. Saksassa, Ranskassa ja Yhdysvalloissa valtio tukee yrityksiä merkittävillä kannustimilla, ja jos me haluamme pysyä mukana tässä kilpailussa, meidän on tehtävä omat ratkaisumme. Tänään käsiteltävä verohyvitys on nimenomaan oikea askel tähän suuntaan.

Oppositioista on esitetty vastalauseita, joissa vaaditaan esimerkiksi hyvityskelpoisten investointien rajaa alemmaksi. On kuitenkin ymmärrettävä, että tämä verohyvitys on suunnattu uusiin ja merkittäviin teollisiin hankkeisiin. Pienemmille investoinneille meillä on jo olemassa erilaisia tukimuotoja, kuten Finnveraa ja Business Finlandia... [Puhujan mikrofoni sulkeutuu]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt on mikrofoni pois päältä. — No niin, nyt taas kuuluu. Kiitos.

Kiitos. — Tämä verohyvitysuudistus on ennen kaikkea työväline suurten teollisten investointien houkuttelemiseksi Suomeen. Jos haluamme kilpailla miljardiluokan hankkeista kansainvälisesti, meidän täytyy tarjota yrityksille houkutteleva ympäristö tulla tänne.

Arvoisa rouva puhemies! Puhtaan siirtymän investoinnit ovat yksi Suomen suurimmista mahdollisuuksista tällä vuosikymmenellä. Tiedämme, että suunnitteilla on lähes 300 miljardin euron edestä puhtaan siirtymän hankkeita. Meidän ei pitäisi tehdä tästä vaikeampaa kuin mitä se jo on. Siksi vihreiden vaatimat lisäbyrokratiat ja selvitykset ovat turhia. Jokainen Suomessa tehtävä investointi noudattaa jo valmiiksi tiukkoja ympäristövaatimuksia, ja ylimääräinen sääntely ei edistä mitään, vaan se pitkittää päätöksiä ja vie hankkeita muualle.

Uudistus ei ole suora tukimalli vaan verokannustin. Se tarkoittaa sitä, että yritys saa hyvityksen vain, jos investointi osoittautuu kannattavaksi ja tuottaa voittoa. Tämä on kustan-

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

nustehokas tapa tukea teollisia hankkeita ilman, että julkista rahaa jaetaan riskialttiisiin projekteihin. Tämä on juuri sitä markkinaehtoista elinkeinopolitiikkaa, jota Suomi tarvitsee, kannustimia kasvuun ilman loputonta tukien jakamista. Tässä on Suomen mahdollisuus nousta teollisten investointien kärkimaaksi. Se tuo työtä, talouskasvua ja uusia innovaatioita. Emme voi jäädä katsomaan sivusta, kun muut maat rakentavat tulevaisuuttaan. Meidän on oltava mukana kilpailussa ja varmistettava, että olemme kilpailukykyinen ja enustettava toimintaympäristö. Suuret hankkeet syntyvät siellä, missä ne kohtaavat suotuisat olosuhteet. Meidän tehtävämme on tehdä Suomesta juuri sellainen maa. Suurten investointien verohyvitys on konkreettinen askel siihen suuntaan, että tämä uudistus vahvistaa Suomen kilpailukykyä pitkällä aikavälillä ja kertoo kansainvälisille toimijoille, että Suomi on hyvä paikka investoida ja kasvaa. Nyt on aika tehdä Suomesta tulevaisuuden rakentaja. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä.

16.26 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Maamme suurimmat ongelmat ovat matala syntyvyys, velkaantuminen ja talouskasvun puute. Nyt käsittelemme lakiesitystä investointiverohyvityksestä, ja tämä on asia, jolla voimme korjata kahta viimeksi mainittua ongelmaa, siis talouskasvua ja velkaantumista. Hallitus on siis nyt päättämässä, että se sallii investointiverohyvityksen yli 50 miljoonan euron investointeihin, mikä tarkoittaa sitä, että vain suurimmat yritykset pääsevät hyötymään siitä.

Arvoisa rouva puhemies! Kysyin hallitukselta jo syksyllä lähetekeskustelussa ja kysyn taas: miksi pienempien yritysten investoinnit eivät kelpaa?

Me esitämme, että raja lasketaan miljoonaan euroon, jotta myös pienet ja keskisuuret yritykset voivat tehdä kasvua tukevia investointeja. Perustan tämän väittämän, edustaja Valkonen, siihen, että Euroopan unionin suurimmat maat Saksa ja Ranska sekä Tanska Pohjoismaana noudattavat rajassa yhtä miljoonaa euroa, Saksa jopa 500 000:ta euroa pienille yrityksille.

Samoin esitämme, että itäisessä Suomessa tämä hyvytys olisi korkeampi, koska vielä kipeämmin siellä tarvitaan työpaikkoja. Samoin tekevät Ranska ja Saksa: ne alueellisesti tukevat vielä voimakkaammin niitä alueita, missä on tarvetta työpaikkoja luoda. Suomessa tarvitaan nyt kipeästi uusia investointeja eri puolille maata, ei pelkästään muutamia jättihankkeita.

Arvoisa rouva puhemies! Minun täytyy näin yrittäjänä sanoa, että olen ollut yllättynyt muutamista hallituksen päätöksistä koskien pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Arvonlisäveron korotukset, kotitalousvähennyksen leikkaus ja kulutusveron kiristys ovat osuneet juuri niihin yrityksiin, jotka työllistävät Suomessa eniten. Alle kymmenen hengen yrityksiä meillä on 93 prosenttia, ja jos lasketaan maa- ja metsätalous ja kalatalous mukaan, 96 prosenttia, ja nyt te kohdistatte investointituet vain suurille toimijoille. Keskusta ei hyväksy tätä. Nyt tarvitaan koko maata ja kaikenkokoisia yrityksiä hyödyttävä päätös. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lintilä.

16.29 Mika Lintilä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Oikeastaan on aika helppo jatkaa tuosta edustaja Mehtälän puheenvuorosta, ja viitaten kunnioitetun verojaoston puheenjohtaja Valkosen puheenvuoroon kyllähän kysymys tässä on nimenomaan se, että keskusta ha-

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

luaisi tämän myös pk-yrityksille ja hallitus on valinnut linjan, että tämä tulee vain suurille yrityksille. Tässä on selkeä arvovalintaero.

Suurimpana ongelmana minä näen tällä hetkellä sen, että meidän pk-sektori ei investoi, ja tämä on yksi sellainen tekijä, joka tulee vastaan. Totta kai meidän tulee hakea niitä isoja investointejakin, totta kai tulee, mutta täytyy sanoa, että tässä muodossa kuin tämä nyt sitten ulos tuli, voi sanoa, vihdoinkin ja viimein — osahan siitä tulee siitä, että se kierros Brysselissä kesti oman aikansa — ei tästä mikään hopeanuoli investointeihin tule.

Tässä on muutamia erittäinkin haasteellisia tilanteita, ja ei vähiten aika. Me ollaan tällä hetkellä suunnilleen maaliskuun puolessavälissä, ja tämä laki on ulkona huhtikuun alussa. Sen jälkeen hakemukset pitää tehdä Business Finlandille, joka ottaa ne käsittelyyn, ja heidän pitäisi saada ne suunnilleen elokuun aikana käsiteltä — ottaen huomioon, että Business Finland on tällä hetkellä tukossa jo muutenkin. Kritiikki on itse asiassa aika kovaa jo sinne puolelle. Mutta tämä aikaan liittyvä ongelma on ihan selkeä.

Esimerkiksi sen määrittely Business Finlandilla, olisiko investointi toteutunut ilman tätä hyvitystä, antaa aika paljon liikkumatilaa kyllä sitten arvioinninkin puolelle, tai laitetaan heidät kyllä kovaan vastuuseen siitä. Välttämättä en kyllä näitä kaikkia kriteereitäkään osata.

Siihen huoleen, että tällä olisi vaikutuksia nyt kansantaloudellisesti: Tässä tulevat käytännössä ensimmäiset maksuun vuonna 28, koska tähän tulee käytännössä poistojen kautta. VM:n ennuste on, että näitä olisi 15—30 kappaletta. Minun oma ennusteeni on, että näitä on 5—10 kappaletta. Te ette löydä tässä valmiusasteessa olevia yli 50 miljoonan hankkeita ja huom. laitospohjaisia — se olisi eri asia, jos tämä olisi laitettu konserniasteelle, mutta tämä on laitospohjainen — näin lyhyellä aikavälillä. Se, jos laitetaan jatkoaikoja, voi tietysti muuttaa tilannetta.

Eilen olin Tanskassa, ja Tanskassa raja on kymmenen miljoonaa kruunua eli tuommoisen 1,3 miljoonaa euroa. Saksassa se on vaihteleva, alhaisimmat taitavat olla 500 000, riippuen vähän investointityylistä. Eli kyllä näitä huomattavasti pienemmällä on muualla tehty. Tämä meidän 50 miljoonaa on sitten ihan kärkipäätä, ja sillä tullaan kyllä aktiivisesti sitten siirtämään syrjään. Voidaan sanoa, että meillä on muita malleja, Finnvera ynnä muita. Ne ovat rahoituksia. Ne ovat rahoituksia, tämä on verovähennys, investointivähennys, eli tämä tyyli on erilainen. Kannatan kokonaisuutta siinä, mutta nimenomaan pohtien sen pelkästään suurten investointien avustamiseen. Isoon kansainväliseen kilpailuun tästä voi olla, mutta ei tällä mitään investointipiikkiä Suomeen saada aikaiseksi.

Monissa maissa käytetään tätä myös alueellisesti, ja keskusta on tehnyt tähän esitykseen kaksi omaa muutosesitystä. Eli me lähdetään meidän vastalauseesta siitä, että tämä investointiraja olisi miljoona euroa, eli se tulisi hyödyttämään silloin pk-sektoria. Toisekseen siihen tehtäisiin aluepoliittinen painotus. Eli kun tässä salissa on paljon puhuttu Itä-Suomen huomioimisesta erilaisissa tilanteissa, niin kun tämä vähennys tulee olemaan se 20 prosenttia, niin itäiseen Suomeen tämä vähennysprosentti olisi korotettu eli 30 prosenttia.

Eli nämä kaksi muutosta ovat siellä keskustan vastalauseessa, ja esitän käsittelyn pohjaksi keskustan vastalauseetta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

16.34 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitän edustaja Lintilää erinomaisesta puheenvuorosta, ja samalla kannatan hänen äsken tekemiään esityksiä. Erittäin perusteltu esitys ja erittäin hyvä perustelupuheenvuoro.

Tämä ilmastoneutraalin investoinnin verohyvitys ajatuksena on kaunis, suorastaan keuhuttava, mutta kun sitten hieman perehtyy tähän esityksen sisältöön, niin ei se niin kaunis olekaan. Tämä korkea ylärajahan tietenkin karkottaa ne pienet investoinnit pois, ja kannattaa muistaa kaikkien Suomen kansanedustajien, että todellisuudessa ne uudet työpaikat syntyvät pk-yrityksiin, pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Isoihin investointeihin tulevat työpaikat ovat yleensä kovin vähäisiä, ja paremminkin tänä päivänä voi melkein luvata, että suuret yritykset vähentävät työvoimaa, että ne automatisaatiolla tai lähtemällä maasta kokonaan pois vähentävät työvoimaa.

Todellakin keskusta haluaa tämän verohyvityksen kohdentuvan miljoonasta eurosta ylöspäin, miljoona euroa alarajana. Se, että se tulee pienille ja keskisuurille yrityksille, auttaa juuri siihen, että työllisyys paranee juuri siellä, missä pitää ja missä työpaikkoja oikeasti syntyy. Tämä on ihan tilastollinen tosiasia, jonka löydätte vaikka Suomen Yrittäjien sivuilta. Siellä ovat ne työpaikat, niin kuin tiedämme.

Sitten mitä tulee tähän ilmastoneutraaliuteen: Tämä itse esitys on hyvä, niin kuin sainoin, mutta tarkastelu tähän ilmastoneutraaliuteen minun mielestäni pitäisi ottaa rehellisemmin esille. Minun mielestäni tämä Suomen suunta, mitä me tällä hetkellä teemme koko ajan tämän ilmastoneutraaliuden ja ilmastohumpan takia, on menossa aivan väärään suuntaan. Meillä on erittäin väärät luvut päästökaupassa, mikä aiheuttaa meille miljardien kustannukset, ja kun katsoo tällä hetkellä esimerkiksi energian hintaa, mitä se on, niin huomenna 30 sentissä kilowattitunnilta liikkuu sähkön hinta. Joku sanoo, että Olkiluoto kolmonen on huollossa, ja totta kai se on, mutta kun sitten näitä datakeskuksia eli palvelinkeskuksia rakennetaan Suomeen, niin nämä suuret kansainväliset yhtiöt, kuten Google, ovat varanneet näitä tontteja ja investoivat suuriin datakeskuksiin ja yksi keskus tarvitsee 10 000 kilowatin jatkuvan tasaisen virran, että se homma onnistuu. Kun niitä tulee riittävän paljon, niin meidän Suomen koko sähköntuotannosta menee iso osa näihin palvelinkeskuksiin, ja kun palvelinkeskuksien omistajat ja rakentajat ovat tehneet sopimuksen sähköntoimittajien kanssa, että he tarvitsevat varman, tasaisen virran, niin sitä ei voi tietenkään tehdä tuulivoimalla eikä aurinkovoimalla. Se datakeskus tarvitsee jatkuvan tasaisen virran, jossa on tasainen taajuus ja tasainen jännite, eli se ei voi tulla millään näillä nykyajan tuulimyllyillä eikä aurinkokennoilla tietenkään. Tämän takia olemme menossa semmoiseen suuntaan, että sitten kun nämä isot, tasaiset virrat on myyty jo etukäteen kymmeniksi vuosiksi eteenpäin ja tavallinen suomalainen veronmaksaja, perheenäiti tai eläkeläinen, tarvitsee sähköä, niin hän joutuu maksamaan valtavan kalliista sähköstä, joka monesti tulee Nord Poolista, joka nostaa sen sähkön keskihinnan aivan sietämättömälle tasolle, niin kuin nyt on jo tehnyt. Ei tämä ilmastohumppa nyt niin voi mennä, että tästä tulee suomalaisen yhteiskunnan ja suomalaisten ihmisten konkurssin käynnistävä menettely. Kyllä pitää olla rehellinen siitä, mihin tämä tilanne johtaa.

Meidän on yhä enemmän panostettava siihen, että tuemme suomalaista, oman kotimaisen energian rakentamista ja pyrimme siihen, että ne energiat, mitä olemme tähän maahan rakentaneet, ovat pääasiassa suomalaisten käytössä ja suomalaisten yritysten käytössä. Tiedätte vallan hyvin, paremmin kuin minä, arvoisa rouva puhemies, että kun joku Google tekee tänne valtavan palvelinkeskuksen, siellä on töissä ehkä sata ihmistä — en tiedä tarkalleen, mutta olen ollut kuulevinani, että noin 100—200 ihmistä siellä on töissä. Se palk-

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

kavero tietysti sitten tulee siihen kotikuntaan, missä nämä työntekijät asuvat, ja kiinteistövero menee siihen kuntaan, missä tämä kyseinen halli on, mutta sitten jos jotain tuottoa siltä firmalta tulee, niin voitte olla aivan varmoja, että näissä ylikansallisissa yhtiöissä on semmoinen juristiarmeija, joka pystyy erilaisilla yritysjärjestelyillä homman hoitamaan niin, että siitä ei paljon Suomeen hyötyä jää. Ja mikä kaikista pahinta suomalaisille yrityksille: sähkön hinta nousee. Jo viime talvena meillä oli tilanne tässä maassa sellainen, että muun muassa sahoja seisoi sen tautta, kun ei voinut enää sahata puuta lankuiksi eikä laudoiksi, koska sähkö oli niin tavattoman kallista. Sama koski maataloutta: sähkön hinta oli niin kallista, että kun kävin eräällä tilalla muutamana pakkaspäivänä viime talvena, niin talon isäntä sanoi hyvin, että muutenhan mielellään hän menee lehmiä lypsämään ja karjaa hoitamaan, mutta tänäpäpä ne tuotot, mitä navetasta ulos saa, menevät sähkölaskuun kaikki, eivätkä riitäkään.

Tämä realismi ilmastopolitiikassa on täysin häveissä. Me juoksemme vain yhden niin sanotun totuuden perässä, joka ei pidä paikkaansa. Päästökauppaluvut on oikaistava, kotimainen energia kunniaan, ja nimenomaan kun turve palautetaan kotimaiseksi polttoaineeksi, niin saamme CHP-sähköäkin, josta on muuten 3 000 megaa pahimpina päivinä poistunut. Jos tällä linjalla jatkamme, Suomi köyhtyy, ja sitä, mitä sen jälkeen tapahtuu, en uskalla ruveta edes kuvailemaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö.

16.40 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Myös vihreät näkevät tarpeellisina erilaiset kannustimet ilmastoneutraaliin talouteen tähtääviin investointeihin, sillä lisätoimia todella tarvitaan päästövähennysten kiihdyttämiseksi. Vaikka päästökauppasektorin päästöt ovat vähentyneet merkittävästi viimeisten vuosien aikana, niin keskeiset epävarmuudet liittyvät erityisesti suurten teollisten investointien toteutumiseen. Vihreän siirtymän edistäminen on keskeistä paitsi luonto- ja ilmastotavoitteiden myös talouden näkökulmasta.

No, vaikka suhtaudumme hallituksen esitykseen lähtökohtaisesti myönteisesti, niin sen yksityiskohtiin liittyy kyllä joitain ongelmia. Tämä kireä määräaika vähentää mahdollisuuksia hyödyntää hyvitystä ja suosii sellaisia hankkeita, joiden suunnittelu on jo pitkällä, sen sijaan, että tuki olisi aidosti kannustava. Tämän liian kireän aikataulun ei tule myöskään vaikuttaa esimerkiksi ympäristövaikutusten huolelliseen arviointiin.

Myöskin tuen kriteereissä on haasteita. Tukea ei tulisi myöntää hankkeille, jotka eivät edistä pitkäjänteisesti työtä kohti ilmastolain tavoitteiden saavuttamista. Esimerkiksi bioenergian mahdolliseen lisäkäyttöön kohdistuvien tukien kohdalla on syytä tarkastella vaikutusta maankäyttösektorin nielun tilaan, sillä maankäyttösektorin nielun pieneneminen vaikeuttaa edelleen meidän päästötavoitteiden saavuttamista. Tähän liittyen tullaan toisessa käsittelyssä esittämään eduskunnan hyväksyttäväksi lausumaa.

Jos näitä vihreää siirtymää edistävien investointien valtiontukihelpotuksia jatketaan EU:ssa vuoden 2025 jälkeen, kuten voidaan pitää todennäköisenä, niin Suomessa tulee arvioida tarkkaan tämän tuen vaikuttavuudesta saatuja kokemuksia, esimerkiksi liittyen siihen, minkä suuruisiin hankkeisiin tuet kannattaa kohdistaa. Tätä nyt esitettyä 50 miljoonan euron hankekohtaista alarajaa on useissa asiantuntijalausunnoissa pidetty liian korkeana. On siis varsinkin jatkoa ajatellen syytä harkita, tulisiko sen tuen euromääräisen alarajan olla matalampi ja konsernikohtainen eikä hankekohtainen.

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

Tämän verotuen tehokkuutta tukimuotona on asiantuntijalausunnoissa myös kyseenalaistettu. Suoria tukia olisi helpompi kohdentaa vihreän siirtymän kannalta vaikuttavimpiin hankkeisiin, minkä lisäksi niiden fiskaalinen vaikutus olisi kenties paremmin hallittavissa.

Suuremmat muutokset tähän tuki-instrumenttiin vaatisivat kuitenkin uutta hyväksyntää EU-komissiolta, mikä on tämä aikataulu huomioon ottaen lievästi sanottuna haasteellista, ja tämä on se syy, minkä takia vihreät eivät ole esittäneet pykälämuutoksia tässä vaiheessa. Toivotaan, että tämä tuki kuitenkin etenee näistä kysymysmerkeistä huolimatta.

EU tekee kuitenkin todennäköisesti tulevaisuudessa päätöksiä valtiontukia koskevien poikkeussääntöjen jatkosta, ja mikäli näin tapahtuu, niin hallituksen tulee kehittää näitä vihreän siirtymän investointitukia edellä kuvatuin periaattein. Näihin suunnitteilla oleviin valtiontukisääntöihin pitäisi pystyä vaikuttamaan niin, että niiden lähtökohta on teknologianeutraalius ja se, että ne eivät entisestään voimista EU:n jäsenmaiden välistä valtiontukikilpailua. Se ei ole nimittäin Suomen kaltaisen pienen maan etu. Lisäksi tavoitteena tulisi olla Suomen kannalta keskeisten investointimahdollisuuksien sekä muiden Suomen talouden kestävästä kasvusta edistävien näkökohtien huomioiminen EU:n linjauksissa. Erityisesti olisi hyvä kiinnittää huomiota siihen, että esimerkiksi nämä nykyiset kriisi- ja siirtymäpuitteiden valtiontukihelpotukset eivät kata investointeja hiilidioksidin talteenottoon tai vaikkapa ruokaketjun vähähiilistämiseen tai sitä edistäviin hankkeisiin. Eli siinä vähän kehitysehdotuksia hallituksen jatkotyötä varten.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Hoskonen.

16.44 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vielä lyhyesti näistä hiilinieluisista, mistä edustaja Hyrkkö äsken puhui. Tuntui, että ne tiedot ovat jopa lähellä oikeita, mutta kun katsoo vähän syvemmälle tätä asiaa, niin tämä hiilinieluhomma ja tämä maankäyttösektorin hiilinielu ovat niin totaalisesti sekaisin kuin olla ja voi. Jos me niiden perusteella lähdemme Suomea kehittämään ja näitä investointitukia maksamaan, niin sitten ollaan yhä syvemmällä suossa, ja sieltä ei sitten enää päästä pois.

Katsokaapa vaikka huomioita sähkön hintoja, jos ette puhettani usko. On totta, että Olkiluoto kolmonen seisoo tällä hetkellä, mutta se käytännössä tarkoittaa sitä, että sähkön hinta on demonstroituna tähän päivään se, mitä tarkoittaa, kun niitä datakeskuksia tänne rakennetaan ja ne ostavat verkosta pois sen tasaisen virran, mitä tarvitaan kotimaisen talouselämän pyörittämiseen. Jos Google tulee tänne yhä suuremmalla voimalla, arvoisa edustaja Hyrkkö, niin hommahan on niin, että se ei varmasti tähän maahan jätä yhtään penniä ylimääristä, vaan siellä on sellainen juristiarmeija, että jokainen dollari tai euro, millä mittarilla ne tulojaan mittaavat, lähtee tästä maasta pois. Tämä kannattaa muistaa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö.

16.45 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen puhuu varsin kriittisesti näistä datakeskushankkeista, ja on ihan totta, että niihin liittyen onkin hyvä olla kriittinen. On toisaalta hyvä, että on asetettu velvoitteita näille datakeskuksille, jotta sieltä sitä hukkalämpöä, mitä tulee, sitten päästään hyödyntämään. Mutta jos en ihan väärin muista, ja ehkä voi joku kollega täältä vahvistaa, niin valiokunnan käsittelyssä vasemmistoliitto

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

taisi tehdä esityksen siitä, että näitä datakeskuksia suljettaisiin tämän tuen ulkopuolelle. Muistelen kuitenkin, että edustaja Hoskonen taisi tätä ehdotusta vastaan siellä äänestää.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain 3 luvun 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 174/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 5/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 5/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Siellä ensimmäisen puheenvuoron käyttää edustaja Gebhard.

Keskustelu

16.46 Elisa Gebhard sd: Arvoisa puhemies! Joka kolmas kaikista perheistä Suomessa on monimuotoinen eli poikkeaa jollain tavalla biologisen isän ja äidin muodostamasta niin kutsutusta ydinperheestä. On surkeaa, että joudun tällaisen itsestäänselvyyden tuomaan tässä heti keskustelun alussa esille, mutta monimuotoiset perheet ovat aivan yhtä hyviä kuin kaikki muutkin. Siksi on täysin käsittämätöntä, että hallitus ajaa tässä eteenpäin lainsäädäntöä, jossa arvotetaan toisia perhemuotoja muiden yli. Siitähän tässä on kyse. [Pia Sillanpää: Ei ole!] Hallitus on päättänyt, mitkä perheet sopivat sen ihannemuottiin, ja muita perheitä ei sitten pidetä niin arvokkaina. Muiden kuin hallituksen ihanneperheiden lapsihaaveet eivät ole niin tärkeitä. [Pia Sillanpää: Kyllä on!] Syntyvyydestä ollaan mukamas huolissaan, mutta vain ydinperheiden lapset kelpaavat. [Pia Sillanpää: Ei ole näin!]

Tässä esityksessä on kyse siitä, että kokoomus halusi laajentaa Kela-korvauksia koskemaan hedelmöityshoitoja, mutta kristillisdemokraatit ja perussuomalaiset eivät halua, että yksin lasta toivovien naisten ja naisparien perheellistymistä tuettaisiin, eikä kokoomukselle taas tasa-arvon puolustaminen ole ilmeisesti riittävän tärkeää, että he olisivat lähteneet tukemaan kaikkia perheitä. Toisin sanoen koko hallitus yhdessä on omaksunut sen linjan, että itsellisten naisten ja naisparien lapsihaaveet eivät ole tukemisen arvoisia. Hallitus haluaa edistää syntyvyyttä, kunhan lapset vain syntyvät hallituksen kapeiden ihanteiden mukaisiin perheisiin.

Varsinkin kokoomuslaiset väittävät korvausten rajaamista lääketieteellisiin syihin perustuen neutraaliksi valinnaksi tai että aiempi syrjintä tässä asiassa jotenkin oikeuttaisi tulevan. Tämä ei ole rehellistä monestakaan syystä. Ensinnäkään tässä asiassa ei voida tehdä selkeää erottelua, että osa ihmisistä on terveitä ja osa ihmisistä on sairaita. Iso osa tapauksista nimittäin on sellaisia, että syitä lapsettomuudelle ei löydy. Toisin sanoen useat sairaudet voivat aiheuttaa sitä, että raskaaksi tuleminen vaikeutuu, mutta niiden diagnosoiminen on hyvin vaikeaa. Usein diagnoosi onnistutaan tekemään vasta, kun raskautta on ensin tavalla tai toisella yritetty. Tämä taas johtaa siihen, että kaikki eivät saa diagnoosia yhdenvertaisesti, vaan heteropareille diagnoosi annetaan, mikäli he omien kokemustensa mukaisesti kertovat yrittäneensä hankkia lasta tietyn ajan. Itselliset naiset ja naisparit voivat teo-

riassa yrittää tulla raskaaksi esimerkiksi koti-inseminaatiolla, mutta kyseiseen toimenpiteeseen liittyy merkittäviä juridisia riskejä tulevista vanhemmuuskiistoista, eikä lasta haluavilta pidä minun mielestäni edellyttää näiden riskien hyväksymistä.

Itselliset naiset ja naisparit saattavat kärsiä täysin samoista sairauksista kuin tässä meidän hallituksen ihanneperhemuodossa elävät pariskunnat, mutta vain jälkimmäisenä mainitut saavat diagnoosin eli ovat oikeutettuja sitä kautta näihin Kela-korvauksiin. [Perussuomalaisen ryhmästä: Höpö höpö!] Kaikki muut joutuvat joko maksamaan täyden hinnan hoidoistaan yksityisellä puolella tai jonottamaan jopa yli vuoden ajan päästäkseen julkiselle puolelle hoitoihin. Toisaalta myös moni heteropari tarvitsee lahjasoluja lapsen saamiseksi. Mikä erottaa tällaisessa tilanteessa yksin lasta haluavan ja heterosuhteessa olevan pariskunnan toisistaan?

Tästä me pääsemme myös tämän esityksen muihin ongelmiin. Hallitus antaa melko anteliaan kuvan näiden korvausten merkityksestä, vaikka kaikki lapsen saamiseen liittyvät hoitotoimenpiteet eivät edes kuulu näiden korvausten piiriin. Vaikkapa 4 000 euroa maksavasta IVF- eli ns. koeputkihedelmöityshoidosta korvaus olisi vain noin 782 euroa, eli tässäkin tilanteessa ihmiselle jäisi maksettavaa yli 3 000 euroa. Tätä saattavat edeltää myös erilaiset muut tutkimukset, joihin näitä korvauksia ei saa.

Huomattavaa on myös, että juuri kukaan ei voi tietää ennen hedelmöityshoitoihin menemistä, kuinka paljon nämä toimenpiteet yksityisellä tulevat maksamaan. Tämä tietenkin riippuu siitä, kuinka monta kierrosta mitään hoitomuotoa ihminen tarvitsee raskaaksi tulemiseen. Hinta voi pysyä tuhansissa euroissa, tai se voi kohota kymmeniintuhansiin euroihin. Toistan: yksityisellä puolella lapsen saamisen hinta voi olla useita kymmeniätuhansia euroja. Kaikilla ei ole varaa mennä hoitoon yksityiselle Kela-korvauksista huolimatta. Siksi on aika kyseenalaista, tuleeko tällainen mielivaltaisesti rajattu korvausjärjestelmä todella lyhentämään niitä julkisen puolen jonoja. Kaikkein paras ja tehokkain keino edistää ihmisten lapsihaaveiden toteutumista olisikin tukea näitä hoitoja julkisella puolella. Ei ole oikein eikä ole kestävä, että tälläkin hetkellä julkisen puolen jonotusajat lähtevät yhdeksästä kuukaudesta ylöspäin.

Hallitus on kuitenkin valinnut tiensä, ja siksi ei mitenkään voida pitää perusteltuna, että tällä tavalla hallitus asettaa eriarvoiseen asemaan omien ihanteidensa mukaiset ydinperheet ja ihmiset, jotka eivät tähän oikeistokonservatiivisen hallituksen muottiin sovi. Näin ollen esitän sähköisenä jaetut pykälämuutokset. Niillä varmistetaan, että tällä hallituksen päättämällä linjalla, jossa rahaa suunnataan yksityisellä puolella toteutettaviin hoitoihin, kaikilla, myös naispareilla ja itsellisillä naisilla, olisi tosiasialliset mahdollisuudet saada näitä korvauksia samalla tavoin kuin muutkin saavat.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Berg.

16.53 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys hedelmöityshoitojen Kela-korvauksista ei ole yhdenvertainen eikä oikeudenmukainen, mistä syystä emme sitä sellaisenaan kannata. Hallituksen tavoite on kannatettava: halutaan parantaa mahdollisuuksia hedelmöityshoitoihin ja tukea syntyvyyttä. Kuitenkin tällaisenaan esitys jättää valitettavasti ulkopuolelle suuren joukon perheitä.

Hallituksen esityksen mukaan Kela-korvausta voi saada vain, jos lapsettomuus johtuu sairaudesta. Tämä rajausta sulkee ulkopuolelle samaa sukupuolta olevat parit ja itselliset naiset, ellei heillä ole todettua lapsettomuussairautta. Pidämme tätä syrjivänä. [Pia Sillanpään

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

välihuuto] Julkisessa terveydenhuollossa sosiaalisia ja lääketieteellisiä syitä ei ole eroteltu enää vuosiin, ja saman periaatteen tulisi päteä myös Kela-korvauksiin.

Perustuslakivaliokunnassa arvioitiin, että esitys voisi olla perustuslain kannalta ongelmallinen. Kuitenkin valiokunta päätyi siihen, että laki voi esitetyssä muodossa edetä. Poikkeuksellisesti perustuslakivaliokunnan lausuntoon jätettiin kuitenkin eriävä mielipide, mikä osoittaa, että asiasta ei vallinnut yksimielisyyttä.

Arvoisa puhemies! On tärkeää tarkastella myös esityksen taloudellista vaikutusta. Hallitus suunnittelee 2,5 miljoonan euron kohdentamista yksityisten hedelmöityshoitojen Kela-korvauksiin. Asiantuntijat ovat kuitenkin laajasti todenneet, että tämä ei ole kustannustehokas tapa edistää syntyvyyttä. Korvausprosentti on rajallinen, eikä se juuri auta pienituloisia. Julkisella sektorilla lapsettomuushoidot ovat jo saatavilla lääketieteellisistä syistä lapsettomuudesta kärsiville, eikä esitys merkittävästi paranna heidän asemaansa. Sen sijaan se voi pahentaa julkisen sektorin resurssipulaa, jos terveydenhuollon ammattilaisia siirtyy yksityiselle puolelle.

Arvoisa puhemies! Katsomme, että julkisia varoja tulisi käyttää niin, että hedelmöityshoidot ovat kaikkien saatavilla perhemuodosta riippumatta. Sosiaali- ja terveysministeriön arvion mukaan tarvittava lisärahoitus ei olisi merkittävä, noin 800 000 euroa. Tämä panostus mahdollistaisi aidosti yhdenvertaisen kohtelun.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Gebhardin esittämiä pykälämuutosesityksiä. Esitetyillä pykälämuutoksilla lisäisimme hedelmöityshoidon sairausvakuutuslain korvausperusteisiin. Meidän tehtävämme on varmistaa, että jokainen perhemuodosta riippumatta saa reilut mahdollisuudet perheen perustamiseen. Tämä lakiesitys ei sitä valitettavasti tee. [Pia Sillanpää: Se on muunneltu totuus!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen poissa. — Edustaja Strandman.

16.56 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Maamme syntyvyys on erittäin alhainen. Maassamme syntyi 43 700 lasta vuonna 2024. Samaan aikaan monet naiset kärsivät lapsettomuudesta. Hallituksen esityksessä ehdotetaan sairausvakuutuslain muuttamista siten, että hedelmöityshoidot otettaisiin yksityisen sairaanhoidon Kela-korvausten piiriin. Muutoksella halutaan parantaa ihmisten taloudellisia mahdollisuuksia hakeutua hedelmöityshoitoihin yksityiseen terveydenhuoltoon sekä edistää syntyvyyttä. Tavoitteena on purkaa myös akuutteja hoitojonoja aiheuttamatta haasteita hyvinvointialueiden omalle toiminnalle.

Korvausten perusteet olisivat samat kuin ennen vuoden 2023 alkua, jolloin hedelmöityshoitojen Kela-korvaukset poistettiin. Korvausten taso kuitenkin nousisi aiemmasta. Korvaustason nostamisesta huolimatta suurin osa hoidon hinnasta jää edelleen maksettavaksi itse. Korvausoikeus olisi sairausperusteinen, eli korvauksen saamiseksi lapsettomuuden täytyisi johtua sairaudesta.

Tämä sairausvakuutuslain muutos on perusteltu, ja toivottavasti sillä saamme uusia vanhempia — isiä ja äitejä — sekä lapsia maahanamme.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki.

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

16.58 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sairausvakuutuslakia, ja sen tavoitteena on lisätä hedelmöityshoitoja sairautensa perusteella tarvitsevien mahdollisuuksia hakeutua hoitoihin yksityiselle sektorille ja siten edistää syntyvyyttä. Tämä on aivan oikeansuuntainen esitys, sillä myös heillä, joilla on hedelmällisyyteen vaikuttavia sairauksia, pitää olla mahdollisuus voida toteuttaa perhehaaveitaan. Tämä on paitsi inhimillisesti oikein myös kansantaloudellemme pitemmän päälle hyvä asia. Suomalaisten syntyvyys laahaa muutenkin, ja ikäryhmät ovat pienentyneet huolestuttavasti. Kaikki keinot on otettava käyttöön, etteivät kantasuomalaiset kuole sukupuuttoon.

Opposition vastalause on vähintäänkin mielenkiintoinen. Hedelmöityshoidon korvattavuus vain sairauden perusteella jättää samaa sukupuolta olevat pariskunnat ja itselliset naiset ilman korvausta, ellei lapsettomuus johdu sairaudesta. Niin sanotuista sosiaalisista syistä johtuva lapsettomuus ei riittäisi korvauksen perusteeksi. Kysynkin: miksi samaa sukupuolta olevien pariskuntien tai itsellisten pitäisi tässä yhteydessä saada etuoikeus hedelmöityshoitoihin, vaikka lapsettomuus ei johtuisi sairaudesta? Biologiahan toimii siten, että yksin tai samaa sukupuolta olevat eivät pysty lasta saamaan, vaikka olisivat kuinka hedelmällisiä. [Aki Lindén: Vastaus on: oikeuden perusteella!] Tulkitsenko siis oikein, että biologiset rajoitteet pitäisi teidän mielestänne kompensoida rahalla? On syytä muistaa, että viime hallitus, joka koostui teidän puolueistanne, nimenomaisesti lopetti Kela-korvaukset näistä. Nyt on kelkka kääntynyt, ja vedetään syrjäntäkorttia esiin. Mielestäni tämä sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö on kirjoitettu yhdenvertaisuuden näkökulmasta, kun kaikilla korvauksensaajilla hedelmättömyys on sairausperusteinen.

Olen itse ollut onnekas tultuani raskaaksi vanhalla iällä ihan perinteisin menetelmin, ja neljästi. Lasten saamisen varmistaminen nykymaailmassa on tältä hallitukselta kädenojennus, mikä on lisäksi kansantaloudellisesti kestävä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

17.00 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomessa syntyy yhä vähemmän lapsia, ja tämä käsittelyssä oleva hedelmöityshoitojen Kela-korvaus on tervetullut. Kiitos tälle hallitukselle, että se palautetaan jälleen ja yhä useammalla on mahdollisuus saada lapsia.

Esityksen tavoitteena on lisätä hedelmöityshoitoja sairautensa perusteella tarvitsevien mahdollisuuksia hakeutua hoitoihin yksityiselle sektorille. Tätä kautta esityksellä tavoitellaan positiivista vaikutusta syntyvyyteen. Tämä esitys parantaa merkittävästi niiden henkilöiden ja pariskuntien tilannetta, jotka kärsivät lääketieteellisistä syistä johtuvasta lapsettomuudesta ja jotka eivät saa hoitoa julkisella puolella. Hedelmöityshoitojen korvattavuuden palauttamisella saattaa olla vaikutusta halukkuuteen ja mahdollisuuksiin hakeutua hedelmöityshoitoihin yksityisille hedelmöitysklinikoille.

Jatkossakin hedelmöityshoidot voisivat tulla korvattavaksi sairausvakuutuksesta ainoastaan sairausperusteisesti, koska sairausvakuutuslain mukaan sairausvakuutuksesta ei voida korvata kuin sairauden, raskauden tai synnytyksen aiheuttamia kustannuksia. Näin ollen esimerkiksi sosiaaliset syyt eivät ole peruste sairausvakuutuslain mukaisille korvauksille. Korvauksen saamiseksi hedelmöityshoitojen aloittamisen syyn tulisi siis jatkossakin olla lääketieteellinen, eikä korvausoikeuteen tällöin vaikuttaisi se, olisiko kyse nais—mies-parin, nais—nais-parin tai itsellisen naisen hedelmöityshoidosta.

Haluan vielä sanoa, että lapset ovat mielestäni maailman ihanin asia, ja toivottavasti Suomeen saadaan näilläkin parannuksilla sitten lisää perheitä ja lapsia. Ehkä tästä lapset-

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

tomuudesta me tarvitsisimme vielä lisää tietoa, koska se on merkittävä surunaihe monelle pariskunnalle ja lapsettomuus on myöskin lisääntymään päin, eli tarvitsisimme enemmän tutkimustietoa niistä syistä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää.

17.03 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Syntyvyys on laskenut Suomessa jo vuosia. Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2023 kokonaishedelmällisyysluku oli 1,25, joka oli kaikista matalin luku sitten vuoden 1776, josta alkaen asiaa on tilastoitu. Vuonna 2024 Suomessa syntyi reilut 43 000 lasta. Suomalaisia syntyy siis koko ajan vähemmän ja vähemmän, ja tämä on kriittistä meidän pienen kansamme tulevaisuuden kannalta.

Yli 20 vuoden kättilöurani aikana olen saanut olla mukana tuhansissa synnytyksissä. Olen saanut olla mukana todistamassa uuden elämän syntymistä ja sitä, kun vastasyntyneet tekevät naisista äitejä, miehistä isiä ja pariskunnista vanhempia. Sitä mieletöntä tunnetta ei pysty kuvailemaan millään sanoilla, se on yksinkertaisesti ihme. Jokainen vanhempi, joka on synnyttänyt tai ollut mukana synnytyksessä, voi varmasti olla samaa mieltä, kuinka upea ja pysäyttävä kokemus se onkaan. Kolmen lapsen äitinä olenkin etuoikeutettu, että olen saanut kokea tämän ihmeen kolme kertaa.

Arvoisa puhemies! Onkin oma tragedia ja surunsa, etteivät kaikki pääse kokemaan vanhemmuutta, vaikka haluaisivat. On arvioitu, että noin 15 prosenttia kaikista pareista on kärsinyt jossain vaiheessa elämää tahattomasta lapsettomuudesta. Keskeisimmät lapsettomuuden syyt naisilla ovat munarakkulan kypsymishäiriöt ja munajohdinvauriot, miehillä erilaiset siittiötuotannon häiriöt. Lapsettomuustutkimuksiin ja -hoitoihin hakeutuukin tuhansia pareja vuosittain.

On selvää, että julkisen terveydenhuollon resurssit ovat rajalliset. Näin on myös lapsettomuushoitojen osalta. Moni lapsettomuustutkimuksiin ja -hoitoihin hakeutuva törmääkin siihen, että jonot voivat olla pitkiä ja pelkästään tutkimuksia voi joutua odottamaan ennen kuin pääsee aloittamaan varsinaiset hoidot. Julkisen terveydenhuollon resurssit eivät pysty yksin vastaamaan siihen tarpeeseen, kuinka paljon meillä on lapsettomuudesta kärsiviä ja hoitoa tarvitsevia.

Arvoisa puhemies! Sanna Marinin hallitus poisti Kela-korvaukset hedelmöityshoidoista. Tämä oli selkeä arvovalinta, etteivät nykyiset oppositiopuolueet halunneet tukea lapsettomuudesta kärsiviä ja auttaa heitä saamaan hoitoa lapsettomuuteen. Nykyinen hallitus tekee asiaan merkittävän korjausliikkeen. Vaikka lapsettomuus on usein henkilökohtainen kriisi lasta toivovalle, se on myös koko suomalaiselle yhteiskunnalle kriisi. Meidän täytyy tehdä päätöksiä, jotka tukevat ja auttavat lastensaannissa heitä, jotka eivät pysty tulemaan raskaaksi sairautensa tai muun lääketieteellisen syyn vuoksi. Hallitus esittääkin, että jatkossa hedelmöityshoidot palautetaan Kela-korvausten piiriin ja lääketieteellisistä syistä annettavista hedelmöityshoidoista saisi 40 prosentin Kela-korvauksen. Tämä muutos parantaa lapsettomuushoitojen saatavuutta ja mahdollistaa sen, että jatkossa yhä useampi lasta toivova saisi lopulta kokea parhaimman lopputuloksen eli sen, että saisi toivomansa lapsen tai lapsia. Tällä esityksellä saamme purettua painetta julkiselta terveydenhuollolta, pienennettyä lapsettomuushoitojen jonoja ja ennen kaikkea edistettyä suomalaisten lastensaantia. Meidän ei tarvitse valita julkisen tai yksityisen palveluntarjoajan väliltä, vaan ne täydentävät sujuvasti toisiaan.

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

Haluan myös täsmentää, että tämä muutos kohtelee jokaista sairauden tai lääketieteellisen syyn vuoksi lapsetonta samalla tavalla, on sitten kyseessä heteropari, naispari tai itsellinen nainen, ja antaa heille samanlaiset mahdollisuudet saada hoitoa. Muista syistä, kuten sosiaalisista syistä, on edelleenkin mahdollisuus hakeutua lapsettomuushoitoihin omalla kustannuksella, eikä tätä oikeutta ole rajoitettu.

Arvoisa puhemies! Haluan kiittää lämpimästi hallitusta ja ministeri Grahn-Laasosta tästä tärkeästä esityksestä. Kiitos, että edistätte sitä, että jokainen lasta toivova saisi mahdollisuuden kokea lastensaannin hienouden ja ennen kaikkea tarjota turvallisen ja hyvän kodin lapselle. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Forsgrén.

17.07 Bella Forsgrén vihr: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen keskeinen tavoite on edistää syntyvyyttä ja keventää julkisen terveydenhuollon taakkaa mahdollistamalla hedelmöityshoitojen osittainen sairausvakuutuskorvaus yksityisellä sektorilla eli syntyvyyden nousu ja julkisen terveydenhuollon tilanteen helpottaminen. No, hyviä tavoitteita, mutta tämä on sitten aika ristiriitaista siinä, että tässähän rajoitetaan, minkälaiset perheet Kela-korvauksien piiriin pääsevät. [Pia Sillanpää: Ei rajoiteta!] — Kyllä rajoitetaan. — Onkin todella surullista, että hallituksen esityksessä on ristiriita sen kanssa, että julkisen terveydenhuollon hedelmöityshoidoista valtaosa kohdistuu juuri niille ryhmille, jotka jäisivät esityksen mukaisen Kela-korvauksen ulkopuolelle. Eli juuri ne ryhmät, jotka julkisella puolella jonottavat, eivät pääse — eli itselliset naiset ja naisparit, koska me kaikki tiedetään, että joillakin voi varmasti olla näitä sairausvakuutuksen perusteita, mutta me tiedetään, että lähtökohtaisesti näitä ei välttämättä näistä ryhmistä löydy.

Hallituksen esitys rajoittaa hedelmöityshoitojen sairausvakuutuskorvaukset vain lääketieteelliseen syyhyyn perustuviin hoitoihin, mikä asettaa naisparit ja itselliset naiset epäedulliseen asemaan verrattuna mies—nais-pareihin, sillä heidän lapsettomuutensa ei useinkaan ole lääketieteellistä. Tämä näennäinen neutraali rajausta johtaa välilliseen syrjintään, [Perussuomalaisten ryhmästä: Eikä johda!] jota hallituksen esitys ei perustele millään hyväksyttävällä tavalla. Julkisessa terveydenhuollossa kaikenmuotoiset perheet, kaikenmuotoiset perheet, eli myös naisparit ja itselliset naiset voivat saada lahjasoluhoidoa ilman lääketieteellistä syytä. Nyt hallitus on luomassa mallin, missä julkisella puolella tasatarve toteutuu mutta yksityisellä puolella ei.

Kyllähän hallituksen sisäiset äänet ovat surullista kuultavaa. Täällä edustaja Räsänen on kertonut, että lakiesitys hedelmöityshoitojen Kela-korvauksista pitää vetää pois eduskunnasta, jos korvauksen saisivat muut kuin sairausperusteella olevat ihmiset. Ja tämän alla kokoomus on nyt nöyrytynyt. Välillä pohdin, missä ovat kokoomuksen liberaalit voimat.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä 70 prosenttia julkisessa terveydenhuollossa tehtävistä lahjasoluhoidoista annetaan itsellisille naisille ja 25 prosenttia naispareille. Julkisella sektorilla lahjasoluhoidojen jonot ovat tällä hetkellä noin 1—1,5 vuotta, mikä osoittaa, että kysyntä ylittää tarjonnan ja moni joutuu siirtymään yksityisen sektorin palveluiden piiriin. Hallituksen esityksessä ei kuitenkaan tarjota tälle asiakasryhmälle minkäänlaista tukea, vaikka sen ensisijainen tavoite on nimenomaan lisätä syntyvyyttä ja helpottaa julkisen sektorin kuormitusta. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä seksuaalinen suuntautuminen on tunnistettu yhdeksi niistä syrjintäperusteista, joissa valtion harkinta-

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

marginaali on erityisen kapea ja vain hyvin painavat syyt voivat oikeuttaa eriarvoisen kohtelun.

Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että sairausvakuutuslain muutos ei ehtinyt valmisteluun tällä kertaa. Siis aika oli perustelu tälle rajaukselle — ei se sairausvakuutuksen kokonaisuus pelkästään, vaan tämä aika. Mutta ei aika voi olla hyväksyttävä perustelu syrjivän lainsäädännön säätämiseksi. Lakiesityksen valmisteluajan rajallisuus ei poista tarvetta turvata yhdenvertaisuutta ja ihmisoikeuksien kunnioitusta. Esityksen perustelu on erityisen ongelmallinen, koska esitys rikkoo nykyisen yhdenvertaisen tilanteen, jossa julkiset ja yksityiset hedelmöityshoidot ovat olleet kaikkien saatavilla samalla kustannuskanteella.

Tässä on nyt nostettu esille tämä sairausperusteinen järjestelmä. Sairausperusteisuuden vaatimus ei ole pelkästään syrjivä vaan myös epäjohdonmukainen suhteessa sairausvakuutuslain muuhun logiikkaan. Nykyisen lain — eli tämän nykyisen lain — mukaan korvauksia myönnetään ilman lääketieteellistä diagnoosia tällä hetkellä raskauden ja synnytyksen osalta, eikä sairausperusteisuutta ole edellytetty myöskään esimerkiksi äitiyden tai vanhemmuuden aikana maksettaville korvauksille. Meille tulikin valiokunnassa täysin tietoon se, että jos me haluttaisiin korjata tämä lainsäädäntö, se olisi täysin mahdollista tekemällä pykälämuutoksia, mitä valiokunnassa tehtiin — ihan perustellusti.

Samoin eduskunnassa on nyt käsiteltävänä hallituksen esitys HE 195/2024, jossa ehdotetaan, että suuhygienistin ja fysioterapeutin hoitokäynnit olisivat Kela-korvattavia ilman lääkärin lähetettä, ilman sairausperustetta. Hedelmöityshoitojen jättäminen tämän laajenuksen ulkopuolelle on vain epäjohdonmukaista ja asettaa epäasiallisen rajan lasten hankkimista tukevien palveluiden ja muiden terveydenhuollon korvausten välille.

Eduskunnan oikeusasiamies on valiokunnalle antamassaan lausunnossa todennut, että hallituksen esitys palauttaisi hedelmöityshoitojen osalta syrjivän käytännön, joka aiemmin poistettiin hallinto-oikeuden päätöksellä vuonna 2019. Tällöin oikeus määräisi julkiset klinikat tarjoamaan hedelmöityshoitoja naispareille ja itsellisille naisille yhdenvertaisesti muiden kanssa. Nyt hallitus esittää päinvastaista linjausta yksityisten hedelmöityshoitojen Kela-korvauksissa, mikä on täysin ristiriidassa aikaisempien oikeudellisten päätösten kanssa. Aiemman syrjinnän palauttaminen ei ole hyväksyttävä peruste rajoittaa yhdenvertaisuutta tai oikeutta lisääntymiseen.

Sairausperusteisuuden vaatimus voi johtaa tarpeettomiin tutkimuksiin. 25 prosentissa hedelmöityshoidoista lapsettomuuden syy jää täysin tuntemattomaksi. Tämä tarkoittaa, että naisparit ja itselliset naiset voivat joutua läpikäymään tarpeettomia tutkimuksia vain täyttääkseen korvauskriteerit.

Sosiaali- ja terveysministeriön valiokunnalle antama lisäselvitys osoittaa, että yksityisten hedelmöityshoitojen Kela-korvausten laajentaminen naispareille ja itsellisille naisille olisi ollut taloudellisesti vähäinen kustannuslisä. Vuonna 2022 lahjasiittiöllä tehdyillä hoitomäärillä sekä arvioitujen sairausperusteisia hedelmöityshoitoja koskevien korvaustaksojen perusteella voidaan arvioida kokonaisuuden olevan noin 800 000 — noin 800 000. Osa lahjasiittiöllä tehdyistä hoidoista on sairausperusteisia ja osa ei. Näin ollen ei-lääketieteellisten hoitojen mahdollisesti tullessa korvattavaksi tulisi tästä 800 000 eurosta osa uutena hallituksen esityksessä arvioitujen kustannuksien lisäksi. Tämän lisäksi sairausvakuutuslain mukaisten lääkärikorvausten kustannukset voisivat kasvaa. Hedelmöityshoitojen kustannukset ovat erittäin pienet verrattuna siihen, että hoitojen avulla syntyvä lapsi maksaa itsensä takaisin 8,5-kertaisesti.

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

Ajattelenkin, että eduskunnan tulisi muuttaa sairausvakuutuslakia niin, että hedelmöityshoidot lisätään yhdeksi korvausperusteeksi raskauden ja synnytyksen rinnalle. Tämä muutos ei muuttaisi sairausvakuutuslain yleistä logiikkaa vaan yksinkertaisesti korjaisi syrjivän käytännön ja vahvistaisi kaikkien lisääntymisoikeutta. Hallituksen on nyt varmistettava, että kaikki julkisessa terveydenhuollossa tehtävät hedelmöityshoidot ovat myös yksityisen sektorin osalta Kela-korvattavia, jotta yhdenvertaisuus ja tasa-arvo toteutuvat kaikille hoitoon hakeutuville.

Edellä olevalla perusteella teen vastalauseen 2 mukaiset pykälämuutosehdotukset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää, vastauspuheenvuoro.

17.15 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos heteroparilla, naisparilla tai itsellisellä naisella täyttyy sairausperuste, he ovat aivan samalla tavalla jokainen oikeutettuja Kela-korvaukseen hedelmöityshoidoissa. Ketään ei syrjitä seksuaalisen suuntautumisen perusteella, vaan jokainen sairausperusteen täyttävä saa täysin saman oikeuden Kela-korvaukseen. Heteropari voi hakeutua lapsettomuustutkimuksiin vuoden yrittämisen jälkeen tai jos naisella tai miehellä oli todettu lapsettomuutta aiheuttava perussairaus. Esimerkiksi naispari tai itsellinen nainen voi hakeutua tutkimuksiin ja hoitoihin 12 kuukauden koti-inseminaatioiden jälkeen, kun ovulaatioita on seurattu varmennetuin ovulaatiotestein. Myös hedelmöityshoidot katsotaan raskausyrityksiksi, ja neljä terveydenhuollossa tehtyä inseminaatiota lasketaan tähän. Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus onkin todennut, että eri perhemuodoissa elävien henkilöiden hedelmättömyyden lääketieteellinen arviointi tehdään yhdenvertaisesti erottelematta henkilöitä seksuaalisen suuntautumisen perusteella.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Forsgrén, vastauspuheenvuoro.

17.16 Bella Forsgrén vihr (vastauspuheenvuoro): Tämä edellinen puheenvuoro ilmentää todella hyvin sitä, miten tässä salissa ymmärretään hyvin huonosti rakenteellista syrjintää ja epäsuoraa syrjintää. Se on täysin näin, mitä äskettäin sanottiin, että lainsäädännön tasolla tämän lain perusteella kaikki, keillä sairausvakuutuslain perusteella pykälät täyttyvät, pääsevät perhemuodosta riippumatta. Mutta tässä edellä olevassa puheenvuorossa ei otettu huomioon sitä, että naispareilla ja itsellisillä vanhemmilla lähtökohtaisesti ei ole samanlaisia sairausvakuutukseen liittyviä haasteita, ja sen takia suurin osa tippuu siitä Kela-korvauksen piiristä kokonaan.

Ihmettelen kovasti myös perustuslakivaliokunnan enemmistön lausuntoa, koska siellä useassa lausunnossa, kuten oikeusasiamiehen lausunnossa, nostettiin sitä, että tämä on väkivalloista syrjintää. Tässä minun mielestäni keskeistä onkin, että me luomme nyt järjestelmää, missä julkisella puolella kaikki perhemuodot ovat tasa-arvoisessa asemassa, mutta Kela-korvauksien piirissä on rajoitettu tähän sairausvakuutuslain mukaiseen. Ei siellä julkisella puolella tosiaankaan rajata sitä sillä perusteella, löytyykö itsellisillä vanhemmilla ja naispareilla sitä sairausperustetta vai ei. Tämän pitäisi olla kummankin puolen käytäntö.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hyrkkö, vastauspuheenvuoro, sen jälkeen edustaja Sillanpää, vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen puhujalistaan. — Edustaja Hyrkkö.

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

17.17 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta täällä jos-sain edellisessä puheenvuorossa sanottiin, että ei ikään kuin pidä antaa etuoikeutta näille naispareille ja itsellisille naisille, mutta kysehän on siitä, että jos kaikki saavat samat mahdollisuudet, niin ei se ole silloin mikään etuoikeus.

Minusta hallituspuolueiden perusteluissa jätetään myös huomiotta ne näkökohdat, joita edustaja Gebhard puheenvuorossaan aikaisemmin tänään toi hyvin esiin, ne oikeudelliset haasteet ja juridiset mutkikkuudet, mitä liittyy esimerkiksi näihin koti-inseminaatioihin. Onko hallituksen ajatus siis se, että naispareja ja itsellisiä naisia halutaan kannustaa ja patistaa nimenomaan näiden koti-inseminaatioiden kautta ensin yrittämään lasta ja sitten vasta hakeutumaan terveydenhoidon piiriin? [Pia Sillanpää: Juuri näin!] Mikä teidän vastaukseen on silloin liittyen näihin oikeudellisiin haasteisiin, joita edustaja Gebhard täällä aikaisemmin hyvin kuvasi?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää.

17.18 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan on näin, että jos nyt naispareille annettaisiin tämä etuoikeus, että he pääsevät suoraan Kela-korvausten piiriin ilman sitä 12 kuukauden yritystä verrattuna heteropareihin, niin silloinhan se olisi syrjivää myös toisinpäin. Ja nyt jos kysytään, että miksi ei voi antaa tätä oikeutta sitten kaikille heti, niin oletteko te todella sitä mieltä, että yhteiskunnan verorahoilla meidän pitää alkaa tehtailemaan vauvoja siellä sairaaloissa automaattisesti, [Saara Hyrkkön välihuuto] ennen kuin ihmiset yrittävät näitä lapsia ensin itse? Kättilönä tiedän, että on aivan eri asia tulla luonnollisesti raskaaksi vaikka sillä koti-inseminaatiollakin verrattuna siihen, että hedelmöityshoitojen kautta tämä tehdään suoraan sairaalassa. Riskit ovat aivan erit hedelmöityshoitojen jälkeen sille raskaudelle, sekä äidille että sikiölle. Ei tällaiseen pidä lähteä yhteiskunnan verorahoilla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén, varsinainen puheenvuoro.

17.19 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Tärkein asia ensiksi: On surullista, että tällaisessa asiassa on näinkin voimakkaita ristiriitoja kuin meillä nyt on ilmennyt, koska kaikki se lapsimyönteisyys, mikä itse asiassa kaikkien puheissa on tullut esille, olisi kuitenkin se kaiken ylitse käyvä asia, ja nyt ne ristiriidat ovat syntyneet juuri tästä yhdenvertaisuuskysymyksestä.

Haluan palauttaa mieliin sen, että vuonna 2019 Helsingin hovioikeus päätti yhtyä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan sellaiseen näkemykseen, joka oli annettu sen johdosta, että johtajaylilääkärit yliopistollisissa sairaaloissa olivat linjanneet, että lahjoitussiirtösoluilla ei julkisessa terveydenhuollossa anneta hoitoja. Sen jälkeen käytäntöä julkisella sektorilla muutettiin, eli juuri silloin esimerkiksi itselliset naiset tulivat yhdenvertaisiksi heteroparisuhteessa olevien naisten kanssa. Tämä oli erittäin merkittävä muutos. Koko sairausvakuutuksen ideologia on sellainen, että sen idea on tarjota vaihtoehtoja, siis taloudellisia vaihtoehtoja, valinnanvapautta, mutta siellä pitäisi noudattaa samaa ajatusta kuin julkisella sektorilla. Siellä ei pitäisi olla kapeampaa eikä itse asiassa laveampaakaan tulkintaa. Tämä periaate on itse asiassa todettu nyt tässä hallituksen esityksessä HE 174, siellä yleisperusteluissa.

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

Toinen asia: Tähän heti alkuun haluan todeta — se tuli täällä jo aiemmassa puheenvuorossa — että tämä 40 prosentin korvaus, jonka ministeri Grahn-Laasonen lupasi 9. päivä lokakuuta pitämässään tiedotustilaisuudessa, jonka diat olen nyt jälkeenpäinkin tarkistanut ja katsonut, välitti kyllä julkisuuteen sellaisen näkemyksen, että ihmisille syntyy käsitys, että se korvaustaso on 40 prosenttia niistä käytännön kustannuksista, joita yksityisellä sektorilla näistä hoidoista on. No, en väitä, että ministeri tässä on mennyt totuudenvastaisesti puhumaan, mutta se mielikuva tietenkin suurelle yleisölle syntyi. Kysehan on siitä, että 40 prosenttia Kelan hyväksymistä toimenpiteistä ja Kelan taksoista on vain noin yksi kolmasosa siitä kustannustasosta, mitkä oikeasti ovat ne yksityisen sektorin hinnat. Täällä tätä edustaja Gebhard puheenvuorossaan jo käsitteli. Eli käytännössä korvaustaso tulee olemaan noin 15 prosenttia siitä todellisesta kustannustasosta.

Nyt jos kysytään sitten, mikä meidän vaihtoehtomme ja näkemyksemme tässä on, niin se on se, että me haluaisimme tietysti laajentaa tätä korvausperustetta yhdenvertaisuuden suuntaan, myös itsellisten naisten ja naisparien suuntaan, tarjoamalla samat periaatteet sairausvakuutuksessa kuin julkisessa terveydenhuollossa, mutta se kaikkein tärkein asia on se, että kyllähän julkisen sektorin palvelua tulee laajentaa. Se on tällä hetkellä 60 prosenttia kaikista hedelmöityshoidoista. Se oli 2000-luvun alussa vielä 30 prosenttia, eli se on kiihtävästi laajentunut, mutta sitä tulisi nyt ehdottomasti laajentaa.

Puheenvuoroni loppuosan käytän itse asiassa referoidakseni HUSin asiantuntijalausuntoa sosiaali- ja terveysvaliokunnalle. Sen on allekirjoittanut johtajaylilääkäri Markku Mäki-Järvi, jolloin se edustaa HUSin virallista kantaa. Aivan sen alussa todetaan hyvin tiivistetysti viisisivuisesta lausunnosta yhteenvetona seuraavaa: ”Kela-korvausten maltillinen palauttaminen voi tukea hyvätuloisten henkilöiden hakeutumista yksityissektorin hoitoihin, mutta hoidon korvausperusteisiin tulee suhtautua kriittisesti. Yleisellä tasolla esityksessä on useita ristiriitaisuuksia. Arvioimme, että esitetty muutos ei auta saavuttamaan hallitusohjelmassa määriteltyjä tavoitteita, mutta se voi lisätä hoitojen kokonaiskustannuksia.” Edelleen muutama lainaus täältä, täällä todetaan: ”Tuen kohdistaminen yksityisen sairaanhoidon palveluihin lisää julkisen sektorin taakkaa, sillä se aiheuttaa hedelmöityshoitoalan ammattilaisten siirtymisen yksityisen sektorin palvelukseen korkeamman ansiotason ja päivitysvelvollisuuden puuttumisen vuoksi. Tämä pahentaa julkisen sektorin työvoimapulaa, pidentää hoitajajonoja sekä vaikeuttaa naistentautien ja synnytysten päivitystyoiminnan ja ammattilaisten koulutuksen järjestämistä. On huomioitava, että yksityissektorin hedelmöityshoitoihin liittyvä päivitystyoiminta (esimerkiksi komplikaatioiden ja keskenmenojen hoito) toteutetaan julkisella sektorilla ja siihen tulee olla riittävä osaaminen ja henkilöstö. Julkisessa terveydenhuollossa hoidetaan myös laajempaa ja vaikeampaa potilasjoukkoa (muun muassa keskitetyt alkiodiagnostiikkahoidot, syöpäpotilaiden hedelmällisyyden säilyttäminen, vaikean endometrioosin hoito), ja näiden hoitojen turvaaminen edellyttää riittävän suurta omaa toimintaa. Tällä hetkellä Kela myöntää korvausta ulko- ja mailla toteutetusta hoidosta.” Se on tämä rajat ylittävän hoidon laki. ”Kokemuksemme on, että Kelan konsultaatiot hoidon korvausten perusteista ovat lisääntyneet valtavasti, ja uusi iso tehtäväkokonaisuus on valunut”, kokonaan julkiseen, ”erikoissairaanhoidon. Tämä ei helpota julkisen puolen painetta ja on pois potilashoidosta.”

Eli kyllähän tämä tilanne on se, että kun meillä on niukka tekijäresurssi, tässä tapauksessa hedelmöityshoitoja osaava henkilöstö, ja jos me lisäämme näitä korvauksia yksityisellä sektorilla, missä hoidon kriteerit ovat jossain määrin erilaiset, iän osalta myös laiveampaan suuntaan kuin julkisella puolella, me synnyttämme tilanteen, jossa se julkisen ja

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

yksityisen taakka raskaammalta osaltaan jää sinne julkiselle puolelle ja kevyemmälle puolelle ilman päivystysvelvollisuutta ja parempien ansioiden maailmaan se tulee aiheuttamaan näitä edellä kuvattuja ongelmia.

Tässä vain lyhyesti näitä haasteita. Eli tässä on muutama selvä ongelma, joihin meillä sitten omissa esityksissämme on ratkaisut.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

17.26 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Usein me kannamme huolta siitä, että meillä Suomessa on alhainen syntyvyys ja tarvitsimme tähän maahan lisää vauvoja. Ja näinhän se on. Mutta nyt näyttää siltä, että hallituksen esityksen vahva viesti on, että me haluamme niitä vauvoja vain tietyntilaisille vanhemmille, [Pia Sillanpään välihuuto] koska tämä esitys selkeästi syrjii itsellisiä naisia ja naispareja.

Niin, siis niin kuin tässä edellä kuulin, jos katsomme sitä lakia pilkulleen, siinä ovat kaikki samassa asemassa: vain sairauden perusteella voi saada Kela-korvausta yksityisen puolen hoitoihin. Mutta juuri se ongelma on, että me tiedämme, että käytännössä tämä johtaa siihen, että valtaosa naispareista ja itsellisistä naisista jää tämän esityksen ulkopuolelle. Tämä on juuri sitä rakenteellista syrjintää, mitä edustaja Forsgrén tuossa edellä hyvin avasi.

Minusta on hyvin valitettavaa, että hallitus haluaa lähettää tällaisen viestin, että kaikki lapset eivät ole tervetulleita. No, tietysti tämä hallitus on tätä viestiä välittänyt muissakin asioissaan hyvin vahvasti, että tänne Suomeenkaan kaikki eivät ole tervetulleita eivätkä kaikki ole tasa-arvoisia.

Niin kuin tässä edellä tuli esille, todellakin tämä lakiesitys on rakenteellisesti syrjivä, ja siksi vihreät ovat jättäneet tähän vastalauseen, ja kannatan tuota edustaja Forsgrénin edellä tekemää esitystä vastalauseesta.

Minusta olisi todella tärkeää, että me tekisimme tässä talossa tasa-arvoista perhepolitiikkaa, ja sitä tämä esitys valitettavasti ei edusta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Castrén.

17.28 Maaret Castrén kok: Arvoisa puhemies! Minun mielestäni on hiukan sääli, että näinkin ihanasta asiasta kuin lasten saamisesta, jota varmaan kaikki täälläkin haluaisivat kaikin voimin lisätä ja parantaa, on tehty aika käsittämätön keskusteluiden vyyhti. Me ollaan hallituspuolueina palauttamassa tilanne, joka vallitsi ennen kuin nykyiset oppositiopuolueet poistivat Kela-korvaukset. Samoin periaattein annettavat Kela-korvaukset poistettiin kokonaan silloin vuonna 22.

Tosiaan meillä on Pohjoismaiden alhaisin syntyvyys, 1,26 lasta per nainen. 4,8 prosenttia näistä lapsista syntyy hedelmöityshoitojen avulla, ja riippumatta siitä, että tässä on ollut aika, jolloin ei ole saanut korvauksia, todellakin, niin kuin tässä edustaja Lindén jo sanoi, 58 prosenttia näistä on annettu julkisella puolella. Totta kai se olisi hienoa, että julkinen pystyisi hoitamaan kaikki. Meillä on kuitenkin ajatuksena se, että ihmisillä pitää olla valinnanvapaus, ja joku ehkä haluaa satsata siihen, että saa saman lääkärin joka ikisellä käynnillä, mikä esimerkiksi julkisella puolella ei ole ihan mahdollista.

Sitten täällä on puhuttu siitä, että täytyisi käyttää ikäviä keinoja, kuten koti-inseminaatia. Minä ymmärrän, että siihen voi liittyä oikeudellisia ongelmia, mutta kyllähän nämä

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

keinohedelmöityshoidot ovat sen verran kovan luokan hoitoja ja naiset ovat niistä todella vahvasti huonovointisia — elämä mullistuu aika lailla koko parisuhteessa riippumatta siitä, minkälainen se parisuhde on — että kyllähän keinohedelmöityksen tulisikin olla tavallaan keino, johon lähdetään silloin, kun muut keinot eivät toimi. Hallitus on nyt yrittänyt etsiä toimenpiteitä, jotka voisivat vaikuttaa positiivisesti syntyvyyteen, ja tämä voi meidän mielestämme olla yksi näistä.

Tässä puhuttiin siitä, että kokoomus ei ymmärtäisi monimuotoisia perheitä ja ei pitäisi niitä tärkeinä, ja ainakin omalta osaltani voin sanoa, että tämä ei millään lailla pidä paikkaansa. Minulla on erittäin rakkaita ystäviä, jotka ovat onnistuneet muilla kuin keinohedelmöityshoidoilla tulemaan raskaiksi, ja perheet ovat ihan yhtä tärkeitä kaikissa muodoissaan ja myös ne, jotka ovat yksin.

Täällä oli myös puhetta siitä, että jotenkin nämä lääkäreiden tekemät arviot olisivat mielivaltaisia ja että ne eivät olisi neutraaleja. Minä kyllä kysyn, mitä me ajattelemme lääkäreiden koulutuksesta, jossa kuitenkin panostetaan aika lailla siihen, että me noudatamme eettisiä ja moraalisia sääntöjä. Täällä on puhuttu tänään muun muassa sodasta. Me hoidamme muun muassa myös vastapuolen vammautuneita silloin, kun he tulevat meidän päivystykseemme. Eli kyllä tässä todellakin tehdään yhdenvertaisesti kaikkien osalta se arvio, minkälaisessa tilanteessa nämä lapsettomat henkilöt ovat.

Tähän kuuluu tämmöinen määrittelemätön lapsettomuus — lääketiede on täynnä määrittelemättömiä: on määrittelemätön vapina, on määrittelemätön vatsakipu. Jokainen lääkäri ja sote-ammattilainen tietää, että emme läheskään aina saa tarkkaa diagnoosia. Silloin, kun on tämmöinen määrittelemätön tilanne, sehän ei ole niin, että vain tullaan vastaanotolle ja sanotaan, että ei ole oikeastaan mitään sairautta, jolle voisi nimen antaa, eli siihenkin liittyy jonkunäköistä diagnostiikkaa, jotta lääkäri voi laittaa siihen lääkärinlausuntoon sen, että potilaalla on määrittelemätön lapsettomuus. Sitten on ihan eri asia, että Kelalla on omat kriteerinsä, ja niin kuin täällä on tullut ilmi, Kelahan on näitä nimenomaan naisparien kohdalla lieventänyt. Ennen oli paljon tiukemmat kriteerit, eli ollaan yritetty tulla semmoiseen tilanteeseen, ettei kenelläkään olisi kovin isoa taakkaa todistaa potilaana asioita.

Tosiaan perustuslakivaliokuntahan hyväksyi tämän nimenomaan niin kauan kuin puhutaan tästä sairausperustaisuudesta. Sitten on ihan totta, että onneksi erittäin positiivista on se, että julkisella puolella saa näitä hoitoja, mutta tässähän jää pieni ryhmä naisia, jotka ikänsä tai lasten lukumäärän puolesta eivät esimerkiksi saa sitä enää julkisella puolella. Varmaan aika moni tästä ryhmästä hakeutuu privaattipuolelle hakemaan tätä hoitoa, eli jos me vedettäisiin aika tarkkaan semmoinen, että aina pitää olla samat perusteet kaikkiin paikkoihin hoitoon mennessä, niin silloinhan me poissuljettaisiin näiltä vähän iäkkäämmiltä naisilta mahdollisuus ollenkaan kokeilla raskaaksi tulemistä.

Me ollaan varmasti kaikki samaa mieltä siitä, että on aika jossain kohtaa aika pikaisesti katsoa, miten nämä sosiaalisetkin perusteet voisivat tulla korvauksen piiriin. Meillä on PALKO, joka tällä hetkellä on tekemässä lisääntymisterveyden suosituskokonaisuutta, ja olen itse ollut sitä mieltä, että olisi kiva, jos PALKO — jos joku sieltä kuuntelee — panisi vähän kaasua sille suositukselle. Sitä tarvittaisiin nyt tähän, jotta me saadaan järkevät ja kiivat parlamentaariset keskustelut siitä, että myös nämä sosiaaliset syyt painavat näissä korvausasioissa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hyrkkö.

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

17.34 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! On tietysti yksi asia lähipiirissään tuntea ja arvostaa ja rakastaakin erilaisia ihmisiä ja perheitä, ja sitten on toinen asia, että säädämmekö me täällä lakeja, jotka todella toteuttavat kaikkien ihmisten yhdenvertaisia oikeuksia, vai sisällytetäänkö niihin rakenteellista syrjintää. Me saimme jo kauan sitten lukea mediasta, että kristillisdemokraatit uhkasivat tehdä tästä asiasta hallituskysymyksen, mikäli Kela-korvausten piiriin sisällytettäisiin myös naisparit. Siinä mielessä tuntuu tietenkin vähän absurdilta, että täällä nyt perustellaan vähän niin kuin mustaa valkoiseksi tämän hallituksen esityksen osalta, että mikä se motiivi siellä taustalla olisi.

Itse ajattelen, että parasta ja reiluinta perhepolitiikkaa on sellainen, jossa mahdollisimman monen ihmisen lapsitoiveet voivat toteutua. Edellisellä kaudella tehty päätös poistaa Kela-korvaukset hedelmöityshoidoista oli minusta huono päätös. [Mauri Peltokankaan välihuuto] Ideaalitulanteessa tietysti olisi niin, että Kela-korvauksia ei tarvittaisi vaan julkisen puoli ehtisi hoitaa kaikki apua tarvitsevat, mutta näin ei kuitenkaan ole, eikä sitä julkisen puolen kapasiteettia pystytä riittävän nopeasti nostamaan ylös juuri tässä kyseisessä asiassa, joka on myös sillä tavalla aikakriittinen, että jos tietyt ihmiset eivät nyt tai lähivuosina sitä hoitoa saa, niin sitten he eivät siitä enää myöskään hyödy. Sen takia pidän tärkeänä, että nämä Kela-korvaukset tässä hetkessä palautettaisiin, mutta pidän myös täysin anteeksiantamattomana sitä, että se laki säädetään tieten tahtoen syrjiväksi. [Mauri Peltokankaan välihuuto]

No, selvää on se, että näistä Kela-korvauksista riippumatta yksityisen puolen hedelmöityshoidot ovat niin kalliita, ja etenkin kun ne hinnat voivat siis todella kasvaa hyvin arvaamattomiinkin suuruuksiin, niin läheskään kaikilla lasta toivovilla ei niihin ole joka tapauksessakaan mahdollisuutta. Siksi on suuri vääryys mielestäni, että julkisella puolella jonot ovat niin pitkiä, eikä ikävä kyllä tämän hallituksen sote-politiikka tuo tähän mitään helpotusta. Päinvastoin, hyvinvointialueet on ajettu todella ahtaalle.

Kannatan lämpimästi edustaja Forsgrénin tekemiä esityksiä, joilla tämä laki voitaisiin korjata sellaiseksi, että se aidosti kohtelisi ihmisiä Suomessa yhdenvertaisesti ja että myös naisparit ja itselliset äidit voisivat näiden Kela-korvausten piiriin päästä samalla tavalla kuin muutkin — eivät siis saada etulyöntiasemaa vaan samat mahdollisuudet kuin muillakin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nieminen.

17.37 Mira Nieminen ps: Arvoisa rouva puhemies! Kyllä kuulostavat erikoisilta nämä syytökset siitä, etteikö tämä olisi oikeudellinen kaikille. Täällä on kuultu todella hyviä puheenvuoroja meidän lääkäriedustaja Castrénilta ja meidän kättilöltämme, edustaja Sillanpäältä, ja en voi muuta kuin yhtyä näihin ajatuksiin siitä, että kyllähän meillä oikeasti on samanlainen oikeusperusta kaikille ja kaikki ovat yhdenvertaisia tämän sairausperusteisen asian edessä. Minä en voi ainakaan itse kyseenalaistaa meidän lääkäreitten ammattitaitoa siinä, että he tekevät tämän arvion tasapuolisesti kaikille. En uskaltaisi näitten väitteiden jälkeen mennä itse lääkärille, jos en tähän uskoisi.

Kyllä tässä nyt yritetään kääntää vain sieltä puolelta jotenkin mustaa valkoiseksi tai valkoista mustaksi, kummin päin se nyt onkaan, näitten naisparien ja itsellisten naisten asialla. Katson, että kun tätä kokonaisuutta nyt tässä pohtii, niin onko nyt oikeasti niin, että katsoitte, että kyseiset naiset tai naisparit ovat itsessään sitten sairaus, jos ne eivät mahdu tähän

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

ryhmittymään. En ainakaan itse haluaisi antaa sellaista kuvaa, ja nyt näistä teidän puheistanne kyllä ehkä tämmöinen sitten kuitenkin jää.

Minä ehkä kuvittelen, että teillä on vain huono omatunto niistä viime hallituskauden toimistanne, kuinka sitten itse käsiteltitte näitä Kela-korvauksia ja päätitte poistaa ne oikeasti kaikilta. [Pia Sillanpää: Tässä on se ydin!] Oikeastaan tämä asia huokuu tästä.

Minä olen itse oikeasti todella onnellinen neljän lapsen äiti mutta todella surullinen kaikkien niitten perheitten ja naisten ja lasta haluavien puolesta, jotka oikeasti elävät siinä tilanteessa, että haluavat perheenlisäystä ja keinot tosiaan ovat nämä meillä käytettävissä olevat. Oikeasti toivoisin, että tässä maassa olisi kaikki raha, että voitaisiin järjestää niin laajat palvelut, että tietysti kaikki niistä pääsisivät osallisiksi. Mutta näillä ehdoilla me mennään, ja minä katson, että tämä hallituksen esitys on kyllä ihan yhdenvertainen kaikille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

17.40 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Sen verran tätä keskustelua kun nyt olen lyhyen aikaa seurannut ja tietenkin valiokunnassa käsitelty, niin välillä nämä perustelut jostain syystä nimenomaan näissä Kela-korvauksiin liittyvissä asioissa ammutaan aina aika laajalla skaalalla silleen, että varmasti joku niistä osuisi, toivottavasti. Yksi on nimenomaan tämä henkilökunnan siirtyvyys. Siellä on selkeästi HUS sanonut, että jonoissa ei ole perustelu Kela-korvauksien käyttöön ottamiselle, mutta toisaalta he sanovat, että tässä on hirveä vaara, että kaikki heidän työvoimansa valuu yksityiselle, mihin kollega Lindénkin tässä viittasi. En minä nyt oikein tiedä... [Aki Lindén: Eivät sanoneet kaikki, kaksi!] — Mutta se vaarantaa julkisen puolen resurssin liittyen siihen, että henkilökunta siirtyy yksityiselle puolelle. — Toinen argumentti on se, että nämä korvaukset ovat niin alhaiset ja jonot ovat niin lyhyet, ettei tällä ole mitään vaikutusta. Tavallaan näihin keskusteluihin olisi helpompi osallistua, kun tietäisi, kumpaa argumenttia se vastapuoli käyttäisi, koska meille ei jää oikeastaan sitten mitään käyttöön, kun otetaan sieltä kaikki, varataan itselle.

Toinen asia on tämä, mihin Aki Lindén viittasi, mikä on minusta erittäin hyvä ajatus sinänsä. En ihan sanatarkkaa lainausta muista, mutta hän tuolta sanoi, että me eli sosiaalidemokraatit haluamme laajentaa tämän korvausperusteen laajemmalle. Te istuitte viime hallituksessa hetken aikaa ministerinäkin. Teillä olisi ollut silloin tilaisuus lähteä ajamaan tätä laajemmalle. [Mauri Peltokankaan välihuuto] Teidän ratkaisunne siihen tilanteeseen oli poistaa ne Kela-korvaukset, joten kyllä minä oikeasti ihmettelen tätä keskustelua. Te olette olleet siinä tilanteessa, mihin me ollaan nyt viemässä tätä. Te olisitte voineet silloin ratkaista sen tilanteen, ja kuten sanoitte tässä itse, te haluatte lähteä laajentamaan sitä Kela-korvauskriteeristöä. Teillä oli tuhannen taalan paikka siihen, mutta teidän ratkaisunne tähän ongelmatilanteeseen oli poistaa ne kaikilta. [Pia Sillanpään välihuuto]

Me lähdetään nyt lisäämään Kela-korvauksia systemaattisesti ja toivotaan todellakin, että siitä on apua niille ihmisille, jotka tarvitsevat palveluita, jotka tarvitsevat terveydenhuoltoa, jotka kärvistelevät tämän lapsettomuusongelman kanssa. Sairausperuste on siellä, niin kuin se on aina ollut, mutta sen perusteella kaikkia potilaita — pariskuntia, itsenäisiä — käsitellään ihan samalla lailla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén, vastauspuheenvuoro.

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

17.42 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Minulla olisi aika pian ollut varsinainen puheenvuoro, jolloin voin vähän laajemmin tähän palata. — Nyt tässä, että viime hallitus poisti Kela-korvaukset, kysymys oli siitä, että 64 miljoonaa euroa siirrettiin Kela-korvauksista hyvinvointialueiden talousarvioon ja nimenomaan kohdennettiin lailla hoitajamitoitukseen, joka varmistaa noin 1 200:n kaikkein hauraimmassa asemassa olevan vanhuksen ympärivuorokautisen hoivan. Edelleen olen sitä mieltä, että se priorisointi ei kenties ollut kovin väärä.

Ja mitä tulee Kela-korvauksiin aikaisemmin, niin aikanaan Kataisen hallitus vähensi hammashuollon Kela-korvaukset 120 miljoonasta 40 miljoonaan. Me emme koskeneet niihin silloin. Sipilän hallitus ehdotti kaikkien Kela-korvauksien poistamista ja siirtämistä maakunnille, mutta se hallituksen esitys raukesi silloin maaliskuussa 2019.

Kysymys on siitä, että me haluamme kehittää näitä samoja palveluita julkisen järjestelmän kautta — emme Kela-korvausjärjestelmän kautta vaan julkisen järjestelmän kautta — ja siihen me lisäisimme [Puhemies koputtaa] merkittävästi rahoitusta. [Mauri Peltokangas: Poistitte Kela-korvauksen, piste!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen, vastauspuheenvuoro.

17.43 **Ville Väyrynen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hoitajamitoituskkin, mihin viittasitte, johti esimerkiksi omalla hyvinvointialueellani Keski-Suomessa siihen tilanteeseen, että me jouduttiin pitämään monia paikkoja pimeinä, koska ei riittänyt hoitajia. Tämä on moneen kertaan sieltä varmistettu asia. Ja nyt, kun hoitajamitoitusta tiiputettiin, me saatiin paikkoja lisää käyttöön. Se ei ole automaatio. Sitä normitusta tehtiin viime vuonna paljon ja ajateltiin, että tällä nämä asiat hoituvat, mutta tämä on se toinen puoli. Se ei hoidu sillä, että laitetaan normeja, vaan näille asioille pitäisi oikeasti jotain tehdäkin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

17.44 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuosina 22 ja 23 julkiseen ympärivuorokautiseen hoivaan lisättiin työntekijämäärään 4 000, ennen kaikkea hoiva-avustajia. Siis 4 000 lisättiin. No, se ei varmasti ollut riittävää, koska silti meillä ei ole kaikissa paikoissa tällä hetkellä ihmisiä. Kuinka paljon tämä normien purku on vaikuttanut siihen, että työvoimatilanne on tällä hetkellä parempi, vai onko enemmän vaikuttanut yleinen työllisyyden heikentyminen? Esimerkiksi omalla alueellani aikanaan, vielä kolme vuotta sitten, oli tapana sanoa, että hoitajat menevät Uudessakaupungissa autotehtaalle töihin, [Pia Sillanpään välihuuto] mutta eivätpä mene tällä hetkellä autotehtaalle töihin, kun meillä yleinen työllisyystilanne on huonontunut. Eli yleensä hoitoalan työllisyys heijastelee hyvin paljon yhteiskunnassa kulloinkin vallitsevaa yleistä työllisyysastetta. [Mauri Peltokankaan välihuuto]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää, varsinainen puheenvuoro.

17.45 **Pia Sillanpää ps:** Arvoisa puhemies! Hedelmöityshoitoihin liittyvät vastaanottokäynnit, toimenpiteet, laboratoriotyöt ja lisäksi myös lääkäriaseman toimistomaksut ja reseptilääkkeet. Kustannuksia on siis paljon, ja ne ovat monien asioiden summa. Siksi ha-

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

luan täsmentää, millä summalla Kela-korvaus tukee hedelmöityshoitoja — tässä tulee nyt vähän korjausta edustaja Lindénin prosenttilukuihin sitten samalla: Valiokunnan saamien esimerkkilaskelmien mukaan Kela-korvaus olisi jatkossa esimerkiksi 500 euron inseminatiohoidoista noin 183 euroa. Äkkiseltään kun laski, niin tämä on 36,6 prosenttia, eli se mainitsemanne 15 prosenttia on aika kaukana tästä näin. Noin 4 000 euron koeputkihedelmöityksen osalta korvaus olisi arviolta 782 euroa, ja sen laskin olevan 19,6 prosenttia. Näissä korvausten arvioinneissa on otettu huomioon toinen hallituksen esitys, HE 195, jossa on erikseen naistentautien ja synnytysten erikoislääkärin antaman hoidon Kela-korvaus.

Hedelmöityshoidot ovat arvokkaita niin julkisella kuin yksityisellä puolella. Kela-korvausten palauttamisen myötä yhteiskunta voi tukea osaltaan sitä, että mahdollisimman moni saisi jatkossa lapsen, ja sitä pitäisi jokaisen tässä salissa pystyä kyllä kannattamaan. Niin että on erikoista tämä puhe täällä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

17.46 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Vastaan ensiksi tuohon, mikä äsken tuli tuossa esille, eli tähän prosenttiosuuteen: Siinä hallituksen esityksessä lukee ihan selvästi, että vuonna 22, jolloin nämä viimeksi olivat korvattavia, korvauksia maksettiin 748 000 euroa. Sitten siellä lukee, että korvauksia sai 6 600 henkilöä, yhteensä 22 000 toimenpiteestä. Sitten siitä pystyy hyvin helpolla matematiikalla laskemaan, mikä se korvaus on ollut per henkilö, eli 110 euroa, ja per toimenpide, eli käytännössä vain 30 euroa. Nyt kun se käytettävä rahasumma kolminkertaistuu siitä 750 000:sta kahteen ja puoleen miljoonaan, niin se tulee nousemaan tietyn suuruiseksi. Nyt kun me otamme vaikka tämän koeputkihedelmöityksen hinnan, niin me emme silloin laske mukaan kaikkia niitä, mistä ei tule korvausta ollenkaan. Eli pidän vahvasti kiinni siitä, ja tulette näkemään, että kun katsomme, minkälaisia laskutukset tulevat yksityisellä sektorilla olemaan, niin se kokonaiskorvaustaso tulee jäämään siihen noin 15 prosenttiin, vaikka yksittäisessä hoidossa, jonka esimerkin äsken kerroitte, se olikin siellä lähellä 40:tä prosenttia, mutta toisessa esimerkissä, jota käytitte, se oli alle 20 prosenttia. Tämähän on ymmärrettävää, että silloin kun ei ole hintakattoa, yksityinen sektori käyttää erittäin korkeita hintoja.

HUSin lausunnossa todetaan, että hedelmöityshoidot ovat kansainvälisesti erittäin laajaa liiketoimintaa, ja koska lapsettomuus on hyvin herkkä asia, niin siinä on minun mielestäni eräitä semmoisia sisäänrakennettuja ongelmia. Ihmisille tarjotaan usein myös hoitoja ja mahdollisuuksia, jotka eivät ole ihan realistisia, ja olen usein kuullut salin siltä laidalta puhetta siitä, että vaikuttavuus olisi se kaikkein tärkein asia, mikä tulisi nyt terveydenhuollossa ottaa huomioon. Ja julkinen sektorihan perustaa toimensa vaikuttavuuteen. Sen takia siellä on jossain määrin tiukempi ikäraja ja siellä on tarkasti määritelty, mitä hoitomenetelmiä käytetään, koska meidän täytyy käyttää juuri se veroraha aina mahdollisimman vaikuttavasti. Kun me tuemme yksityistä hoitoa semmoisella tavalla, jossa ei ole hintakattoa eikä ole tarkasti määritelty, mitä siellä tehdään, niin silloin meillä ei ole hirveän vaikuttavaa se hoito siellä.

Mutta edelleen korostan, että todellakin julkisen sektorin kautta sairaaloissa tehtynä tämä on turvallisinta, vaikuttavinta, kustannustehokkainta ja yhdenvertaisinta, koska me tiedämme, että lapsettomuuskin yllättäen on aika paljon sosiaaliryhmittäinen kysymys. Se on HUSin lausunnossa mainittu. Lapsettomuus painottuu alempiin sosiaaliryhmiin, eikä alempiin sosiaaliryhmiin kuuluvilla ole edelleenkään näin suurilla omavastuilla, jotka tu-

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

levat olemaan tuhansia tai kymmeniätuhansia euroja, [Puhemies koputtaa] mahdollisuutta päästä näitten yksityisten hoitojen piiriin.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rajavartiolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 214/2024 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 6/2025 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö HaVM 6/2025 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu alkaa. Esittelypuheenvuoro, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.50 Mauri Peltokangas ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esittelen valiokunnan mietinnön kyseistä lakia koskien. Mietinnössä ehdotetaan rajavartiolakia muutettavaksi siten, että jatkossa Maanmittauslaitoksen toimitusinsinöörin johtama lunastustoimikunta päättää kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain eli lunastuslain mukaisessa menettelyssä korvauksista, jotka maksetaan maa- ja vesialueiden omistajille tai haltijoille rajavyöhykkeelle rakennettavien pysyvien esteiden aiheuttamasta vahingosta ja haitasta. Nykyisin korvauksista päättää Rajavartiolaitos rajavartiolain perusteella. Ehdotuksen mukaan myös lunastuslain mukaiset korvausperusteet tulevat sovellettaviksi.

Tämän taustalla on 15.7.22 voimaan tullut rajavartiolain muutos, jolla rajavartiolakiin lisättiin muun ohella täydentävät säännökset esteiden rakentamisesta rajavyöhykkeelle. Sääntely mahdollistaa itärajan esteaidan rakentamisen ja erilaisten siihen liittyvien rakennus- ja raivaustöiden tekemisen. Rajavartiolaitos on aloittanut itärajan esteaidan rakentamisen vuonna 2023.

Lakiehdotuksen tarkoituksena on tehostaa rajavyöhykkeelle rakennettaviin pysyviin esteisiin liittyvää korvausmenettelyä ja varmistaa, että maa- ja vesialueiden omistajille ja haltijoille suoritettavat korvaukset arvioidaan luotettavasti, oikeasisältöisesti, tasapuolisesti ja kustannustehokkaasti. Esteaidan rakentamiseen liittyvien korvauskysymysten ratkaiseminen edellyttää erityisasiantuntemusta, ja Maanmittauslaitoksella on vahvaa osaamista lunastustoimitusten suorittamisesta sekä kokemusta nauhamaisten alueiden lunastuskorvausten määrittämisestä. Lisäksi lunastustoimikunnan päätökseen haetaan muutosta valittamalla maa- ja vesialueiden omistajien osallisuutta koskevaa erityisasiantuntemusta. Hallintovaliokunta pitää ehdotettua lakia tärkeänä ja katsoo, että ehdotetut muutokset vahvistavat omaisuudensuojan toteutumista.

Arvoisa rouva puhemies! Pysyvän esteen rakentamisesta säädetään rajavartiolain 50 §:ssä. Raja-aukosta, rajavyöhykkeen kulku-urasta ja teistä sekä esteiden ylläpidosta säädetään puolestaan lain 50 a §:ssä. Lakiehdotuksen 50 a §:n 3 momentin mukaan, jos edellä mainittuja toimenpiteitä suoritetaan pysyvän esteen rakentamiseksi, korvauksesta

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

päättämiseen sovelletaan, mitä lunastuslaissa säädetään lunastustoimituksesta ja lunastuksen päättymisestä, korvauksen määrittämisestä ja suorittamisesta, jälkikorvauksen määrittämisestä, kustannuksista, muutoksenhausta sekä korosta. Tarkoituksena on, että samassa menettelyssä pystytään huomioimaan samaan kokonaisuuteen liittyvät muut rakennus- ja raivaustyöt. Lunastusmenettelyn toteuttaminen pysyvän esteen rakentamiseen liittyvien korvauskysymysten ratkaisemiseksi on valiokunnan mielestä perusteltua esityksessä kuvatuista asian haasteellisuuteen ja laajuuteen liittyvistä syistä.

Ehdotuksen mukaan rajavartiolain 50 a §:ssä säädettyjä rakennus- ja raivaustöitä ei kuitenkaan käsitellä lunastusmenettelyssä silloin, kun ne eivät liity pysyvän esteen rakentamiseen. Rajavartiolain 50 a §:ää sovelletaan myös esimerkiksi silloin, kun näkyvyyttä haittaavaa kasvillisuutta poistetaan raja-aukolta tai maastoa muokataan vähäisemmässä määrin siten, että maa-alueen omistaja tai haltija voi edelleen itse käyttää aluetta. Tällaisissa tapauksissa päätöksen korvauksesta tekee jatkossakin Rajavartiolaitos rajavartiolain nojalla. Valiokunnan näkemyksen mukaan lunastuslain melko raskasta menettelyä ei ole tarkoituksenmukaista käynnistää suppeammissa ja yksinkertaisemmissa tapauksissa, joissa Rajavartiolaitos pystyy käsittelemään korvauskysymykset ongelmitta. Rajavartiolaissa on myös muita vastaavia säännöksiä, joiden perusteella Rajavartiolaitos päättää korvauksista, esimerkiksi 30, 39, 39 a ja 49 §:t. Rajavartiolaitoksen tekemään päätökseen voidaan hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Valiokunta pitää ehdotettua sääntelyratkaisua tarkoituksenmukaisena ja johdonmukaisena. Sääntely huomioi myös maanomistajan oikeusturvan. Muutoksen vaikutuksia maanomistajien yhdenvertaisuuteen on kuitenkin syytä seurata.

Valiokunta on tarkastellut myös lakiehdotuksen voimaantulosäännökseen sisältyvää siirtymäsäännöstä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan korvauksen määrittelyyn liittyviä menettelyjä ei ole käynnissä eikä ole tarkoitus käynnistääkään ennen esitettujen lainmuutosten voimaantuloa, ja näin ollen siirtymäsäännöstä ei tulla käytännössä soveltamaan. Valiokunnan mielestä on myös perusteltua, että korvauksen määrittelyyn liittyvät menettelyt toteutetaan kokonaisuudessaan sen lain mukaisesti, jonka mukaan korvauksen suuruudesta päätetään aineellisesti. Valiokunta ei nähnyt siirtymäsäännöksessä täsmentämistarpeita.

Arvoisa puhemies! Mietinnössä otetaan esiin myös asiantuntijakuulemisessa noussut kysymys pysyvään esteeseen liittyvän korvauksen erillisestä, esimerkiksi puolitoistakermaisesta, korotuskertoimesta. Kuten hallituksen esityksen perusteluistakin ilmenee, erillistä korvauskerrointa on arvioitu jo valmistelun aikana mutta sitä ei ole lisätty esitykseen, koska lunastuslaissa säädettyjen korvausperusteiden on katsottu olevan riittäviä. Korotuskerroin myös heikentäisi maa- ja vesialueiden omistajien keskinäistä yhdenvertaisuutta siltä osin, että osalle maa- ja vesialueiden omistajista ja haltijoista on jo maksettu korvauksia esteitahankkeen käynnistyttyä vuonna 2023. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta puoltaa hallituksen esityksessä ehdotettua sääntelyä myös tältä osin muuttamattomana.

Hallintovaliokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen. Mietintö on yksimielinen. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset esittelystä. — Ja sitten edustaja Strandman.

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

17.57 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän hallintovaliokunnan puheenjohtajaa, edustaja Peltokangasta, hyvästä esittelystä ja hallintovaliokuntaa tärkeästä ja perustellusta asian tuomisesta tänne.

Käsittelyssä on hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rajavartiolain muuttamisesta. Itärajalle suunniteltu ja osittain rakennettu raja-aita on yksi Suomen suurimmista turvallisuushankkeista viime vuosina. Sen tarkoituksena on parantaa rajavalvontaa ja estää laitton rajanylitys erityisesti tilanteissa, joissa vieraan valtion vaikutusyritykset voisivat lisätä siirtolaispainetta Suomen rajalle. Aita ei yksinään pysäytä laitonta maahantuloa, mutta se on tärkeä lisä Rajavartiolaitoksen valvontajärjestelmiin. Samalla se symboloi kiristyvää rajapolitiikkaa ja lisää Suomen rajaturvallisuutta osana laajempaa EU:n rajavalvontastrategiaa.

Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan, että korvauksista, jotka Rajavartiolaitos suorittaa maa- ja vesialueiden omistajille ja haltijoille rajavyöhykkeellä rakennettaviin pysyviin esteisiin rakennus- ja raivaustyöhön aiheuttamasta vahingosta ja haitasta, päätettäisiin jatkossa kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain mukaisesti. Korvauskysymykset ratkaisee Maanmittauslaitoksen toimitusinsinööriin johtama lunastustoimikunta. Nykyisin korvauksista päättää Rajavartiolaitos rajavartiolain perusteella. Ehdotus merkitsee, ettei Rajavartiolaitos enää jatkossa tekisi pysyviin esteisiin liittyviä korvauspäätöksiä. Nämä ehdotetut muutokset vapauttaisivat Rajavartiolaitoksen resursseja perustehtäviin. Rajavartiolaitos olisi edelleen se taho, joka maksaisi korvaukset maa- ja vesialueiden omistajille tai haltijoille. Muutos on oikein kannatettava.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nieminen.

17.59 Mira Nieminen ps: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esityksen mukaisesti ehdotetun lain keskeisenä tavoitteena on tehostaa rajavyöhykkeelle rakennettaviin pysyviin esteisiin liittyvää korvausmenettelyä. Tämän uudistuksen tarkoituksena on varmistaa, että maa- ja vesialueiden omistajille sekä haltijoille suoritettavat korvaukset arvioidaan luotettavasti, oikeasisältöisesti, tasapuolisesti ja kustannustehokkaasti.

Korvauskysymykset ratkaisisi tosiaan, niin kuin tässä on nyt kuultu, Maanmittauslaitoksen toimitusinsinööriin johtama lunastustoimikunta. Nykyisin korvauksesta päättää Rajavartiolaitos rajavartiolain perusteella. Rajavartiolaitos tekisi kuitenkin myös jatkossa rakennus- ja raivaustöitä koskevat päätökset rajavartiolain mukaisesti. Esteaidan rakentamiseen liittyvien korvauskysymysten ratkaiseminen edellyttää erityisasiantuntemusta, ja siksi Maanmittauslaitos, jolla on vahvaa osaamista lunastustoimitusten suorittamisesta sekä kokemusta nauhamaisten alueiden lunastuskorvausten määrittämisestä, on oikea taho tekemään nämä ratkaisukysymykset. Lisäksi lunastustoimikunnan päätökseen haetaan muutosta valittamalla maa- ja vesialueiden omistajien oikeuksia. Tämä edellyttää asianmukaisia korvausmekanismeja, jotka takaavat oikeudenmukaisen kohtelun kaikille osapuolille. Tämä esitys ottaa huomioon hyvin maanomistajien oikeudet. Hallituksen esitys korostaa, että arviointimenettelyn on oltava yhdenmukaista, perustuttava selkeisiin kriteereihin, jotta vältetään mahdolliset epäselvyydet tai eriarvoisuudet korvauskäytännöissä. Lisäksi esitys pyrkii varmis-

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

tamaan, että prosessi on tehokas ja hallinnollisesti sujuva, jotta tarpeettomia viivästyksiä ja lisäkustannuksia voidaan välttää.

Tämä lakiuudistus on osa pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman toteutusta, ja sen tavoitteena on parantaa rajaturvallisuutta samalla kun turvataan maanomistajan oikeudet reilun korvausmenettelyn kautta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

18.01 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallitus huolehtii maamme rajojen turvallisuudesta. Nyt käsittelyssä on rajavartiolaitoslain muutos. Tässä esityksessä ehdotetaan, että korvauksista, jotka Rajavartiolaitos suorittaa näistä maa- ja vesialueiden omistajille ja haltijoille rajavyllyhykkeelle rakennettaviin pysyviin esteisiin liittyvien rakennus- ja raivaustöiden aiheuttamista vahingoista ja haitoista, päätettäisiin jatkossa kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain mukaisesti. Eli tässäkin menään nyt sitten oikeudenmukaisempaan suuntaan.

Nykyisin korvauksista päättää Rajavartiolaitos rajavyllyhykkeelle, ja esityksessä korvauskysymykset sitten ratkaisisi Maanmittauslaitoksen toimitusinsinöörin johtama lunastustoimikunta, mikä on hyvä asia, ja tämä on nähty tarpeellisena.

Tavoitteena on nimenomaan tehostaa ja sujuvoittaa rajavyllyhykkeelle rakennettaviin pysyviin esteisiin liittyvää korvausmenettelyä. Tavoitteena on myös varmistaa, että korvaukset arvioidaan luotettavasti, oikeasisältöisesti, tasapuolisesti ja kustannustehokkaasti kaikissa tapauksissa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Aittakumpu.

18.03 Pekka Aittakumpu ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämän esityksen taustalla on tosiaan jo aiemmin voimaan tullut rajavyllyhykkeelle muutos, jolla sujuvoitettiin esteiden rakentamista rajavyllyhykkeelle. Nyt itärajan esteiden rakentaminen on jo käynnissä, ja sen on tarkoitus valmistua kokonaisuudessaan vuonna 2026.

Tämä esteitähän tehostaa meidän rajavalvontaa, ja se on aivan välttämätön, jos syntyy vaikkapa tilanne, että Venäjä ohjaa suuria joukkoja turvapaikanhakijoita meidän rajallemme tarkoituksena aiheuttaa häiriötä. Tämä esteitä ylittääkäänkin myös vähentää Suomen riippuvuutta Venäjän rajavalvonnan tehosta. Esteitä on tarkoitus rakentaa kokonaisuudessaan noin 200 kilometriä. Pääosa siitä tulee sinne kaakkoisrajalle, joka on meidän rajojen valvonnan painopistealuetta.

Alueella, johon tätä aita rakennetaan, sijaitsee sekä yksityisten että valtiollisten toimijoiden omistamia kiinteistöjä. Kaikkiaan tuolla alueella on kiinteistöjä noin 700 ja noin 950 maa- tai vesialueen omistajaa tai haltijaa.

Nyt siis, kuten hallintovaliokunta tässä mietinnössään toteaa, tämän lain tarkoituksena on tehostaa näihin pysyviin esteisiin liittyviä korvausmenettelyjä, mikä on tärkeää, tällä tavalla kun varmistetaan se, että kun aita rakennetaan, nämä maa- ja vesialueiden omistajat saavat korvaukset luotettavasti, tasapuolisesti ja kustannustehokkaasti. Näiden maanomistajien oikeuksista huolehtiminen on tärkeää, ja kuten hallintovaliokunnan puheenjohtaja tuossa hyvin selvensi, tämä esitys nyt huomioi maanomistajan oikeusturvan, mutta valiokunta myös korostaa, että näitä muutoksien vaikutuksia on tärkeää seurata. Nämä maan-

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

omistajat omistavat käytännössä palan isänmaata, jota me täällä eduskunnassa näillä eri laeilla haluamme suojella ja turvata.

Tämä lakimuutos kaikkiaan on hyvin tarpeellinen ja kannatettava, ja on hienoa, että valiokunta mietinnössään on yksimielinen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

18.05 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Rajaturvallisuus on Suomen turvallisuuden perusta. Muuttunut maailmanpoliittinen tilanne on tehnyt selväksi, että rajaturvallisuuden varmistaminen vaatii jatkuvaa kehittämistä ja ajanmukaisia toimenpiteitä. Hallituksen esitys rajavartiolain muuttamisesta on tärkeä askel tässä työssä. Rajavartiolaitos tarvitsee selkeät ja toimivat puitteet, jotta se voi toteuttaa tehtävänsä tehokkaasti ja oikeudenmukaisesti.

Arvoisa puhemies! Rajavyöhykkeelle rakennettavat pysyvät esteet ovat välttämättömiä turvallisuuden ja vakauden kannalta. Samalla on tärkeää, että rajaseudulla asuvat maanomistajat ja heidän oikeutensa turvataan selkeällä ja oikeudenmukaisella korvausmenettelyllä. Hallituksen esityksen mukaisesti korvauskysymykset siirtyvät Rajavartiolaitokselta Maanmittauslaitoksen lunastustoimikunnan ratkaistaviksi. Tämän muutoksen myötä korvausmenettely saadaan tehokkaammaksi, mikä on jokaisen suomalaisen etu.

Arvoisa puhemies! Tämän muutoksen myötä maanomistajien asema selkiytyy ja rajaseudulla asuvat voivat luottaa siihen, että korvaukset vahingoista ja haitoista määräytyvät oikeudenmukaisesti. Rajavartiolaitos tekee jatkossakin rakennus- ja raivaustöitä koskevat päätökset, mutta korvauskäsittely siirtyy riippumattoman toimielimen vastuulle. Tämä tukee oikeusvarmuutta ja vähentää epäselvyyksiä.

Arvoisa puhemies! Suomen rajojen on oltava turvalliset, ja niiden suojeluun on panostettava pitkäjänteisesti. Tämä esitys on konkreettinen osoitus hallituksen määrätietoisesta työstä maan turvallisuuden hyväksi. Rajaturvallisuus ei ole vain yksittäinen toimenpide, vaan se on olennainen osa kansallista puolustusta ja yhteiskunnan vakautta. Se luo turvaa niille, jotka asuvat rajan läheisyydessä, ja vahvistaa koko maan kykyä varautua erilaisiin uhkiin. On selvää, että rajaturvallisuus ja siihen liittyvät korvausmenettelyt on tuotava tähän päivään.

Kannatan hallituksen esitystä ja kehotan eduskuntaa hyväksymään sen laajalla tuella. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hoskonen, poissa.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 214/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle: Finanssipolitiikan valvonnan raportti 2024

Kertomus K 22/2024 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 2/2025 vp

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Käsittelyn pohjana on tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 2/2025 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Keskustelu alkaa. Esittelypuheenvuoro, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Ojala-Niemelä, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.08 Johanna Ojala-Niemelä sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on asettanut tavoitteekseen, että julkisen talouden alijäämä on vuonna 27 korkeintaan 1,3 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen ja että velkasuhde vakautuu vaalikauden loppuun mennessä. Tavoitteidensa saavuttamiseksi hallitus on laatinut yhteensä 9 miljardin euron sopeutuskokonaisuuden. Sopeutuskokonaisuus ei tarkastusviraston mukaan kuitenkaan kata kaikkia hallituksen finanssipoliittisia toimia. Kokonaisuuteen kuulumattomat toimet kumoavat osittain säästöjen ja veronkorotusten vaikutuksia julkiseen talouteen. Tällaisia päätöksiä ovat viraston mukaan esimerkiksi työttömyysvakuutusmaksun alentaminen ja investointiohjelman toteuttaminen.

Asiantuntijat kiinnittävät huomiota siihen, että hallituksen investointiohjelma sisältää myös muita kuin investoinneiksi luokiteltavia menoja. On mahdollista, että investointien aiheuttamat menolisäykset eivät välttämättä jää tilapäisiksi. Valiokunta toistaa mietinnössään aiemmin sanomansa siitä, että investointiohjelman toteuttamisessa on tärkeää huolehtia siitä, ettei se johda pysyviin menolisäyksiin ennakoidummalla tavalla ja siten vaaran julkisen talouden tasapainottamista.

Merkittävistä sopeutustoimista huolimatta hallituksen alijäämää ja velkasuhdetta koskevat tavoitteet näyttävät karkaavan. Hallitusohjelman laatimisen jälkeen talouden suhdanne on ollut heikko. Vaimea talouskasvu on yllättänyt monet taloutta seuraavat tahot. Riskit ennusteita huonommasta kehityksestä ovat suuria. Vaalikauden puoliväliin valmistaudutaan keväällä 25 tilanteessa, jossa ulkoinen toimintaympäristö on erittäin epävarma. Talouden tilannekuvan seuraaminen ja päivittäminen muuttuvassa ympäristössä on asiantuntijoiden mukaan erityisen tärkeää. Tulevien päätösten tulee myös olla sopusoinnussa toimintaympäristön kanssa. Edelleen kuitenkin tarvitaan toimia, jotka vahvistavat julkisen talouden kestävyyttä pidemmällä aikavälillä.

Valiokunta katsoo, että vasta orastavan kasvun ja maailmantalouden epävarmuuksien vuoksi mahdollisten lisätoimien ajoitusta on syytä huolella harkita, sillä kiristynyt finanssipolitiikka saattaa vaimentaa odotettua talouskasvua. Myös kuluttajien luottamus talouteen on tärkeä palauttaa.

Julkisyhteisöjen velka: Suomen julkisen velan kasvu on ollut nopeaa, ja velkasuhde on enemmän kuin kaksinkertaistunut finanssikriisin jälkeen etenkin valtionhallinnon pysyvän alijäämäisyyden vuoksi. Valtiovarainministeriön joulukuun ennusteen mukaan Suomen julkinen velka on jäämässä korkealle tasolle. Ennusteessa velkasuhteen kasvu pysähtyy hetkellisesti vuosikymmenen vaihteessa ennen kääntymistä uudelleen loivaan nousuun. Huomionarvoista julkisen velan kehityksessä on se, että Suomen julkisyhteisöt työeläkelaitoksia lukuun ottamatta ovat velkaantuneet jo vuoden 2008 finanssikriisistä lähtien. Julkinen velka on myös kasvanut muita Pohjoismaita korkeammaksi. Julkinen velka on kasvanut nopeasti kriiseissä, ja sen alentaminen on ollut hidasta. Velan alentaminen

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

pohjoismaiselle tasolle veisi valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan vuosikymmeniä ja edellyttäisi aiempaa nopeampaa talouskasvua sekä julkisen talouden vahvistamista yli vaalikausien. Vaalikaudet ylittävää kansallista tavoitteenasettelua tulisi siksi asiantuntijoiden mukaan vahvistaa. Suomessa menokuri ei valiokunnan asiantuntijakuulemisen mukaan ole ollut talouskasvun vuosina yhtä tiukkaa kuin esimerkiksi Ruotsissa, jossa finanssipolitiikan sääntökehikkoon sisältyy rakenteellisesti eli suhdanteen vaikutuksesta puhdistettuna julkisyhteisöjen rahoitusasemaa koskeva tasapainotavoite. Valiokunta katsoo, että tulee selvittää, kuinka vastaavia, pitkäjänteiseen päätöksentekoon ohjaavia elementtejä voitaisiin tuoda nykyistä selkeämmin osaksi myös Suomen kansallista finanssipolitiikan sääntökehikkoa.

Tulevan talouskasvun edellytykset: Suomen talouden ongelma on hidas kokonaistuottavuuden kasvu, minkä vuoksi talouskasvu on ollut pitkään hidasta. Kehityksen taustalla ovat muun muassa osaamispääoman lasku, kun nuorten koulutusasteen nousu on pysähtynyt, sekä t&k-investointien vähäisyys. Koulutusasteen lasku tulisi valiokunnan mielestä saada pysähtymään, ja osaavan työvoiman saatavuus tulisi turvata. Hallitus teki keväällä 24 päätöksiä lisäpanostuksista t&k-toimintaan. Kuluvana vuonna valtion t&k-rahoitus kasvaa 13,8 prosenttia vuoteen 24 verrattuna. Valiokunta pitää hallituksen panostuksia t&k-rahoitukseen merkittävinä ja ensiarvoisen tärkeinä tulevan kasvun edellytysten turvaamisessa.

Suomen talouden rakenteiden uudistumista on myös tärkeää tukea kaikin mahdollisin tavoin. Valiokunnan mielestä on välttämätöntä, että vaalikauden puoliväliriihessä keväällä 25 tehdään konkreettisia päätöksiä talouden kasvupotentiaalin parantamiseksi. Pääministeri Orpo asetti syksyllä 24 Kasvuriihi-hankkeen ideoimaan kestäväää talouskasvua edistäviä toimenpiteitä. Hankkeen tärkeimmät ehdotukset liittyvät yritystoiminnan uudistumisen tukemiseen.

Asiantuntijakuulemistensa perusteella valiokunta nostaa esiin yritysten rahoituksen saatavuuden ja tukien kohdentumisen. Uusien yritysten menestys perustuu suurelta osin riittävän rahoituksen saatavuuteen. Olemassa olevan toiminnan tukemisen rinnalla tai sen sijaan tarvitaan valiokunnan näkemyksen mukaan uutta kasvua luovaa ja talouden rakenteita uudistavaa rahoitus- ja tukijärjestelmää.

Valiokunnan kuulemat asiantuntijat nostavat esiin myös Suomen tappiontasausjärjestelmän. Suomessa yritykset menettävät yli kymmenen vuotta vanhojen tappioidensa vähennysoikeuden, kun taas esimerkiksi Ruotsissa tappiot eivät vanhene. Suomen tappiontasausjärjestelmä saattaa asiantuntijoiden mukaan muodostua ongelmaksi sellaisten uusien yritysten kohdalla, joiden tuotteiden tai palveluiden kehittäminen vaatii aikaa, jolloin myös tappiojaksot ovat pitkiä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi EU:n finanssipolitiikan säännöistä:

Uudistetut EU:n finanssipoliittiset säännöt ovat tulleet voimaan huhtikuussa 24. Sääntöjen keskeinen tavoite on turvata jäsenmaiden velkakestävyys ja siten suojata muita maita yhden jäsenmaan ylivelkaantumisen haitallisilta vaikutuksilta. Suomi on toimittanut 10.10.24 Euroopan komissiolle ensimmäisen keskipitkän aikavälin suunnitelmansa vuosille 25—28. Suunnitelma ei sisällä uusia toimia hallitusohjelman mukaisten toimien ja kevään 24 kehysriihessä päätettyjen toimien lisäksi. Komission arvion mukaan Suomen esittämä sopeutus täyttää uuden säännösten vaatimukset.

Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan uudistetun sääntökehikon mukainen nettomenojen sallitun kasvuvauhdin määrittävä prosessi on monimutkainen ja läpinäky-

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

mätön ja sisältää hankalasti määriteltäviä elementtejä. Uudistuksen tavoitteena on ollut sääntöjen yksinkertaistaminen, ja se ei siten näyttäisi toteutuneen. Valiokunnan kuulemat asiantuntijat pitivät tarkastusviraston raporttia perusteellisena ja hyvin laadittuna. Valiokunnan mielestä on arvokasta, että virasto käy huolella läpi ja avaa ymmärrettävästi uuden monimutkaisen sääntökehikon toimintaa vuosittaisissa raporteissaan. Valiokunnan mielestä on tärkeää, että mahdollisimman moni kykenee ymmärtämään sääntöjen toimintaa ja osallistumaan keskusteluun uudistettujen EU-sääntöjen merkityksestä Suomessa.

Eduskuntakertomuksena annettu raportti on kuitenkin valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan paikoitellen edelleen melko tekninen ja vaatii syvällistä ymmärrystä taloustieteen termeistä ja käytetyistä menetelmistä. Selkeämpi keskittyminen johtopäätöksiin ja suosituksiin voisi parantaa raportin käytettävyyttä julkisen talouspolitiikasta käytävän keskustelun tukena.

Tarkastusvaliokunnan päätösehdotus: ”Eduskunta hyväksyy kannanoton kertomuksen K 22/2024 vp johdosta.”

Valiokunnan kannanottoehdotus: ”Eduskunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta.”

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia. — Ja sitten edustaja Suhonen.

18.17 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Pääministeri Orpon hallitus asetti ohjelmassaan finanssipoliittiseksi tavoitteekseen, että julkisen talouden alijäämä on vaalikauden lopussa korkeintaan yksi prosentti suhteessa bruttokansantuotteeseen ja että velkasuhde vakautuu vaalikauden loppuun mennessä. Keväällä 2024 alijäämätavoitetta väljennettiin, ja hallitus on asettanut tavoitteekseen, että julkisen talouden alijäämä on vuonna 2027 korkeintaan 1,3 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Hallituksen vinoutuneen politiikan ja kasvun laiminlyönnin seurauksena verotulot vähenvät, työllisyys heikkenee, ja näiden seurauksena velkaantuminen kasvaa edelleen suurista vaalipuheista huolimatta. Hallitus ei ole pääsemässä julkisen talouden tavoitteisiinsa vaan on juuttumassa leikkausten ja kurjistamisen kierteeseen. Vaikka hallitus julistaa edelleen sopeuttavansa julkista taloutta kautensa aikana yhteensä yhdeksällä miljardilla, laskee tarkastusvirasto, että parhaimmillaankin hallitus pääsee vain noin puoleen tästä.

Suurin syy hallituksen epäonnistumiseen löytyy työllisyydestä. Hallitus laskee vahvistavansa julkista taloutta kahdella miljardilla luomalla satatuhatta uutta työpaikkaa. Sen sijaan Orpon—Purran hallituksen aikana työttömien määrä on noussut noin 50 000:lla. Hallituksen leikkauslinja ei ole saanut työllisyyttä käännettyä, mutta se on lisännyt ihmisten hätää ja heikentänyt ostovoimaa, jonka varaan taloutemme elpyminen nojaa.

Arvoisa rouva puhemies! Työttömyys, köyhyys ja konkurssit lisääntyvät, ja hallitus uhkailee lisäleikkauksilla. Työttömältä leikataan vimmaisesti, että hän työllistyisi, ja samaan aikaan hän hakee useaa työpaikkaa ja ei työllisty, vaikka hallitus kuinka leikkaa. Samoin työmarkkinat ovat hallituspolitiikan myötä sekasorrossa. Hallituksen työllisyystoimet — hallituksen puheissa uudistukset eli suomennettuna heikennykset työntekijöille — pyrkivät erityisesti lisäämään työvoiman tarjontaa ja parantamaan taloutta. On kuitenkin edelleen epäselvää, miten nämä uudistukset eli heikennykset lisäävät työllisyyttä ja parantavat taloutta, koska edes valtiovarainministeriö ei ole pystynyt laskemaan faktalukuja. Valtiovarainministeriö on puhunut arkijärjestyksestä, ja kun katsotaan nyt, miltä se työllisyyden ja talouden kehitys näyttää, se arkijärjestyksessä alkaa kummasti hiljenemään, valitettavasti.

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

18.20 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen politiikan keskeisinä tavoiteina ovat olleet velkaantumisen lopettaminen sekä talouskasvun ja työllisyyden nostaminen. Valitettavasti näissä kaikissa hallituksen kaudella on menty väärään suuntaan. Hallituksen kurjistava leikkauspolitiikka ja kykenemättömyys luoda kasvua ovat johtaneet verotulojen vähenemiseen ja työllisyyden heikkenemiseen. Tämä luonnollisesti johtaa valtiontalouden velkaantumisen lisääntymiseen.

Hallitus on siis epäonnistunut kaikista tärkeimmissä tavoitteissaan. Leikkaamista seuraavat aina vain uudet leikkaukset. Hallituksen toimet ovat olleet omiaan ajamaan Suomea kurjistamisen kierteseen. Keskeisin syy tälle on työttömyyden heikkeneminen. Hallitus nojaa puheissaan laskennallisiin työpaikkoihin, kun todellisuus on täysin päinvastainen ja työttömien määrä on noussut noin 50 000 hengellä ja työllisten määrä on kymmeniätuhansia miinuksella. Laskennalliset työpaikat eivät tuo leipää työttömien perheisiin tai veroja valtion kassaan. Hallituksen oma ministeriö on jo aiemmin todennut hallituksen politiikan heikentävän työllisyyskehitystä, ja talouspolitiikan arviointineuvosto puolestaan on todennut, että nyt ei tulisi enää tehdä kotimaista kysyntää heikentäviä leikkauksia. Ehkä hallituksen olisi vihdoin aika kuunnella asiantuntijoita, kun opposition näkemykset eivät ole kelvanneet.

Epävarmassa suhdannetilanteessa tehdyt leikkaukset pahentavat talouden laskusuhdannetta. Ne heikentävät pienituloisten ostovoimaa ja talousluottamusta, mikä vaikuttaa suoraan kotimarkkinoiden kauppaan ja palveluihin. Hallituksen suunnasta toistetaan hallituksen sopeuttaneen julkista taloutta jo yhdeksällä miljardilla, mutta tarkastusvirasto laskee hallituksen tällä hetkellä pääsevän vain noin puoleen tästä. Pienituloisimpien toimeentulon leikkauksista huolimatta hallitus ei ole kyennyt taistamaan velkaantumista.

Ehkäpä hallituksen olisi syytä tarkastella myös muun muassa SDP:n tarjoamia keinoja kasvun luomiseen sekä ottaa myös kaikista hyvätuloisimmat mukaan talouden tasapainottamiseen. Myös oikeudenmukaisilla verouudistuksilla pääomaverotukseen voidaan tasapainottaa valtiontaloutta.

Arvoisa rouva puhemies! Valtiontalouden tarkastusviraston mukaan hallituksen toimien vaikutukset ovat yhä epävarmoja ja hyvin riippuvaisia suhdanteesta. Nyt olisi aika lopettaa pienituloisten ja hyvinvointialueiden kurittaminen ja keskittyä aidosti kasvua tukeviin toimiin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

18.23 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä Valtiontalouden tarkastusviraston kertomus on todella mielenkiintoinen kokonaisuus, vähän vaikeata tekstiä mutta tosi mielenkiintoinen.

Kiinnittäisin huomiota Valtiontalouden tarkastusviraston kertomuksen sivulle 11, joka kertoo tästä tilanteesta aika lailla oleellisen, sen, miksi suhdanne on edelleen heikko ja hidas toipuminen myöhästyy. Täällä on tällainen suhdanteen lämpötilataulukko, jossa kuvataan sitä, miten eri sektoreilla koettiin marraskuussa viime syksynä tämä tilanne. Kaikkine, missä on sinistä, ovat hyvin kylmiä, ja niissä on aika huono kehityspolku — avoimet työpaikat, kuluttajien luottamus, rakentamisen luottamus, työllisyysaste, palkkasumma ja

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

vähittäiskaupan luottamus ja niin poispäin, kaikki ovat miinusmerkkisiä, ja nämä todella näkyvät meillä työmarkkinoilla voimakkaasti.

Yksi mielenkiintoinen esimerkki siitä, miksi se näyttää tällä hetkellä tältä, on se, että Tilastokeskuksen mukaan viime vuonna valmistui alle 21 000 asuntoa — taso, jota ei ole nähty kolmeen vuosikymmeneen. Vuosina 1995—2023 asuntotuotantovolyyymi oli keskimäärin vuosittain yli 32 000, viime vuonna 21 000 ja viimeisen vajaan 30 vuoden aikana keskimäärin 32 000. Se kertoo todella paljon siitä tilanteesta, siitä, miten tässä menee.

Toinen mittari, joka tässä hyvässä mietinnössä, hyvin kuvaavassa mietinnössä on, on se, kuinka paljon työttömyys ja kuluttajien luottamus, mistä tuossa oli niitä mittareita, vaikuttaa tähän tilanteeseen.

Eli kaiken kaikkiaan tausta on se, että meidän pitää palauttaa kuluttajien luottamusta, ja sitten täällä hyvin oli tuotu esiin se, mitkä tulevan kasvun edellytykset voisivat olla, ja siellä on tämä tki, koulutusasteen nosto ihan keskiössä. Eli tavallaan niitten ihmisten ja innovaatioiden kautta sitä kasvua sitten aikanaan saadaan aikaiseksi.

Mielenkiintoista tässä on ollut koko ajan se, kun tässä verrataan siihen eläkeyhtiöihin liittyvään kokonaisuuteen. Tässä juuri tehtiin eläkeratkaisu, ja tässä on siitä ratkaisusta muutamia lukuja, jotka vähän kertovat siitä, miten eläkejärjestelmää Suomessa on kehitetty, ja sen takia se on plussalla tällä hetkellä. Noin kymmenen vuoden välein siellä sopien, neuvotellen käydään tilanne läpi, niin nytkin, ja löydetään eläkeratkaisu. Viimeksi tehtiin vuonna 2017 voimaantulolaki ja vuonna 2014 neuvoteltiin se sisältö. Nyt oli taas neuvoteltu, ja nyt sopien tehtiin tämä ratkaisu, jonka tavoitteeksi oli laitettu, että pitäisi tuottaa 0,4 prosenttiyksikköä bkt:hen nähden, ja tuli 0,57 eli parempi tulos loppuun kuin mitä oli odotettu. Nostettiin osakepainoa eläkejärjestelmässä, ja maksu sovittiin vuoteen 2030, ja nyt tällä näkymällä näyttää siltä, että se säilyy sinne vuoteen 2040 asti tällä tasolla — ajatelkaa, 15—20 vuotta tällä tasolla. Ja sitten, nuorten kannalta tässä on parasta se, että rahastointia voidaan lisätä ja saadaan sitä kautta asioita vahvistettua. Heillä eläketurva on varmistettu paremmin. Ja sitten eläke-etuudet pysyvät entisellä tasolla, eli niihin ei puututtu.

Ja sitten on se niin paljon puhuttu inflaatiopakauttaja, josta vähän vähätellen sanottiin, mitä se tuo tullessaan. Minä annan muutaman luvun siitä. Jos meillä olisi tämä inflaatiopakauttaja ollut voimassa 23—24, se tulee vasta 2030, niin se olisi tarkoittanut, että työeläkeindeksi olisi nostanut eläkkeiden tasoa vähän reilulla 12 prosenttiyksiköllä, yhteensä noin 12,5 prosenttiyksikköä näinä kahtena vuonna, ja tämä inflaatiopakauttaja olisi leikannut 3,6 prosenttiyksikköä siitä alas. No, mitä tämä olisi tarkoittanut eläkeläisille? Kahden tonnin eläkkeellä olevalle se olisi tarkoittanut noin 70 euroa kuukaudessa matalampaa korotusta ja noin kolmen tonnin eläkeläiselle noin 100 euron suuruista korotuksen pienene mistä. Tämä olisi ollut aika merkittävää yksittäisten henkilöitten kannalta, mutta sinne itse eläkejärjestelmään tällä olisi ollut vielä valtavampi merkitys. Työeläkemenot ovat noin 34 000 miljoonaa vuodessa, ja tämä ratkaisu olisi tarkoittanut, että eläkemenot olisivat vähentyneet 1 200 miljoonaa euroa tämän seurauksena. Eli jos se olisi ollut käytössä, niin tällaiset vaikutukset sillä olisi ollut.

Eli siinä taustalla on tosi merkittäviä ratkaisuja. Niistä ei paljon julkisuudessa puhuta, ja ajattelin sen tässä yhteydessä tänne eduskunnan pöytäkirjaan laittaa, koska se on niin merkittävää, ja toivottavasti joskus myöhemmin tähän sitten palataan.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä on hyvä mietintö, jonka keskeinen sisältö on, että meidän pitää saada kasvua aikaiseksi. Tällä hetkellä kaikilla mittareilla näyttää siltä, että emme

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

pääse alijäämätavoitteeseen emmekä pysty taistamaan velkasuhdetta vuoteen 2027 mennessä.

Sitten tässä on mielestäni yksi jännä ongelma myöskin, se, että Suomen Pankki ennustaa 0,8 prosentin kasvua tälle vuodelle ja VM ennustaa 1,6:ta. Siinäkin on melkein prosenttiyksikön ero.

Tässä muutamia huomioita tähän raporttiin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

18.30 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on ollut ilo kuulla peräkkäin erinomaisia puheenvuoroja. En nyt tohdi sanoa, että ne ovat kaikki olleet sosiaalidemokratien puheenvuoroja, mutta se kertoo varmasti siitä, että meillä on suuri kiinnostus finanssipolitiikkaan ja sen haasteisiin tällä hetkellä.

Otan ihan aasinsiltana suoraan tuosta äskeisestä kollega Lylyn puheenvuorosta kiinni sillä tavalla, että kun me puhumme tästä julkisyhteisöjen velasta ja sen suhteesta kansantalouteen, niin todellakin se on silloin valtion ja paikallishallinnon ja sosiaaliturvarahastojen yhteinen velka, ja näistä viimeksi mainittu on plussalla. Eli käytännössä se on helpotamassa tilannetta, mutta valtio ja kunnat ja jossain määrin myös hyvinvointialueet ovat sitten siellä miinusvelan puolella luonnollisesti.

Mutta halusin tästä koko mietinnöstä noin yleisesti todeta lyhyesti, kun olen itse tarkastusvaliokunnan jäsen, että uskon, että jaan sellaisen näkemyksen siellä meidän valiokunnan keskuudessa — moni on sanonut, hyvin myönteistä palautetta antanut — että tämä tarkastusvaliokunta on miellyttävä työskentely-ympäristö. Me emme siellä yleensä äänestele, mutta me kuuntelemme muun muassa johtavia asiantuntijoita vuosittain. Kun saamme VTV:lta sen finanssipolitiikan arvioinnin, niin meillä on puolesta tusinasta seitsemään, kahdeksaan johtavaa talousasiantuntijaa, ja siltä pohjalta rakennamme tämän mietinnön. Ja niin kuin aina, tämäkin mietintö on yksimielinen. Korostan sitä sen takia, että tätä voi tietysti lukea sillä tavalla, että täältä poimii niitä asioita, jotka ovat ehkä henkisesti lähempänä opposition ajattelutapaa, ja sitten niitä, jotka ovat lähempänä hallituksen ajattelutapaa. Eli tavallaan hallituspuolueet tässä mietinnössä myöntävät tietyt nykyisen finanssipolitiikan puutteet ja ongelmat, mutta toisaalta mekin oppositiossa myönnämme, että meillä Suomessa tarvitaan isoja tasapainotusasioita ja rakenteellisia korjauksia.

Ihan muutaman noston täältä otan. Esimerkiksi täällä mietinnön sivulla 2 todetaan: ”Sopeutuskokonaisuus ei tarkastusviraston mukaan kuitenkaan kata kaikkia hallituksen finanssipoliittisia toimia.” Tällä viitataan esimerkiksi siihen, että meillä tehtiin työttömyysvakuutusmaksun alentamista, ja toisaalta meillä siellä investointiohjelmassa on esimerkiksi aiemmin tänään puhutussa yhteydessä olleita Kela-korvauksia tietyllä tavalla investointeina, ja niitä ei ole laskettu tähän mukaan. Sitten täällä todetaan: ”Merkittävistä sopeutustoimista huolimatta hallituksen alijäämää ja velkasuhdetta koskevat tavoitteet näyttävät karkaavan. Talouspolitiikan arviointineuvoston näkemyksen mukaan suhdannepolitiikan näkökulmasta tulisi nyt välttää kokonaiskysyntää välittömästi heikentäviä lisäsopeutuksia vuonna 25.” Monia tärkeitä, mielenkiintoisia asioita, joita nyt en sen laajemmin tässä käy referoimaan, koska valiokunnan puheenjohtaja perusteellisesti kertoi näistä kaikista asioista. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

18.33 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Maamme on elänyt yli varojen, ja talouskasvua ei ole näkynyt 16 vuoteen. Hallitus on ohjelmassaan sitoutunut julkisen talouden tasapainottamiseen. Velkasuhteemme on yli 80 prosenttia, kun se Ruotsissa on vain 40 prosenttia. Valtiontaloutta on sopeutettava, ja nykyhallitus on ryhtynyt toimiin. Yhteisösopeutuskokonaisuus on 5,5 miljardia suoria säästöjä, 2 miljardia työllisyyden parantamista ja 1,5 miljardia veronkorotuksia. Julkisen talouden sopeuttamisen lisäksi hallitusohjelmassa on lukuisia kasvuun tähtääviä toimia. Talous- ja työllisyyskasvun vauhdittaminen on tärkein keino julkisen talouden vakauttamiseksi.

Hallitus tekee lukuisia toimia kasvun parantamiseksi muun muassa panostamalla tki-toimintaan, nostamalla osaamistasoa ja kehittämällä työmarkkinoita sekä vahvistamalla yritysten edellytyksiä. Hallituksen jo toteuttamien toimien on arvioitu vahvistavan julkista taloutta noin 1,8 miljardilla eurolla pidemmällä aikavälillä kasvavan työllisyyden kautta. Edellisellä kaudella sovittiin parlamentaarisesti t&k-rahoituksen nostamisesta 4 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen vuoteen 2030 mennessä siten, että valtionosuus on 1,2 prosenttiyksikköä, samalla kun yksityisen sektorin ja muun julkisen sektorin panostukset nousevat 2,8 prosenttiin.

Talouskasvun tukemiseksi hallitus huolehtii yritysten toimintaympäristöstä. Lupaprosesseja kevennetään ja byrokratiaa puretaan. Kasvuyritysten tukemiseksi Suomen Teollisuussijoitus Oy:tä pääomitetään 100 miljoonalla eurolla vuonna 2025. Hallitus huolehtii Fingridin ja Gasgridin kapasiteetista, jotta energian saatavuus ei muodostuisi investointien pullonkaulaksi.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelmassa on linjattu myös suurista linjoista, kuten valtion ydintoiminnoista eli turvallisuudesta ja oikeudenhoidon huolehtimisesta. Lisäksi on haluttu panostaa muun muassa peruskoulutukseen ja pitää kiinni viime kaudella parlamentaarisesti päätetyistä t&k&i-panostuksista. Tämä iso kuva on hyvä pitää mielessä. Hallitus toteuttaa sitä politiikkaa, josta hallitusohjelmassa on linjattu. Talousarvioilla pannaan hallitusohjelman mukaista politiikkaa kuntoon.

Suhdanne-tilanne on tällä hetkellä huono, ja taloudessa on paljon epävarmuuksia muun muassa Venäjän aiheuttaman tilanteen vuoksi. Epävarmuuksien keskelläkin pidetään hallituksen kasvutoimia ja julkisen talouden tasapainottamista aiempaakin tärkeäimpinä. Tulo- ja menorakenteen kriittinen tarkastelu on välttämätöntä, jotta muun muassa väestön ikääntymisestä johtuviin menopaineisiin voidaan vastata.

Kokonaisveroaste kiristyy hieman tänä vuonna, mutta se ei nouse vuoden 2023 tasoa korkeammaksi. Asiantuntijakuulemisessa hallituksen finanssipoliittista linjaa on pidetty perusteltuna. Heikonkaan talouskasvun oloissa ei ole mahdollista viivyttää sopeutustoimia. Tärkeää on, että hallitus samaan aikaan tekee kasvun liikkeelle saamista.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallitus tulee tekemään sen, mikä olisi pitänyt tehdä jo aikoja sitten. Maahamme tulee kasvua, ja pystymme takaamaan turvalliset ja hyvät hyvinvointipalvelut myös tuleville sukupolville. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

18.37 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Jäi tuossa pari asiaa vielä kommentoitavaksi, vaikka pääsin puhumaan vähän pitempään. Tämä on kaikille meille yhteinen huoli, että meidän taloustilanne on tällainen ja julkisen talouden tilanne on tällainen. Meillä on valtio kaikkein vaikeimmassa tilanteessa, sitten ovat kunnat ja hyvinvointialueet, ja ainoat

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

plussalla olevat toimijat ovat työeläkeyhtiöt. Tässä julkisessa taloudessa ollaan kokonaisuudessaan tässä tilanteessa.

Se, mikä tässä raportissa ja tässä mietinnössä vielä kiinnittää huomiota, on työttömyysvakuutusmaksun noin puolen prosenttiyksikön, vähän reilun, alennus. Se tulee käytännössä sieltä, että Työttömyysvakuutusrahaston puskuria on purettu aika paljon pois. Ja sitten toinen syy on siinä, että työttömyysturvan etuuksia on heikennetty. Nämä tekijät selittävät sen, että työttömyysvakuutusmaksut ovat tulleet alas, ja se on ollut sellainen toimenpide. Olisikin ollut paikallaan, että kun Työttömyysvakuutusrahastossa on työttömyystilanteiden varalle rakennettu puskuria, niin sitä puskuria ei olisi nyt tässä korkeassa työttömyystilanteessa purettu, vaan se olisi käytetty näitten etuuksien maksamiseen. Se oli vähän väärää politiikkaa tässä mielessä.

Sitten kun tässä on koko ajan puhuttu sitä, että ei ole muka tehty aikaisemmin mitään, minkäänlaisia asioita, niin voin sanoa, että tämän 17 vuoden aikana, kun 2008 finanssikriisi oli tullut, on yritetty sopeuttaa aika monella toimenpiteellä. Ensin on poistettu Kela-maksut yrityksiltä, se on ollut yksi miljardi euroa vuosina 2009 ja 2010. Sitten 2014 yhteisöveroa laskettiin neljä prosenttiyksikköä, joka oli myös suurin piirtein yksi prosenttiyksikkö yrityksille tilanteen huojennusta. Ja sitten kaikkein tärkein ja isoin muutos on ollut se, että 2017 sosiaaliturvamaksuja ja sosiaalivakuutusmaksuja siirrettiin työnantajilta palkansaa-jille yli kaksi miljardia euroa vuodessa.

Näitä sopeutuksia on tehty palkansaajan puolella todella voimakkaasti, ja edelleenkin kuvitellaan, että se kasvu tulee sieltä, että kuritetaan palkansaajia. Tosiasiassa kasvu tulee siitä, että me saamme osaamista vahvistettua, saamme täällä innovaatiota aikaiseksi ja kehitämme yritystoimintaa sillä tavalla, että me emme pidä pystyssä niitä yrityksiä, jotka eivät itse pysty kehittämään omaa toimintaansa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

18.40 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Tästä on miellyttävä jatkaa.

Otan täältä esille tämän kohdan ”Tulevan talouskasvun edellytykset”. Sen ensimmäinen virke kuuluu näin: ”Suomen talouden ongelma on hidas kokonaistuottavuuden kasvu, minkä vuoksi talouskasvu on ollut pitkään hidasta.” No, tämän me myönnämme ja tunnistamme kaikki, mutta sitten kun ihan vakavasti ryhdytään miettimään, mitkä ovat ne ratkaisut tähän, niin kyllä me kaikki sen saman luettelon varmasti kerromme siinä, että pitää saada lisää tki-panostuksia — niin kuin täällä esimerkiksi edustaja Strandman äsken luutteli — mistä on parlamentaarinen yksimielisyys olemassa, koulutusastetta pitää nostaa, ja joustavuutta pitää saada lisää. Mutta itse asiassa, jos se olisi niin, voisiko sanoa, yksinkertaista, että me täällä tietäisimme tarkasti, millä päätöksillä me saamme tuottavuutta nostettua, niin me varmasti tekisimme ne ratkaisut. Tämä on kuitenkin todellisuudessa erittäin monimutkainen, monitahoinen ongelma.

Tuottavuus yhden kaavan mukaan jaetaan esimerkiksi kahteen eri osaan. Puhutaan allokatiivisesta tuottavuudesta eli kohdentavasta tuottavuudesta. Silloin kyse on siitä, että käytettävissä olevat resurssit kohdennetaan oikeille toimialoille tai oikeisiin asioihin. Voidaan siis ihan kansanomaisesti sanoa, että tehdään oikeita asioita. Silloin kun Suomi siirtyi maatalousvaltaisesta yhteiskunnasta teollisuusvaltaiseksi yhteiskunnaksi, mikä oli muuten Euroopan nopein siirtymä 60-luvulla, tuottavuus kasvoi erittäin voimakkaasti sen takia, että teollisuuden tuottavuus oli niin paljon korkeampaa kuin maatalouden tuottavuus oli. No,

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

sitten meillä oli tietenkin tämä Nokia-jakso — Tanskassa tällä hetkellä on heidän lääketieteellisuutensa jakso. Eli meidän pitäisi pystyä saamaan investointeja enemmän korkean tuottavuuden alueille, joissa sitten tuotteet, joita me myymme maailmalle, ovat mieluummin kalliita kuin halpoja. Eli kilpailemalla pelkästään halvalla energialla ja matalilla palkoilla me emme tule maailmanmarkkinoilla pärjäämään, ja tämä vaatii juuri sitten innovaatioita. No, hyvä, että me nyt yhdessä panostamme lisää innovaatiotukeen, mutta miten se kaikki tässä monimutkaisessa kilpailumaailmassa loppujen lopuksi sitten näkyy niin, että me saamme sitä, mitä me tässä oikeasti haluamme? Sitten tietysti on se toinen puoli — kun sanoin, että oli tämä allokatiivinen tuottavuus — ja sitä kutsutaan tekniseksi tuottavuudeksi. Se on sitä, että tehdään asioita oikein, eli tuotteet tai palvelut ovat edullisia ja vastaavat kulluttajien tarpeita. Meillä tietyissä kilpailuolosuhteissa on sitten niin, että ne, jotka ovat parhaita tuotteita, menestyvät, ja se nostaa sillä tavalla tätä tuottavuutta.

Mutta tämä on meidän yhteinen haaste. Varmasti eduskunnassa, niin kuin politiikassa on, on hyvinkin vahvasti erilaisia painotuksia näihin asioihin, mutta halusin korostaa tätä, että tässä asiassa siitä, mitä pitäisi saada tapahtumaan, on meillä kaikilla yhteinen näkemys.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

18.43 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomi on tarponut eteenpäin 17 vuotta ilman talouskasvua. Pääministeri Orpon hallitus on asettanut tavoitteekseen julkisen talouden alijäämän supistamisen ja velkasuhteen vakauttamisen. Me korjaamme nyt myös edellisen hallituksen jälkiä.

On tärkeää huomata, että vaikka suhdannetilanne on ollut heikko, suunta on kuitenkin varovaisen toiveikas. Suomen julkisen velan kasvu on ollut erittäin nopeaa, ja velkasuhde on kaksinkertaistunut finanssikriisin jälkeen. Velkaantumistrendi on erittäin huolestuttava, ja velkasuhteen jatkuva kasvu vähentää mahdollisuuksia vastasykliseen finanssipolitiikkaan. Väestön ikääntyminen aiheuttaa kasvavia menopaineita julkiseen talouteen. Tämä on ehkä se isoin haaste meillä tällä hetkellä.

Tulevan talouskasvun edellytykset ovat, kuten sanoin, varovaiset, ja hallitus on tehnyt päätöksiä lisäpanostuksista tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Haluamme varmistaa, että koulutustason lasku saadaan pysähtymään, ja siksi panostamme esimerkiksi peruskouluun voimakkaasti. Lisäksi tämä osaavan työvoiman haaste ja sen saatavuus ovat meidän tulevien vuosien tärkein ratkaistava asia.

Me olemme luoneet työmarkkinoille helpotuksia muun muassa ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen ja nyt tänäänkin täällä käsittelyssä olleiden, suurten puhtaiden teollisten investointien edistämiseen toimenpiteitä.

Uudistetut EU:n finanssipoliittiset säännöt ovat tulleet voimaan, ja niiden keskiössä on velkakestävyysanalyysi. Nyt viimeistään on Suomenkin laitettava nämä rakenteet kuntoon. Suomen ensimmäinen keskipitkän aikavälin suunnitelma täyttää uuden säännöstön vaatimukset, mutta lisäsopeutuksen mahdollisuutta ei voida sulkea pois. Kuten valiokuntakin totesi, on tärkeää, että mahdollisimman moni kykenee ymmärtämään sääntöjen toimintaa ja osallistumaan tähän keskusteluun näitten uudistettujen EU-sääntöjen merkityksestä Suomelle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

18.46 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Vähän tuntuu, että tässä unohdetaan, että myöskin ennen edellistä hallitusta oli hallituksia, jotka olivat ottaneet velkaa. Taisi olla velkataso 106 miljardia euroa tai 110 miljardin luokkaa, kun edellinen hallitus aloitti. Siellä on ollut muitakin syntisiä hallituksia, ei nyt panna kaikkea vain edellisen hallituksen syyksi. Edellisen hallituksen aikana myös tämä paljon puhuttu tki sovittiin parlamentaarisesti, ja nyt tämä hallitus toteuttaa sitä, kun se on yhteisesti tehty. Tällaisia asioita, näitä reformeja, pitäisi tehdä enempiin niin että niitä katsottaisiin yli hallituskautien. Moni asia olisi varmaan helpompi myöskin tässä talossa, jos niitä olisi vähän laitettu parlamentaarisesti yhdessä tehden. Joskus aina kaipaa sitä vanhaa komitealaitosta, joka joutui miettimään asioita vähän pitemmällä aikavälillä. Saatiin asioita ja reformeja tehtyä, ja niitä oli arvioitu monella tapaa.

Mutta se, minkä takia pyysin puheen, liittyy siihen, että tämän 17 vuoden aikana palkkakehitys on ollut tosi matala, niin että palkoista se ei ollut kiinni. Ollaan sovittu nollakorotuksilla olevia palkkaratkaisuja ja yritetty sopeuttaa kaikilla tavoilla, haettu kustannuskilpailukyky viime kädessä kiky-sopimuksella. Eli palkoista tämä ei ole ollut kiinni.

Voi myöskin kysyä yrityskentältä, että jos korkotasoa on käytännössä nolla — se oli aika pitkään lähellä nollaa — niin minkälainen yritys se on, jos se ei nollaa pysty lyömään. Minkälainen investointi ja muuta se on? Kyllä meidän pitää katsoa myöskin sitä, miten me tehdään tätä innovointia myöskin siellä yrityskentässä. Jotenkin tämä aina minua ihmetyttää, että jos meillä on korkotasoa ollut pitkään finanssikriisin jälkeen lähellä nollaa, niin silloin ei ole saatu investointeja aikaiseksi ja lyötyä sitä nollaa niillä investoinneilla. Jotenkin tämä kysymys on jäänyt koko ajan täällä taka-alalle, ja siihen minä toivoisin itse saavani joskus vastauksen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Strandman.

18.48 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää kuulla edustaja Lindéniltä sieltä salin vasemmalta puolelta, että tämä talouskasvu on yhteinen asia tässä salissa. Velkasuhteen kasvu on hidastunut, ja julkisyhteisöjen alijäämän arvioidaan vähitellen supistuvan talouden elpymisen ja hallituksen toimien ansiosta. Hallitus arvioi puoliväliriihessä talous- ja finanssipoliittisten tavoitteiden toteutumista ja tekee tarvittaessa päätöksiä uusista toimista. Hallitusohjelmassa on sovittu 4 miljardin kertaluonteisesta investointiohjelmasta, jolla muun muassa puretaan korjausvelkaa ja hoitojonoja. Ohjelma rahoitetaan valtion omaisuustuloilla, purkamalla listaamattomien yhtiöiden ylipääomituksia ja tulouduksilla Valtion asuntorahastosta. Ohjelman rahoitus ei siis lisää valtion velkaantumista.

Investointiohjelman mukaisia määrärahoja ja valtuuksia sisältyy tänä vuonna talousarvioon 2,4 miljardia. Kohdennuksessa korostuvat uusien liikennehankkeiden valtuudet, korjausvelka, raidehankkeet sekä puhdasta siirtymää edistävien teollisuusinvestointien tukiohjelma, josta tänään täällä salissa onkin jo keskusteltu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

18.49 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Pidän siitä, että voi käydä ihan tämmöistä aitoa keskustelua täällä. Nyt otan tässä yhden asian esille, minkä edustaja Strandman äsken totesi, kun hän viittasi tähän hallituksen investointiohjelmaan. Tässä valiokunnan mietinnössä todetaan näin: ”Asiantuntijat kiinnittävät huomiota siihen, että hallituksen inves-

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

tointiohjelma sisältää myös muita kuin investoinneiksi luokiteltavia menoja. Asiantuntijoiden mukaan on mahdollista, että investointien aiheuttamat menolisäykset eivät välttämättä jää tilapäisiksi.” Kun siellä nyt on esimerkiksi 335 miljoonaa euroa näitä Kela-korvauksia, jotka on tarkoitettu tämän vuoden loppupuolelle, ensi vuodelle ja vuodelle 27 ja joita tänään sitten tosin hyvin pieneltä osin täällä käsitelimme aikaisemmin, niin nythän se tarkoittaa sitä, että ne loppuvat vuonna 27. Vai onko tarkoitus, että ne jatkuvat vuonna 28? Tähän tietenkin vastaus on, että sen päättää seuraava hallitus, mutta tämä vain yhtenä kommenttina.

Varsinaisesti pyysin vielä tämän äskeisen puheenvuoron, kun kuuntelen täällä tarkkaan, mitä muutkin sanovat, ja edustaja Seppänen nosti minusta hyvin oikealla tavalla esille tämän: taisitte sanoa vielä niin, että meidän väestön ikääntyminen on se suurin syy siihen, miksi meillä nyt on tietyllä tavalla tämä tilanne — tai oikeasti siis ikärakenteen muutos, ei pelkästään ikääntyminen, vaan ikärakenteen muutos, se, että on syntyvät ja työmarkkinoille tulevat pienet ikäluokat ja sitten eläkkeelle siirtyneet suuret ikäluokat.

Kun meillä oli vuoden 23 finanssipolitiikan arviointi, siis vuosi sitten, VTV:n edustajien laatiman raportin pohjalta, niin kysyin silloin talouspolitiikan asiantuntijoilta — taisi olla Seija Ilmakunnas, keneltä kysyin — mitä vuonna 2010, suunnilleen siinä finanssikriisin jälkeen, sellaista tapahtui, kun niin usein nyt vedotaan siihen, että muutama vuosi sitten — sanottiin, että 15 vuotta sitten, 17 vuotta sitten — kasvu pysähtyi. No, sen jälkeenhän oikeasti on ollut siis muutamia kasvuvuosia ja muutamia alaspäinmenovuosia, niin että yhteisvaikutus on ollut se, että kasvua ei ole varsinaisesti kovinkaan merkittävästi juurikaan ollut. Hän nosti esille sen, että verrattuna muihin Pohjoismaihin se ajankohta on suunnilleen se, jossa meidän ikärakenteen muutos lähti menemään eri suuntaan, eli muissa Pohjoismaissa työikäisten määrä vielä nousi. Meillä työikäisten määrä, niin kuin se perinteisesti on määriteltä, alkoi supistua ja vastaavasti työelämän ulkopuolella olevien, sen ikäisten, määrä alkoi kasvaa. Tietysti, kun mietitään, mikä siihen pitäisi ratkaisun olla, ei pitäisi suhtautua sitten hirveän kriittisesti työperäiseen maahanmuuttoon.

Ja toisaalta, mikä on ilahduttavaa: olen itse nähnyt, että esimerkiksi ikäryhmässä 55—65 työhön osallistuminen on tällä hetkellä ihan eri tasolla. Eräiden vanhojen tilastojen mukaan noin 30 prosenttia yli 55-vuotiaista oli työllisiä, tällä hetkellä se on 70 prosentin luokkaa, ja silloinkin se tarkastelu loppuu [Puhemies koputtaa] siihen 65:een.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 22/2024 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

11. Lakialoite laiksi kielilain muuttamisesta

Lakialoite LA 42/2024 vp Pekka Aittakumpu ps ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan. — Keskustelu alkaa. Lakialoitteen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Aittakumpu, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.53 **Pekka Aittakumpu ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mitä tarkoittaa ”karsia”, mikä on ”talja”, mitä tarkoittaa ”kajasti”? Luin maanantai-iltana ennen tänne Helsinkiin lähtöä lapsille iltasatua. Kun lapselle lukee, lapsi oppii suomen kieltä, ja toki siinä voi itsekin oppia upeasta suomen kielestä ja sen rikkaudesta.

Olemme täällä eduskunnassa usein puhuneet siitä, miten huolissamme olemme lasten ja nuorten lukutaidosta. Sen tukeminen on tärkeää. Äidinkielen oppiminen on pohja kaikelle ajattelulle ja myös tunteille.

Suomen kielen asema ei ole itsestäänselvyys. Se on vuosisataisen työn tulos. Suomi nousi, kun suomen kielestä tehtiin hallinnon, tieteen ja taiteen kieli, kaikilla yhteiskunnan aloilla käytettävä kieli. Nyt suomen kielen asema on uhattuna. Suomen kielen lautakunta kiinnitti tähän huomiota jo vuonna 2018 ja totesi, että suomen kielen käyttöalan yhä nopeampi kaventuminen uhkaa mitätöidä kahden vuosisadan mittaisen määrätietoisen työn, jolla on luotu suomen kielelle asema yhteiskunnan kaikilla aloilla käytettynä ja toimivana kielellä.

Mikä suomen kieltä uhkaa? Uhkana on erityisesti englannin kielen aseman kasvaminen suomen kielen kustannuksella. Tässä lakialoitteessa todetaan, että vieraat kielet ovat käytökelpoisia ja niiden osaaminen on erittäin hyödyllistä ja usein jopa välttämätöntä muun muassa kansainvälisissä yhteyksissä. Kuitenkaan vieraiden kielten oppimisen vuoksi ei ole tarvetta rapauttaa suomen kielen asemaa. Tällaisesta rapautumisesta esimerkkinä on erilaisten nimekkeiden käyttö englanninkielisinä, vaikka suomenkielinen nimike olisi selkeämpi ja ymmärrettävämpi.

Ongelma on myös se, että yliopistoissa englannin kieli on paikoin kasvattanut asemansa ainoana kielivaihtoehtona. Monilla aloilla ei ole enää mahdollista jatkaa opintoja kansalliskielellä kandidaatin jälkeen vaan maisteriopintojen kohdalla siirrytään kokonaan englanninkieliseen opetukseen. Tällä viikolla uutisoitiin, että Jyväskylän yliopisto avaa vieraskielisille oman väylän yliopistoon. Tämä ei ole ratkaisu siihen, että selvityksen mukaan, jota Jyväskylän yliopisto oli mukana toteuttamassa, 60 prosentilla ensimmäisen sukupolven maahanmuuttajataustaisista oppilaista Suomessa on muun muassa niin huono lukutaito, etteivät he pysty osallistumaan täysipainoisesti esimerkiksi jatko-opintoihin ja työelämään.

Nyt on painotettava suomen kielen osaamista. Ratkaisu ei ole tarjota enemmän vieraskielistä opetusta, vaan ratkaisu on tarjota enemmän suomen kieltä. Asumme, elämme ja olemme Suomessa. Yliopistot ja oppilaitokset on velvoitettava siihen, että tutkinnot tulee pystyä tekemään suomen kielellä kaikilla tutkintotasoilla. Siksikin tämä lakialoite on tehty.

Englannin kieli on päätynyt jopa valtioneuvoston ja ministeriöiden viestintään. Näin ei pidä olla, vaan esimerkiksi ministeriöiden sähköpostiosoitteet on muutettava takaisin suomenkielisiksi.

Huonoa kehitystä on myös se, että täällä pääkaupunkiseudulla asiakas ei kaikissa kahviloissa ja ravintoloissa voi saada palvelua suomen kielellä, koska asiakaspalvelijat puhuvat vain englantia. Virossa ja Ranskassa on kielilaki, joka velvoittaa myös yksityisiä palveluiden tarjoajia. Noissa maissa kahvila, jossa palvellaan vain englanniksi, on laitton. Esimerkiksi ravintolassa tulisi olla vähintään yksi henkilö, joka voi tarvittaessa palvella suomen kielellä.

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

Arvoisa rouva puhemies! Eduskunnan on syytä puuttua asiaan. Suomen kielen tulee olla ykköskieli Suomessa. Meillä pitää olla itsetuntoa ja oman kielemme arvostusta niin, että emme vain odota vaan vaadimme, että Suomessa käytetään suomen kieltä ja että Suomeen tuleva opettelee suomen kielen.

Suomessa, esimerkiksi kunnissa, tarjotaan palveluja yhä enemmän muillakin kielillä kuin kansalliskielillämme. Kansalliskieltemme erityisasema perustuu lakiin, mutta kunnat ja viranomaiset käyttävät veronmaksajien rahaa myös esimerkiksi englannin-, somalin-, venäjän- ja arabiankielisiin palveluihin. Myös Yleisradion tulee keskittyä palvelemaan kansalliskielillämme. Mikään määrä rahaa ja henkilökuntaa ei riitä palvelemaan kaikilla maailman kielillä, eikä siinä olisi yhtään mitään järkeäkään. Miten voi odottaa maahan tulevan kotoutuvan yhteiskuntaamme ja arvoihimme, jos tarjoamme hänelle palvelut hänen äidinkielellään? Kuinka pitkälle paisutamme vieraskielisiä palveluita ja käytämme niihin veronmaksajien rahaa? Miten heidän lapsensa oppivat suomen kielen? Eivät ehkä juuri mitenkään. Selvityksen mukaan maahanmuuttajien muita heikompia koulumenestystä Pisa-tutkimuksessa juontuu aivan erityisesti heikosta kielitaidosta.

Täysin turha ja jopa haitallinen rahan kaataminen muihin kuin suomenkielisiin palveluihin tulee lopettaa. Tässä voivat vaikuttaa myös valtuutetut, jotka valitaan kevään kunta- ja aluevaaleissa. Kun täytin vaalikoneita, kiinnitin huomiota siihen, että niistä yhdessäkään ei kysytty mitään suomen kielen asemasta. Sen sijaan Ylen vaalikoneessa kysyttiin, pitäisikö ruotsin opetusta alakouluissa lisätä. Ilta-Sanomien vaalikoneessa taas kysyttiin, pitäisikö englannin kieltä lisätä kuntapalveluissa ja kouluissa. Ihminen pääsee paremmin mukaan yhteiskuntaamme, kun hän puhuu samaa kieltä, kun hän ajattelee suomen kielellä niin kuin mekin ajattelemme, kun hän ymmärtää, mitä on suomalaisuus, mitä me suomalaiset arvoitamme, mitkä ovat meidän tapamme. Suomen kieli kertoo arvoistamme ja kulttuuristamme. Sama kieli yhdistää, ei hajota.

Tässä aloitteessa ehdotetaan muutettavaksi kielilakia suomen kielen vahvistamiseksi niin, että suomen ja ruotsin kielen asemaa kansalliskielinä vahvistetaan.

Aloitteessa ehdotetaan ensinnäkin lisättäväksi kielilakiin lain tarkoituksiksi myös kehittää ja suojella suomen kieltä.

Toiseksi, kielilain muutoksella velvoitettaisiin elinkeinonharjoittajat tarjoamaan palveluja ja tietoa suomen kielellä kuluttaja-asiakkaille.

Kolmanneksi ehdotetaan myös korkeakoulujen lisäämistä kielilain soveltamisalaan. Tämä velvoittaisi korkeakouluja vahvemmin pitämään suomen ja ruotsin kieli ensisijaisina opiskelukielinä.

Suomen kieli on puhujien määrällä mitattuna pieni kieli. Jos me suomalaiset emme pidä äidinkielestämme huolta, ei sitä tee kukaan muukaan.

Pohja äidinkielen osaamiselle luodaan lapsuudessa. Suomen kielen vaaliminen on yhteydessä lasten ja nuorten lukutaitoon. Hallitus on tehnyt aivan oikean päätöksen, kun se lisää lukemiseen ja kirjoittamiseen vuosiviikkotunteja alakoulussa.

Edistäkäämme yhdessä lukemista, lukutaitoa ja suomen kielen käyttöä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia. — Ja sitten edustaja Strandman

19.01 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitän lämpimästi edustaja Aittakumpua tästä erittäin tärkeästä aloitteesta.

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

Jos me suomalaiset emme pidä Suomestamme huolta, niin kuka sitten niin tekee? Perussuomalaiset ovat ainakin tähän vahvasti sitoutuneet ihan jo nimensäkin vuoksi. Myöskin opettajana koen tämän aloitteen erittäin merkittävänä.

Aloitteessa ehdotetaan muutettavaksi kielilakia niin, että suomen ja ruotsin kielen asemaa kansalliskielinä vahvistetaan. Aloitteessa ehdotetaan lisättäväksi kielilakiin lain tarkoituksella myös kehittää ja suojella suomen ja ruotsin kieltä. Tämän lisäksi kielilain muutoksella velvoitettaisiin elinkeinonharjoittajat tarjoamaan palvelua ja tietoa suomen kielellä kuluttaja-asiakkaille. Terveystuolipalveluita tulee saada myös suomen kielellä. Aloitteessa ehdotetaan myös korkeakoulujen lisäämistä kielilain soveltamisalaan. Korkeakoulujen lisääminen kielilain soveltamisalaan velvoittaisi korkeakouluja vahvemmin pitämään suomen ja ruotsin kieli ensisijaisina opiskelukielinä.

Arvoisa rouva puhemies! Kansalliskielten asemaa tulee vahvistaa, koska englannin kielen käyttö on yleistynyt erityisesti korkeakouluissa ja palvelualoilla. Suomen kielen lautakunta on varoittanut suomen kielen käyttöalan kapenemisesta, mikä voi heikentää kansalliskielten asemaa ja lisätä eriarvoisuutta. Kansalliskielibarometri 2023 -tutkimuksen mukaan selkeä enemmistö suomalaisista pitää englannin kielen lisääntyvää käyttöä esimerkiksi koulutuksessa, työelämässä sekä julkisissa ja yksityisissä palveluissa haitallisena. Luotammeko esimerkiksi ravintoloiden nimissä suomalaisuuteen, ja olemmeko ylpeitä maamme kielestä? Maassamme tulee elää maan tavalla myös kielellisesti. Tällä lakiesityksellä pyritään takaamaan kielellinen yhdenvertaisuus, vahvistamaan kansalliskielten käyttöä akateemisessa ja julkisessa ympäristössä sekä turvaamaan suomen ja ruotsin kielen kehittäminen ja suojeleminen.

Arvoisa rouva puhemies! Perussuomalaisten suomalaisuusohjelmassa korostetaan suomen kielen merkitystä kansallisen identiteetin, kulttuurin ja yhteiskunnan perustana. Ohjelmassa painotetaan, että kieli on kansakunnan olemassaolon edellytys ja sen asema on turvattava kaikilla elämänalueilla. Kukaan muu maailmassa ei puolusta suomen kieltä, pientä vähemmistökieltä, suuressa maailmassa, jos me emme itse sitä tee. Lukeminen ja kirjoittaminen suomen kielellä on yksi perustaidoistamme, ja tähän nykyhallitus panostaa perusopetuksessa. Tässä yhteydessä haluan nostaa esille myös suomen kielen eri murteet, jotka tuovat maamme eri alueita vahvasti ja oivasti esille. Murteet ovat kansalaistemme arjen elävää kieltä ja merkittävää kulttuuri-identiteettiämme. Suomen kieli on Suomen mieli, niin kuin edustajakollegani Keskisarja on asian ilmaissut.

Hyvjee illanjatkoo teille kaikille! Pietään suomen kielestämme huolta. [Eduskunnasta: Näin tehdään!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

19.04 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Suomen kansalliskielet suomi ja ruotsi ovat keskeinen osa kansallista identiteettiämme ja kulttuuriamme. Lakialoite kielilain muuttamisesta vahvistaa kansalliskielten asemaa ja turvaa jokaisen suomalaisen oikeuden käyttää omaa kieltään viranomaisasioissa, koulutuksessa ja palveluissa. Suomen ja ruotsin kielen vaaliminen ei ole vain kulttuurikysymys vaan oikeudenmukaisuuden ja saavutettavuuden kysymys.

Lakialoitteen myötä kielilain tarkoitukseen lisätään suomen ja ruotsin kielen kehittämisen ja suojelemisen periaate. Tämä varmistaa, että kansalliskielet säilyvät ja säilytetään vahvana osana suomalaista yhteiskuntaa myös tulevaisuudessa. Samalla kielilain sovelta-

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

misalaa laajennetaan koskemaan myös korkeakouluja. Tämä on tärkeä askel sen varmistamiseksi, että suomalaiset opiskelijat voivat suorittaa opintojansa kansallisella kielellään eikä englannin kielestä tule ensisijainen vaihtoehto korkeakouluissa.

Arvoisa rouva puhemies! Lakialoitteessa ehdotetaan myös uutta säännöstä, joka velvoittaa elinkeinonharjoittajat tarjoamaan kuluttajille tietoa ja palveluja suomen kielellä. Tämä parantaa suomenkielisten kansalaisten yhdenvertaisuutta ja varmistaa, että jokainen voi asioida omalla kielellään ilman kohtuutonta vaikeutta.

Lisäksi viranomaisten ja julkisten toimijoiden tulee jatkossa huolehtia siitä, että suomen ja ruotsin kielen asema näkyy vahvemmin julkisessa viestinnässä ja katukuvassa. On selvää, että kielipolitiikka vaikuttaa suoraan yhteiskuntamme toimivuuteen ja kansalaisten oikeuksiin. Suomi on aina ollut ylpeä monikielisestä kulttuuristaan, mutta samalla meidän on varmistettava, että kansalliskielemme eivät joudu taka-alalle.

Tämä lakialoite antaa vahvan viestin siitä, että suomen ja ruotsin kielen asemaa arvoستetaan ja niiden käyttömahdollisuudet turvataan tuleville sukupolville. Kannatan lämpimästi lakialoitetta ja sen tavoitteita. — Kiitoksia. [Pekka Aittakumpu: Hyvä puhe!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen.

19.08 **Mira Nieminen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Lämmin kiitos edustaja Aittakummulle tästä tärkeästä aloitteesta. Tänään käsittelemme tosiaan merkittävää ja ajankohtaista aihetta: suomen kielen vahvistamista yhteiskunnassamme. Suomen kieli on paitsi kommunikaatioväline myös osa kansallista identiteettiämme, kulttuuriamme ja yhteiskunnallista yhtenäisyyttämme. Suomi on ollut ja tulee aina toivottavasti olemaan tämän maan pääkieli jatkossakin. Meidän on kuitenkin tunnustettava, että globalisaation, digitalisaation ja kansainvälisen vuorovaikutuksen myötä Suomen asema on joutunut uudenlaisten haasteiden eteen. Englannin kielen vaikutus hallinnossa, korkeakoulutuksessa ja yritysmaailmassa on kasvanut merkittävästi, ja samalla suomen kielen käyttö monilla elämänalueilla on vähentynyt. Tämä kehitys vaatii meiltä poliittista tahtoa ja konkreettisia toimia, jotta voimme varmistaa suomen kielen elinvoimaisuuden myös tulevaisuudessa. Suomen kieli on kuitenkin kulttuuriperintömme tukipilari.

Tässä yhteydessä esitetty lakialoite kielilain muuttamisesta pyrkii vahvistamaan suomen kielen asemaa lainsäädännön tasolla. Se tuo mukanaan konkreettisia muutoksia, jotka tukevat suomen käyttöä hallinnossa, koulutuksessa sekä työelämässä. Meidän itsemme on huolehdittava siitä, että jokainen kansalainen voi asioida omalla kielellään julkishallinnossa ja saada palveluita suomeksi kaikilla yhteiskunnan osa-alueilla. Kieli sitoo yhteisöämme yhteiskunnallisiin rakenteisiin ja järjestelmään.

Arvoisa puhemies! Erityisesti korkeakoulutuksen ja tutkimuksen saralla on tärkeää, että suomen kieli säilyy ja kehittyy tieteellisenä kielenä. Opinnäytteiden ja tutkimusjulkaisujen ja opetuksen tulee olla mahdollista myös suomeksi. Tieteen ja koulutuksen tehtävä ei ole ainoastaan kansainvälisen tiedeyhteisön palveleminen vaan myös suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin kehittäminen. Tähän tarvitsemme vahvaa suomenkielistä osaamista ja käsitteistöä. Kukaan muu ei tule puolustamaan suomen kieltä kuin sen kansa itse. Tämä lakialoite on tärkeä muistuttamaan meitä tästä tehtävästä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

19.10 Anne Rintamäki ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssämme on lakialoite kielilain muuttamiseksi siten, että suomen ja ruotsin kielen asemaa kansalliskielinä vahvistetaan. Aloitteen tarkoituksena on myös kehittää ja suojella suomen ja ruotsin kieltä. Kansalaisten keskuudessa käydään aika ajoin keskustelua siitä, että ravintoloissa ei ole saanut palvelua suomeksi. Kielilain muutoksella velvoitettaisiin elinkeinonharjoittajat tarjoamaan palvelua ja tietoa suomen kielellä kuluttaja-asiakkaille. Aloitteessa ehdotetaan myös korkeakoulujen lisäämistä kielilain soveltamisalaan. Korkeakouluja velvoitettaisiin vahvemmin pitämään suomen ja ruotsin kieliä ensisijaisina opiskelukielinä. Englannin kieli valtaa alaa yhä enemmän myös Suomessa. Mielestäni tässä kansainvälisyydessä on menty liian pitkälle, kun valtaväestö vaihtaa esimerkiksi ruokaa tilatessaan kielen englanniksi, jos tarjoilija puhuu englantia. Miten tulee käymään meidän kansalliskieltemme?

Arvoisa puhemies! Kansalliskielibarometri 2023 -tutkimuksen mukaan selkeä enemmistö suomalaisista pitää englannin kielen lisääntyvää käyttöä esimerkiksi koulutuksessa, työelämässä sekä julkisissa ja yksityisissä palveluissa haitallisena. Tämä ei ole siis mitään junttien ja metsäsuomalaisten ulinaa vaan tutkittua tietoa. Lakimuutoksin pyritään takamaan kielellinen yhdenvertaisuus, vahvistamaan kansalliskielten käyttöä akateemisessa ja julkisessa ympäristössä sekä turvaamaan suomen ja ruotsin kielen kehittäminen ja suojeleminen.

Meidän perussuomalaisten suomalaisuusohjelmassa korostetaan suomen kielen merkitystä kansallisen identiteetin, kulttuurin ja yhteiskunnan perustana. Tuossa ohjelmassa painotetaan, että kieli on kansakunnan olemassaolon edellytys ja sen asema on turvattava kaikilla elämänalueilla. Kieli määrittää kansallisen identiteetin ja yhteisöllisyyden. Lisäksi suomen kieli on käytössä niin pienellä väkimäärällä maailmanlaajuisesti katsottuna, että jos me emme puolusta omaa kieltämme, ei sitä tee kukaan muukaan.

Arvoisa puhemies! Myös erilaisten murteiden säilyminen ja niiden ylläpito on tärkeää. Itse puhun ”Etelä-Pohjanmaan” ja tarkemmin ”kauhavalasta” murretta, jota kuultiin laajemminkin viimeisimmässä Häjyt-elokuvassa. Myös Ruotsin Melodifestivalenin voittaja, vöyriäinen Kaj-yhtye, ansaitsee maininnan Vöyrin murteen ylläpitämisestä ja totta kai samalla myös vähemmistökielen esiin nostamisesta.

Kiitän edustaja Aittakumpua tästä aloitteesta, ja allekirjoitinkin sen heti alkuunsa erinomaisena kansallisen identiteetin ylläpitäjänä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

19.13 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää edustaja Aittakumpua tästä lakialoitteesta, jonka olen itsekin allekirjoittanut. Aloitteessa halutaan vahvistaa suomen kielen asemaa. Äidinkieli on tämän isänmaan sydän. Kulttuurimme elää sanoissa, puheessa, murteissa, kirjoitetussa kirjassa ja runossa. Se on rakkauden kieli, tunteiden kieli. Se on oman kulttuurimme ja historiamme kieli. Suomen kielessä on elämä, joka hengittää ja kasvaa kanssamme muovautuen ajan ja sukupolvien mukana.

Suomen kieltä ei puolusta kukaan muu kuin suomalainen itse. Olemme pieni, vähän yli viiden miljoonan suomen kieltä puhuvan suomalaisen ihmisen porukka yli kahdeksan miljardin ihmisen joukossa. Suomi on uhanalainen kieli, ja meidän tulee puolustaa sitä jokapäiväisessä elämässämme. Kieli on identiteettimme perusta, ja sen säilyttäminen on meidän kaikkien vastuulla. Kun puhumme suomea, emme ainoastaan kommunikoi vaan myös ylläpidämme ja vahvistamme kulttuuriperintöämme. Jokainen sana, lause ja murre on osa

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

suurempaa tarinaa, joka kertoo kansamme historiasta, arvoista ja unelmista. On tärkeää, että käytämme suomea rohkeasti ja yleisesti kaikissa tilanteissa. Olipa kyse arkipäivän keskustelusta, virallisesta tilaisuudesta tai luovasta ilmaisusta, suomen kieli ansaitsee olla ensi sijalla.

Englanti on tärkeä ja hyödyllinen kieli, mutta suomen kielen merkitystä ei voi vähätellä. Suomen kieli on se, joka yhdistää meidät toisiimme ja antaa meille ainutlaatuisen äänen maailmassa. Suomalainen tutkimus ja tiede ovat olleet aina korkeatasoisia ja arvostettuja. On kuitenkin huolestuttavaa ajatella, että tulevaisuudessa suomalaista tutkimusta tehtäisiin vain englannin kielellä. Näin on valitettavasti käymässä. Suomen kieli on osa tiedeyhteisöämme, ja sen säilyttäminen on tärkeää, jotta voimme jatkossakin tuottaa laadukasta ja omaleimaista tutkimusta. Se, että tiedettä voi tehdä vain englannin kielellä, tulee kapeuttamaan tutkimusaiheita sekä viemään tieteellistä tietoa pois suomalaisuuden keskuudesta ja yhteiskuntamme kehittämisestä.

Suomessa täällä Helsingissä ei välttämättä saa palvelua suomen kielellä, ja se on todella harmillista. Minä itse puhun hyvää englantia. Silti minua harmittaa aivan suunnattomasti, mikäli edes aivan perustervehdyksiä ei kuule palveluiden yhteydessä, kun käyt asioimassa. Tunnen tällöin suurta kiusausta puhua vain suomea, vaikka yleensä olen hyvin kiltti asiakas ja pyrin kommunikoidaan yhteistyössä.

Arvoisa rouva puhemies! Hiljattain Jyväskylän yliopisto teki tutkimuksen maahanmuuttajalasten heikosta Pisa-menestyksestä. Miten voi oppia suomen kieltä, jos luokassa on yli 80 prosenttia luokkakavereista vieraskielisiä, jos kotona ei puhuta suomea ja vapaa-ajalla leikitään ja seurustellaan ei-suomenkielisten kanssa, kun katsotaan YouTubesta englanninkielistä tarjontaa ja tulkki tulee mukaan kaikkiin perheen tarvitsemiin palveluihin? Tällöin kielen syötettä ei tule tarpeeksi, jotta suomen kielen voisi oppia.

Meidän tulee puolustaa suomen kieltä kaikilla elämänalueilla: koulutuksessa, työelämässä, kulttuurissa ja arjessa. Suomen kieli ansaitsee tulla kuulluksi ja arvostetuksi. Se on se kieli, joka kertoo tarinamme ja antaa meille identiteetin.

Nuoret ovat ne, keitä meidän tulee kannustaa käyttämään suomen kieltä. He ovat tulevaisuutemme, ja heidän kauttaan kieli elää ja kehittyy. Meidän tulisiikin varmistaa, että suomen kieli nimenomaan lasten ja nuorten tulevaisuudessa on merkityksellinen ja että he siirtävät sitä myös seuraaville sukupolville. Myös se, että me aikuiset olemme esimerkkejä, on tärkeää. Meidän ei tule lähteä mukaan puhumaan niin sanottua fingelskaa, mikä on jopa vähän muodikasta. Tiedän, että jossakin yläkoulussa, vaikka lapsi olisi täysin suomenkielinen ja puhuisi hyvää suomea, on muodikasta, trendikästä puhua vähän sellaista huonoa suomea tai tällaista fingelskaa.

Pidetään huolta suomen kielestä, ja haluaisin vielä sanoa, että kieli on se yhteys toisiimme ja maailmaan. Se on silta menneisyyden ja tulevaisuuden välillä. Se on se, minkä kautta jaamme kokemuksiamme, ajatuksiamme ja tunteitamme.

Tämä lakialoite on varmasti tässä ajassa erittäin tarpeellinen, sillä näitä muutoksia on jo huomattavasti tapahtunut suomalaisessa yhteiskunnassa tämän suomen kielen aseman osalta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

19.19 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Aloitteessa ehdotetaan muutettavaksi kielilakia niin, että suomen ja ruotsin kielen asemaa kansalliskielinä vahvistetaan.

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

Aloitteessa ehdotetaan lisättäväksi kielilakiin lain tarkoituksiksi myös kehittää ja suojella suomen ja ruotsin kieltä. Tämän lisäksi kielilain muutoksella velvoitettaisiin elinkeinonharjoittajat tarjoamaan palvelua ja tietoa suomen kielellä kuluttaja-asiakkaille, ja tähän on varsin tärkeä asia.

Edustaja Aittakummulta varsin hyvä lakialoite, ja henkilökohtaisesti tuen aloitetta — en pelkästään tällä puheenvuorolla vaan myös konkreettisella aloitteen allekirjoituksella. Toivon, että aloite etenee, ja onhan se loistavaa, että täältä salin vasemmalta laidaltakin tulee vahvaa tukea tälle aloitteelle. — Kiitos. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää.

19.20 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Haluan tässä lyhyesti kiittää edustaja Aittakumpua tästä erinomaisesta lakialoitteesta. Kielten osaaminen laajasti on erinomainen asia, mutta Suomessa meidän tärkeimmät kielet ovat suomi ja ruotsi, ja näitä meidän tulee yllpeästi puolustaa.

Hoitoalan edustajana kannan erityisesti huolta siitä, että potilaat saavat jatkossakin palvelunsa Suomessa omilla kansalliskielillään eli suomeksi ja ruotsiksi. Suomeen on tullut viime vuosien myötä hoitoalalle paljon hoitajia, joilla on puutteellinen suomen tai ruotsin kielen taito. On ensisijaisen tärkeää, että hoitoalalla työskentelee hoitajia vain riittävällä kielitaidolla. Tämä on ehdoton pohja potilasturvallisuuden mahdollistamiselle. Onkin meidän päättäjien tehtävä huolehtia suomen ja ruotsin kielen aseman vahvistamisesta.

Elikkä kiitoksia aloitteesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

19.21 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Tämän aloitteen tarkoitus on erittäin hyvä. Ilman suomen kieltä ei ole suomalaista kulttuuria. Ja jos ajatellaan akateemista tutkimusta, niin jos ei sitä ole suomen kielellä, niin suomen kieli näivettyy. Se on aivan selvä juttu.

Minulla on semmoinen hyvä tilanne itselläni, että kun olen aikoinaan opiskellut oikeustiedettä, niin sehän on semmoinen tieteenala, jota ei kauhean paljon muilla kielillä pysty opiskelemaan, koska jokaisessa maassa on oma lainsäädäntö, se lainsäädäntö, jota me täällä eduskunnassa säädämme, ja siihen liittyvää soveltamiskäytäntöä me opiskelimme. Totta kai siellä on myös EU-oikeutta ja kansainvälistä oikeutta, kansainvälistä yksityisoikeutta ja niin edelleen, joista on myös ulkomaalaisia artikkeleita, mutta pääosinhan se opiskelu on suomenkielistä. Ja vähän surullisena katson joitakin — omaakin jälkipolvea — jotka ovat yliopistoissa, kun siellä on niin kuin automaatio se, että tehdään se pro gradu -tutkielma englannin kielellä, ei oikein muu tule kyseeseenkään. Kyllä tässä on tärkeää, että me pidämme kiinni siitä, että suomen kieli säilyy.

Nostan yhden näkökulman, joka on muuten tullut esille, ja se ei liity pelkästään suomen kieleen vaan jokaisen ihmisen äidinkieleen. Silloin kun meille tulee ikää ja ikäännyimme ja tarvitsemme palveluita, niin erityisesti jos sattuu niin, että meitä kohtaa muistisairaus tai vastaava, niin silloin se oman äidinkielen merkitys on aivan valtavan tärkeä, vaikka osaisikin jotain toista kieltä. Sen takia nämä puheenvuorot siitä, että kyllä silloin, kun toimitaan hoitoalalla, se kielitaito on todella tärkeä, ovat hyviä puheenvuoroja ja ajatuksia.

Mutta en nyt malta olla kuitenkaan ottamatta tästä lakialoitteesta esiin yhtä semmoista kohtaa, johon suhtaudun vähän kriittisesti, ja se on se, että elinkeinonharjoittajilta vaadi-

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

taan suomenkielistä palvelua. Minusta se toimii paremmin niin, että kuluttajat äänestäkööt jaloillaan sitten, jos ei saa oikeanlaista palvelua. Ja sitten on kokemuksia, että kun olemme menneet Ahvenanmaalle, ei siellä välttämättä suomen kielellä saa palvelua. Ja sitten meillä muuten on Lapissa paljon matkailuyrityksiä, sellaisia resortteja, suljettuja alueita, joissa on kaikki ohjelmapalvelut, joissa ei ole yhtään suomalaista asiakasta. Ei ole mitään järkeä vaatia, että heitä pitäisi jotenkin suomeksi palvella. Se ei tavallaan lisää sitä, mikä tässä on tämän aloitteen tarkoitus, suomen kielen ylläpitämistä ja suomen kielen vaalimista, yhtään enempää, että me vaadittaisiin, että elinkeinon harjoittamisessa pitäisi saada suomeksi palvelua, jos ei siellä ole yhtään suomalaista asiakasta, eikä tule olemaankaan aika useassa paikassa. Tämä on varmasti kohta, jos tämä lakialoite jollakin tavalla etenee, jota kannattaa miettiä, onko tämä kohtuullinen ja järkevä.

Ymmärrän, että jotkut täällä pääkaupunkiseudullakin ovat vähän kiusaantuneita, kun menet ravintolaan etkä saa äidinkielellä palvelua, mutta tämä kokonaisuus ja myös tämä Ahvenanmaa-näkökulma kannattaa ottaa huomioon. Ymmärrän, että siellä ruotsin kieli on valtakieli ja vallitseva kieli, eikä se välttämättä aina tarkoita, että suomella saisit palvelua, mutta kyllä me kuitenkin pärjäämme. Tärkeämpi tämä on kaikessa muussa, ja tässä aloitteessa on paljon hyvää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Aittakumpu.

19.25 Pekka Aittakumpu ps: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos kaikille aloitteen allekirjoittajille nyt tästä tosi hyvästä keskustelusta — todella hyviä näkökulmia.

Tämän aloitteen henki palveluntarjoajan näkökulmasta: ei tietenkään semmoisessa tapauksessa, jossa sitä suomenkielistä palvelua ei tarvitse, vaan tarvittaessa. On tosiaan tuolla Koillismaallakin, mikä on myöskin itselleni hyvin tuttua seutua, tämäntyyppistä palvelua, jossa käytännössä kaikki asiakkaat ovat ulkomailta. Se englanninkielinen palvelu heille riittää, eikä siellä kukaan suomenkielistä palvelua tarvitsekaan eikä sitä vaadikaan. Mutta ilman muuta tämä pitää ottaa tässä asiassa huomioon.

Suomen kielen ja ylipäättäänkin kielen merkitystä varmastikin hyvin kuvanee se, kun tänään aloitimme lakivaliokunnassa keskustelun ja kuulemiset lakialoitteesta, jonka mukaan ”äiti”- ja ”isä”-termit on säilytettävä lainsäädännössä. Kielihän ei ole vain pelkkää puhetta tai kirjoitusta ja viestimistä, vaan sen avulla ja sen kautta me myöskin luomme todellisuutta. Siksi ei ole ollenkaan yhdentekevää, millaisia sanoja käytämme, miten puhumme, miten viestimme, millaisen painoarvon annamme äidinkielellemme.

Nyt on aika puolustaa suomen kieltä. Ajattelen, että me kaikki voimme itse näyttää siinä esimerkkiä. Aleksis Kiven Seitsemän veljestä on kaiken muun ohella romaani myöskin lukemisesta ja suomen kielestä. Seitsemän veljeksien Tuomaksen sanoin päätän tämän keskustelun omalta osaltani: ”Nyt aapiskirja kouraan ja sanaa päähän vaikka halkonuijalla.” [Naurua]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

19.26 Sara Seppänen ps: Kiitoksia! Haluan vielä muutaman sanan sanoa yliopistojen tutkintojen kielestä, kun tällä hetkellä tilanne on jo se, että yliopistoissa noin puolet maisteriohjelmista alkaa olla englanninkielisiä. Tämä siirtymä englanninkielisiin tutkintoihin on tapahtunut aika lailla sillä lailla ilman yhteiskunnallista keskustelua. Eli ei suomalaisilta

Pöytäkirja PTK 21/2025 vp

ole kysytty, halutaanko, että yliopistoissa puolet tutkinnoista on englanninkielisiä. Eli tämä on vain tapahtunut ikään kuin ilman sitä, että olisimme ottaneet kantaa aiheeseen.

Kuitenkin tämä koulutus, mitä yliopistoissa ja korkeakouluissa järjestetään, on julkisrahoitteista eli suomalaisten veronmaksajien maksamaa rahaa. Jos me ajatellaan globaalisti tätä tilannetta, niin kyllä englanninkielistä korkeakoulutusta maailmalta löytyy mutta ei suomenkielistä. Sen vuoksi olisi tärkeää, että me käytäisiin tämä keskustelu laajemmin.

Helsingin yliopiston professori Janne Saarikivi onkin nostanut tämän kielikeskustelun julkisuuteen edustaja Aittakummun ja meidän perussuomalaisten edustajan, Keskisarjan, ohella. Tämä on sellainen asia, mistä toivoisin, että myös tässä salissa keskusteltaisiin enemmän. Olen tosi iloinen, että edustaja Aittakumpu teki tämän lakialoitteen ja pääsimme keskustelemaan tästä aiheesta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Museovirastosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 4/2025 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 1/2025 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 13.3.2025 pidettävään täysistuntoon.

13. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 13.3.2025 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 19.29.

Pöytäkirjan vakuudeksi: